

**T.C.
ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**TÜRKİYE'DE EĞİTİM ALMANIN SURİYELİ GÖÇMENLERİN
ENTEGRASYONA ETKİSİ**

MEHMET SERVET YELKEN

DR. ÖĞR. ÜYESİ RAHMAN DAĞ

ADYAMAN-2019

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Dr. Öğr. Üyesi Rahman DAĞ danışmanlığında, Mehmet Servet YELKEN tarafından hazırlanan “Türkiye’de Eğitim Almanın Suriyeli Göçmenlerin Entegrasyonuna Etkisi” başlıklı çalışma 21 / 06 / 2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Kamu Yönetimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Özgür TÜFEKÇİ

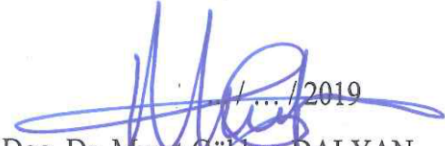
Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Rahman DAĞ

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Tayfun SERVİ

İmza:

İmza:

İmza:

Doç. Dr. Murat Gökhan DALYAN

Enstitü Müdür V.

BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Türkiye’de Eğitim Almanın Suriyeli Göçmenlerin Entegrasyonuna Etkisi” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

21/06/2019

Mehmet Servet YELKEN

ÖZET
Yüksek Lisans Tezi
Türkiye’de Eğitim Almanın Suriyeli Göçmenlerin Entegrasyonuna Etkisi
Mehmet Servet YELKEN
Adıyaman Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
Mayıs, 2019

Göç, son zamanlarda dünyanın en temel gündem konusu haline gelmiştir. Ülkelerdeki istikrarsızlıklar, iç savaşlar ve ekonomik sebeplerden dolayı birçok insan göç etmek istemiş ya da zorunda kalmıştır. Göç alan ülkeler bu göç dalgalarıyla mücadele edebilmek için politikalar oluşturmaktadır. Türkiye son yıllarda en fazla göç alan ülkelerin başında gelmektedir. Tarihinin hiçbir döneminde bu kadar çok göç almayan Türkiye, yeni göç politikalarıyla göçü yönetmeye çalışmaktadır. Bu kapsamda 2013 yılında 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununu çıkarılmıştır ve aynı tarihte Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

Entegrasyon ve kültürlerarası ilişkilerin kavramsallaştırılması ve kuramsallaştırılması temelindeki bu çalışmada Suriye’den Türkiye’ye göç eden göçmenlerin entegrasyonunda ki temel argümanlardan olan eğitimin etkisi çok eşlilik üzerinden araştırılmıştır. Türkiye’ye gelen Suriyeli göçmenlere yönelik uygulanan eğitim politikaları ve bu politikaların göçmenler üzerinde ki etkisi incelenmiştir. Türkiye’ye gelen ve eğitim alan göçmenlerle, Türkiye’de hiç eğitim almayan göçmenlerin entegrasyonunu karşılaştırmak için Gaziantep ilinde anket yapılmıştır. Anket yoluyla elde edilen verilerle, Türkiye’de eğitim almanın entegrasyona etkisi çok eşlilik üzerinden ölçülmeye çalışılmıştır. Suriyeli göçmenlerin entegrasyonunda eğitimin küçükte olsa etkisinden söz etmek mümkündür. Fakat Suriyeli göçmenlerin entegrasyonunda eğitimden daha çok kültürün etkili olduğu söylenebilir. Suriyeli göçmenlerin bazı alışkanlıkları bir kültür haline geldiğinden bu alışkanlıklarını devam ettirdiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göç Politikaları, Entegrasyon, Eğitim, Türkiye’deki Suriyeliler.

ABSTRACT
Master's Thesis

The Impact Of Getting Education On Syrian Refugees Integration In Turkey

Mehmet Servet YELKEN

Adıyaman University

Graduate School of Social Sciences

Department of Public Administration

May, 2019

Migration has recently become the main agenda in the world. Many people decide to immigrate voluntarily or have been forced to immigrate due to instability in the country, civil wars and economic reasons. Countries receiving migration form policies to combat these migration waves. Turkey is one of the most immigration countries in recent years. Turkey never received so much migrant through the history. Turkey is trying to manage migration with new immigration policies. In this context, the law No.6458 on Foreigners and International Protection was enacted in 2013 and the General Directorate of Migration Management was established at the same time.

In this study which underlies conceptualization and institutionalization of the integration and cross cultural relationships, aims to find out impact of the education of the immigrants who are immigrated from Syria to Turkey, which is one of the fundamental arguments in the subject of the integration of immigrants. Education policies applied to immigrants who emigrated from Syria to Turkey and the impact of these policies on migrants were investigated. The survey was conducted in Gaziantep to compare the integration of the refugees who were educated in Turkey and those who were not. The impact of getting education on Syrian refugees integration in Turkey was tried to be measured over polygamy. It is possible to talk about the effect of education on the integration of Syrian migrants. However, it can be said that culture is more effective in the integration of Syrian migrants than education. It can be said that some habits of Syrian migrants have become a culture.

Keywords: Migration, Migration Policy, Integration, Education, Syrians in Turkey.

ÖNSÖZ

Tez çalışmasının hazırlanması sürecinde değerlendirmeleri ve yönlendirmeleriyle ufku genişleten ve çalışmanın tamamlanmasında büyük katkısı olan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Rahman DAĞ'a; bilgi birikimlerini hiç esirgemeyen destek sağlayan Prof. Dr. M. Murat ERDOĞAN'a; Juri Üyeleri Doç. Dr. Tayfun SERVİ ve Dr. Öğr. Üyesi Özgür TÜFEKÇİ'ye kuruluşundan beri içinde bulunduğum Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ailesine ve tüm süreçlerde yanımda olarak hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen değerli aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Adıyaman, Mayıs, 2019

Mehmet Servet YELKEN

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ ve LİTERATÜRE KATKISI

Son yıllarda dünyada ki birçok ülkenin karşı karşıya kaldığı en büyük sorunlardan birisi göç sorunudur. Ülkeler göçle mücadelede farklı politikalar uygulamaktadır. Bu politikalar çoğu zaman tartışma konusu olmaktadır. Türkiye 2014 yılından bu yana dünyada en çok göçmen-mülteci barındıran ülkelerden birisidir. Ülkemizde 2018 sonu itibariyle Geçici Koruma statüsünde 3.623.192 Suriye uyruklu yabancı bulunmaktadır. Türkiye tarihi boyunca bu kadar büyük bir göç dalgasıyla karşı karşıya kalmamıştır. Türkiye göçle mücadele edebilmek için 6458 sayılı yabancılar ve uluslararası koruma kanunu çıkarmıştır. Bu çalışma ile; Türkiye'ye gelen ve eğitim alan göçmenlerle, Türkiye'de hiç eğitim almayan göçmenlerin entegrasyonu çok eşlilik üzerinden incelenerek, eğitim almanın entegrasyona etkisi ölçülmeye çalışılmıştır. Göçmenlerin entegrasyonu gelecek yıllarda da önemini koruyacaktır ve araştırılmaya devam edecektir. Göçmenlerin çok sayıda bulunduğu ülkelerde kültürel entegrasyon çok önemlidir. Ülkeler kültürel entegrasyon politikalarıyla daha hızlı entegrasyonu sağlayabilir. Türkiye en çok göçmen-mülteci barındıran ülkelerin başında gelen bir ülke olarak göç yönetimi konusunda yeni politikalar oluşturmaya çalışmaktadır. Türkiye göçü yönetmeyi hedefleyen bir ülke olarak eğitimin ve kültürel entegrasyonun etkisi ölçülmeye çalışılmıştır. Böylelikle göçle mücadele ederken eğitim politikalarının önemi vurgulanarak bu politikaların iyileştirilmesi hedeflenmiştir.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ.....	vi
ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ ve LİTERATÜRE KATKISI	vii
KISALTMALAR	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
EKLER LİSTESİ	xvii

GİRİŞ	1
-------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖÇÜN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1. GÖÇ KAVRAMI.....	3
1.2. TÜRKİYE’DE Kİ SURİYELİLERE YÖNELİK YASAL ÇERÇEVE.....	5
1.2.1. Geçici Koruma Yönetmeliği.....	6
1.3. METODOLOJİ	13

İKİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜR VE KÜLTÜRÜN OLUŞUMU

2.1. KÜLTÜR.....	16
2.2. KÜLTÜRÜN OLUŞUMU.....	16
2.2.1.Kültürün Oluşumunda Aile	19
2.2.2. Göçmenlerin Kültürünün Oluşumunda Politikalar	21

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÖÇMENLERE YÖNELİK EĞİTİM POLİTİKALARI

3.1. GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDAKİ YABANCILARA EĞİTİM HAKKI	24
3.2. GÖÇMENLERİN UYUMUNDA EĞİTİMİN YERİ	26

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ANKET SONUÇLARI VE ANALİZİ

4.1. BULGULAR VE ANALİZ	36
SONUÇ.....	76
KAYNAKÇA.....	81
ÖZGEÇMİŞ.....	85
EKLER LİSTESİ.....	86

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
BM	: Birleşmiş Milletler
bkz.	: Bakınız
bs.	: Baskı
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Ed.	: Editör
GİGM	: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
GBM	: Geçici Barınma Merkezi
GEM	: Geçici Eğitim Merkezi
GK	: Geçici Koruma
Haz.	: Hazırlayan
HÜGO	: Hacettepe Üniversitesi Siyaset ve Göç Araştırmaları Merkezi
IOM	: Uluslararası Göç Örgütü
İGİM	: İl Göç İdaresi Müdürlüğü
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Md.	: Madde
N	: Sayı
ORSAM	: Orta Doğu Araştırmaları Merkezi
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TÖMER	: Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi
TR	: Türkiye
UNCHR	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu
YUKK	: Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu
YTB	: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1	: Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı	10
Tablo 2	: Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Geçici Barınma Merkezlerine Göre Dağılımı	12
Tablo 3	: Geçici Koruma Kapsamında Bulunan Suriyelilerin Yaş ve Cinsiyet Dağılımı	13
Tablo 4	: Türkiye’de ki Eğitim Kurumlarında Öğrenim Gören Suriyeli Öğrenci Sayısı	29
Tablo 5	: Okul Çağındaki Kayıtlı Suriyeli Çocuk Sayılarının Cinsiyetlere Göre Şubelere Dağılımı	32
Tablo 6	: Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Şubelere Dağılımı	32
Tablo 7	: Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Örgün Eğitime Erişimi	33
Tablo 8	: Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Türkiye’ye Geldikten Sonra Giyiminiz Değişti mi?	36
Tablo 9	: Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Türkiye’ye Geldikten Sonra Giyiminiz Değişti mi? Sorusunun Ki-Kare Testi sonuçları	36
Tablo 10	: Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Türkçe Şarkı Dinliyor musunuz?	37
Tablo 11	: Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Türkçe Şarkı Dinliyor musunuz? Sorusunun Ki-Kare Testi Sonuçları	38
Tablo 12	: Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Türkiye’ye Ait Yemekleri Yiyor musunuz?	39
Tablo 13	: Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Türkiye’ye Ait Yemekleri Yiyor musunuz? Sorusunun Ki-Kare Testi Sonuçları	39

Tablo 14	: Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Türkiye’de Yayın Yapan TV Programlarını İzliyor musunuz?	40
Tablo 15	: Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Türkiye’de Yayın Yapan TV Programlarını İzliyor musunuz? Sorusunun Ki-Kare Testi Sonuçları	40
Tablo 16	: Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Türkiye’de Basılan Gazeteleri Okuyor musunuz?	42
Tablo 17	: Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Türkiye’de Basılan Gazeteleri Okuyor musunuz? Sorusunun Ki-Kare Testi Sonuçları	42
Tablo 18	: Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Çok Eşliliği Savunma	43
Tablo 19	: Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Çok Eşliliği Savunma Ki-Kare Testi Sonuçları	43
Tablo 20	: Türkiye’deki Eğitim Süresi (yıl), Çok Eşliliği Savunma	45
Tablo 21	: Türkiye’deki Eğitim Süresi (yıl), Çok Eşliliği Savunma Ki-Kare Testi Sonuçları	46
Tablo 22	: Suriye’deki İkamet Yeri, Çok Eşliliği Savunma	47
Tablo 23	: Suriye’deki İkamet Yeri, Çok Eşliliği Savunma Ki-Kare Testi	47
Tablo 24	: Eğitim Düzeyi, Çok Eşliliği Savunma	49
Tablo 25	: Eğitim Düzeyi, Çok Eşliliği Savunma Ki-Kare Testi Sonuçları	49
Tablo 26	: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma	51
Tablo 27	: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma Ki-Kare Testi Sonuçları	51

Tablo 28	: Suriye'deki Eğitim Düzeyi, Çok Eşliliği Savunma	53
Tablo 29	: Suriye'deki Eğitim Düzeyi, Çok Eşliliği Savunma Ki-Kare Testi Sonuçları	53
Tablo 30	: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma, Suriye'deki Eğitim Düzeyi ...	54
Tablo 31	: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma, Suriye'deki Eğitim Düzeyi Ki-Kare Testi Sonuçları	55
Tablo 32	: Çok Eşliliği Savunma, Eğitim Düzeyi ve Ailenin Gelir Durumu	60
Tablo 33	: Çok Eşliliği Savunma, Eğitim Düzeyi ve Ailenin Gelir Durumu Ki-Kare Testi Sonuçları	61
Tablo 34	: Babanın Çok Eşlilik Durumu, Çok Eşliliği Savunma	63
Tablo 35	: Babanın Çok Eşlilik Durumu, Çok Eşliliği Savunma Ki-Kare Testi Sonuçları	64
Tablo 36	: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Çok Eşliliği Savunma ve Babanın Çok Eşlilik Durumu	65
Tablo 37	: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Çok Eşliliği Savunma ve Babanın Çok Eşlilik Durumu Ki-Kare Testi Sonuçları	67
Tablo 38	: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Savaş Sona Erince Suriye'ye Dönmeyi Düşünür müsünüz?	70
Tablo 39	: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Savaş Sona Erince Suriye'ye Dönmeyi Düşünür müsünüz? Ki-Kare Testi Sonuçları	71

Tablo 40	: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olmayı Düşünüyor musunuz?	72
Tablo 41	: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olmayı Düşünüyor musunuz? Ki-Kare Testi Sonuçları	73
Tablo 42	: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Üçüncü Bir Ülkeye Gitmeyi Düşünüyor musunuz?	74
Tablo 43	: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Üçüncü Bir Ülkeye Gitmeyi Düşünüyor musunuz? Ki-Kare Testi Sonuçları	75

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1	:Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin ilk 10 İle Göre Dağılımı	11
Şekil 2	: Türkiye'nin Suriyeli Çocuklara Sunduğu Eğitim Hizmetleri	25
Grafik 1	: Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Toplam Sayısı	10
Grafik 2	: Geçici Barınma Merkezleri İçinde ve Dışında Kalan Suriyeli Sayısı	11
Grafik 3	: Okul Çağındaki Suriyeli Öğrenci Nüfusu	30
Grafik 4	:Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Türkiye'ye Geldikten Sonra Giyiminiz Değişti mi?	37
Grafik 5	: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Türkçe Şarkı Dinliyor musunuz?	38
Grafik 6	: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Türkiye'ye Ait Yemekleri Yiyor musunuz?	39
Grafik 7	: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Türkiye'de Yayın Yapan TV Programlarını İzliyor musunuz?.....	41
Grafik 8	: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Türkiye'de Basılan Gazeteleri Okuyor musunuz?	42
Grafik 9	: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Çok Eşliliği Savunma	44
Grafik 10	: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Çok Eşliliği Savunma.....	46
Grafik 11	: Suriye'deki İkamet Yeri, Çok Eşliliği Savunma.....	48
Grafik 12	: Eğitim Düzeyi, Çok Eşliliği Savunma.....	50
Grafik 13	: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma.....	52

Grafik 14	: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma, Suriye'deki Eğitim Düzeyi (İlkokul)	57
Grafik 15	: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma, Suriye'deki Eğitim Düzeyi (Ortaokul)	58
Grafik 16	: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma, Suriye'deki Eğitim Düzeyi (Lise)	58
Grafik 17	: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma, Suriye'deki Eğitim Düzeyi (Lisans)	59
Grafik 18	: Çok Eşliliği Savunma, Eğitim Düzeyi ve Ailenin Gelir Durumu (0-200 TL)	62
Grafik 19	: Çok Eşliliği Savunma, Eğitim Düzeyi ve Ailenin Gelir Durumu (2000 TL ve Üzeri)	62
Grafik 20	: Babanın Çok Eşlilik Durumu, Çok Eşliliği Savunma	64
Grafik 21	: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Çok Eşliliği Savunma ve Babanın Çok Eşlilik Durumu (Evet)	68
Grafik 22	: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Çok Eşliliği Savunma ve Babanın Çok Eşlilik Durumu (Hayır)	69
Grafik 23	: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Savaş Sona Erince Suriye'ye Dönmeyi Düşünür müsünüz?	71
Grafik 24	: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olmayı Düşünüyor musunuz?	73
Grafik 25	: TR Eğitim Süresi, Üçüncü Bir Ülkeye gitmeyi Düşünüyor musunuz?	75

EKLER LİSTESİ

EK 1: Araştırmada Kullanılan Anket Formu.....	86
--	----

GİRİŞ

Siyasal nedenler, ekonomik sebepler, doğal afetler, İnanç farklılıkları ve silahlı çatışmalar nedeniyle insanlar doğup büyüdüğü toprakları terk etmek zorunda kalmıştır. Bu insanlık tarihi kadar eski bir olaydır. Dünya genelinde son yüzyılda artan çatışma ortamı, ekonomik krizler, insan hakları ihlalleri ve etnik ve inanç temelli şiddet olayları göç eden ve iltica arayan insan sayısının artmasına neden olmuştur. Günümüzde ulaşım imkânlarının kolaylaşması, iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler ve yaşanan küreselleşme göç hareketinin çok kısa zamanda kitlesel insan hareketi olarak gerçekleşmesine sebep olmaktadır ve uluslararası bir boyut kazanmaktadır. Türkiye son zamanlarda dünyada yaşanan gelişmeler sebebiyle göç hareketlerinden olumsuz etkilenmektedir. Uluslararası koruma arayan ve göç etmek zorunda kalan insan sayısı her geçen gün artmaktadır. Türkiye, insan hakları standardı ve refah seviyesi yüksek batılı ülkeler ile çatışma ve siyasi istikrarsızlıkların yaşandığı ülkeler arasında uluslararası göç hareketliliği açısından önemli bir geçiş güzergâhıdır. Coğrafi olarak uluslararası göç yolları üzerinde olması sebebiyle transit geçiş ülkesidir. Son zamanlarda ekonomik gücü nedeniyle de hedef ülke konumuna gelmiştir. Ülkelerinde yaşanan istikrarsızlık ve çatışma ortamı nedeniyle doğup büyüdüğü toprakları terk etmek zorunda kalarak Türkiye'ye sığınan dört milyona yakın Suriye vatandaşlar bunun en güncel örneğidir. Türkiye, tarihsel bir sorumluluk anlayışı ile Suriyelilerin geri gönderilmemesini ve temel insan haklarına kavuşmalarını sağlamaya çalışmaktadır. Suriyelilerin barınma, beslenme, sağlık ve eğitim ihtiyaçlarını karşılamının ekonomik ağırlığı Türkiye için her geçen gün artmaktadır (Nurdoğan, Dur ve Öztürk).

20. yüzyılda meydana gelen iki büyük dünya savaşı milyonlarca insanı yurdundan etmiştir. Bununla birlikte uluslararası göç sorunu özellikle 20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren önemli gündem sorunlarından biri olmuştur. Siyasi istikrarsızlık, iç savaşlar, insan hakları ihlali, etnik çatışmalar, baskıcı rejimler, iş gücü talebinin azlığı, coğrafi koşulların yetersizliği, ekonomik sıkıntılar ve can güvenliği korkusundan kaçan insanlar en azından daha insanca yaşayabileceği, daha iyi yaşam koşullarına sahip olabilmek amaçlarıyla canlarını hiçe sayarak ucuz iş gücüne ihtiyaç duyan batı ülkelerine yönelmişlerdir. Kazandıkları parayla ülkelerindeki borçlarını ödeyebilmeyi ve ailelerine mali yardım sağlayabilmeyi amaçlamaktadırlar. Elbette ki bu yönelişte

iletişim teknolojilerindeki gelişmeler batılı ülkelere olan ilgiyi arttırmıştır. 20. yüzyılda meydana gelen ve günümüzde de devam eden özellikle savaş ve siyasi istikrarsızlıklar göç kavramı içinde mülteci ve sığınmacı gibi kavramları gündeme getirmiştir (Sezgin ve Yolcu, 2016: 419- 420).

Göç hareketleri pek çok gücünü bünyesinde barındırmaktadır. Zamanla göç alan ve göç eden toplumlarda kültürel değişimlere neden olmaktadır. Sığınmacı veya mülteci olmanın toplumsal dinamikleri, ekonomik nedenli göçler ile zorunlu göçlerde farklılık göstermektedir. Şiddet olayları ve silahlı çatışma, ülkelerinde yaşamlarını sürdürülemez kıldığı için yurtlarını terk etmek zorunda kalan sığınmacıların çoğu ilk olarak komşu ülkelere sığınmayı tercih etmektedirler. Sadece küçük bir azınlık belirli bir zaman sonra sosyal ve ekonomik olarak daha iyi fırsatlar sunan üçüncü ülkelere göç mümkün olabilmektedir. Üçüncü ülkeye gitme ise, finansal kaynaklar , insani sermaye ve gidilecek ülkelerdeki sosyal ağlara sahip olma ile bağlantılı olarak gelişmektedir (Tunç, 2015: 32).

Göç, nedenleri ve sonuçları ile birlikte bireylerin ve toplulukların üzerinde geniş çaplı değişiklikler yarattığı bir gerçektir. Göç; politik, kültürel ve ekonomik yapılar arasındaki ilişkiler sisteminde yaşanan değişimleri ortaya çıkararak söz konusu yapılarda önemli dönüşümlere de yol açmaktadır. Göçün iki ana karakteri vardır. Göç eden kesim açısından sonuçları ve göç edilen yerdeki toplum açısından sonuçları. Toplumsal uyum süreci her iki kesimi de etkilemektedir. Göç kavramı, göçmenlerin göç ettikleri topluma uyumu ve göç alan yerdeki toplumun kabullenme süreci açısından önemli ekonomik, toplumsal ve siyasi sorunları içinde barındırmaktadır. Bu sorun özellikle uluslararası göç konusunda daha da ön plana çıkmaktadır.

Göç eden insanlar farklı bir dil öğrenmede zorlanabilirler. Alışkanlıklarından farklı değişik bir yaşama alışmada yabancı bir kültüre uyum sağlamada güçlüklerle karşılaşabilmektedirler. Bu nedenle, toplumların bilincinde göçler derin izler bırakmaktadır. İnsanların ruhsal yapısı, maddi yaşam koşulları ve fiziksel çevresi şekillendirmektedir. Zorunlu olarak göç eden ve geri dönüşü pek mümkün olmayan kişilerin alışmış olduğu çevresinden kopuşunun, kişinin kendi fiziksel ve ruhsal çevresinden ayrılmasına yol açan bir süreçtir (Tunç, 2015: 33).

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖÇÜN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1. GÖÇ KAVRAMI

Göç, insanların belirli bir zamanda bir yerleşim alanından başka bir yerleşim alanına ekonomik, kültürel, siyasi ve sosyal nedenlerle geçişi olarak tanımlanır (Sezgin ve Yolcu, 2016: 418). Göçleri, zorunlu göçler ve gönüllü göçler olarak iki ayrı gruba ayırmak mümkündür. Zorunlu göç, bireylerin iradesi dışında çeşitli kuvvetlerin zorlaması ve etkisi sonucunda gerçekleşmektedir. Silahlı çatışma durumu, doğal afetler, nüfus mübadeleleri, insan ticareti zorunlu göçü oluşturduğu gibi, devletlerin çeşitli ekonomik, sosyal, güvenlik ve benzeri konularda aldığı kararların yerine getirilmesi aşamasında nüfusta oluşturulan hareketlilik zorunlu göçü oluşturmaktadır. Gönüllü göç ise kişilerin kendi iradelerine bağlı olan göç türüdür. Daha kaliteli bir yaşam, daha iyi bir eğitim, daha iyi bir gelecek ya da daha iyi bir kariyer isteği örnek olarak verilebilir. Göçü açıklayan en yaygın yaklaşımlardan biri de itme ve çekme kuramındaki zorunlu ve gönüllü göçe ilişkin açıklamadır. Bu kurama göre ilk grup dramatik durum yaşayanlar yani silahlı çatışma, insani kriz, çevresel yıkım; diğer grup ise daha az sorun olarak görülen yoksulluk, sosyal dışlanma ve işsizlik yaşayanlardan oluşmaktadır. İtici güçlerin en önemlileri işsizlik ve düşük gelir iken çekici güçler ise genellikle yüksek gelir ve istihdam fırsatları şeklinde belirtilmektedir (Sezgin ve Yolcu, 2016: 419).

Literatürde göç, en genel anlamıyla, coğrafi alanlar arasında yani iki mekân arasında yer değiştirmesi olarak tanımlanmaktadır. Birçok etken göçe yol açabildiği gibi, aynı etkenin farklı mekanlarda ve zamanlarda farklı sonuçlar doğurabilmektedir. Bu sebeple de olgusal olarak kesin sınırları olan tek bir göç tanımı yapabilmek mümkün değildir. Yukarıda da değinildiği gibi göç tanımlarının ortak özelliği; “bireylerin belirli bir sürelik bölümünü ya da tüm gelecek yaşantılarını geçirmek üzere yaşamakta olduğu mekândan başka bir yerleşim birimine yerleşmek üzere coğrafi yer değiştirme hareketi” olarak karşımıza çıkmaktadır (Tümtaş ve Ergün, 2016: 1348).

1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Cenevre Sözleşmesine göre; “Menşei ülkesi dışında bulunan, ırkı, dini tabiyeti, siyasi görüşü veya belli bir toplumsal gruba mensubiyeti nedeniyle zulüm görme riski bulunan haklı nedenlerle korku duyan ve ülkesinin korunmasından yararlanamayan ya da yararlanmak istemeyen veya zulüm

korkusu nedeniyle buraya dönmek istemeyen kişi” mülteci olarak tanımlanmaktadır (Tunç, 2015: 32).

Kitlesel göçler, tüm dünyanın karşı karşıya kaldığı önemli bir sorundur. Sadece gerçekleştiği bölgenin değil, tüm dünyanın çözüm bulmaya çalıştığı önemli bir sorundur. Geçmişten günümüze dünyanın birçok bölgesinde zaman zaman yaşanan bölgesel çatışmalar ve savaşlar meydana gelmiştir. Bölgesel çatışmalar ve savaşların etkili sonucu ciddi miktarda insan yığınının sığınmacı ya da mülteci durumuna düşerek göç etmesidir. Bugün dünyanın birçok ülkesinde mülteci kamplarında zor şartlarda yaşamlarını sürdürmeye çalışan çok sayıda insan bulunmaktadır (Mazman ve Pınar).

Göç olgusu, gerçekleşme nedeni ne olursa olsun, özellikle göç alan yerleşim biriminin hemen her alanında büyük dönüşümlere yol açmaktadır. Göç olgusu yaşandığı süreçte veya sonucunda bireylerin kendisini değiştirirken bir yandan da geldikleri yerlerde önemli değişimlere neden olmaktadır. Göç, genel olarak kentin sosyo-ekonomik yapısında ve özellikle kentsel mekânlarda köklü değişimler yaşanmasına neden olmaktadır (Tümtaş ve Ergün, 2016: 1349).

Göç alan ülkedeki hükümetlerin ve toplumların tutumları, ülkeye yerleşen göçmenlerin uyumlarındaki başarıları ya da başarısızlıkları bağlı olmaktadır. Ülkede ki göç politikaları, göçmen-mültecilere yönelik yerleşme ve destek programları ve göçmen-mültecilerin ruh ve fizik sağlıklarına yönelik kolaylaştırıcı politikalar mültecilerin, uyum sürecini belirlemektedir. Mültecilerin göç ettikleri ülkeye zaman boyutunda uyumu farklılık gösterebilmektedir. Mültecilerin göç ettikleri ülkeye uyumunu 10 yıllık bir zaman diliminde incelediğimizde; kaybettikleriyle ilk birkaç ay yüzleşen mülteciler, kaybettiklerini 1-2 yıl içinde yeniden elde etmek için çaba göstermektedirler. Mültecilerin çoğu bu dönemde işlerini değiştirmektedir. Zamanla oturdukları mahallelerden, semtlerden ayrılarak mültecilerin yoğun olarak yaşadıkları mahallelere, semtlere doğru gitmeye başlamaktadırlar. Mülteciler, uyum sürecini 4-5 yıl sonra büyük ölçüde tamamlamaktadırlar. Kişiler başta direnmektedir ve zamanla kararlılıkları kaybolmaktadır, umutsuzluğa kapılmakta ve kişi yaşamı ve statüsündeki değişiklikleri kabullenmektedir. Zaman geçtikçe çoğu hayatından bezmektedir ve yabancılaşmaktadır. Kişi 10 yıldan sonra kalıcı yerleşimini tamamlamaktadır. Daha sonra statü düşmesini kabul etmek istememektedirler. Bu nedenle göç ettikleri ülkelerindeki hükümetlerden, kurumlarından çok fazla beklentileri ortaya çıkmaktadır.

Mülteciler göç ettikleri ülkelerde yaşayacakları yeni ortama uyum sağlama çabası içerisindeyler. Göç eden mültecilerin davranış biçimleri ve beklentilerinin birbirleriyle örtüştüğü görülmektedir. Göç alan toplumların, farklı bir nüfusu içinde barındırmak zorunda kalması, göç eden toplumun ev sahibi toplumuna sığınması iki tarafında davranış biçimlerinde, kaygılarında ve algılarında ortak olduğu görülmektedir (Tunç, 2015: 33-34).

Göç eden mülteciler farklı dilleri konuşur, alışkanlıkları farklıdır, kültürü farklıdır, alışkanlıkları farklıdır. Göçmenler göç ettikleri ülkelerde düşük maaş ve statülerde çalışırlar. Toplumdan uzak bir yaşam sürdürürler ve kültürel bazı özelliklerini birkaç kuşak sürdürürler (Castles ve Miller, 2008: 18).

Göçmenler göç ettikleri ülkelerde ilk etapta hoş karşılanmazlar. Ev sahibi toplum göçmenlere güven problemi yaşar ve bir tehdit olarak algırlar. Göçmenlerin kendi mesleklerini elinden alarak işsiz kalacaklarına inanırlar. Özellikle kitlesel göçlerde konut fiyatları ve kiralar yükselir ve ev sahibi toplumda tepki oluşmaya başlar. Toplu taşıma araçlarında ki artış ev sahibi toplumun marjinal faydasını azaltır. Göçün sonucu olarak toplumsal değişim ile birlikte; ekonomik ve sosyal çekinceler artmaktadır ve yabancı düşmanlığı (Castles ve Miller, 2008: 18).

Göçün tüm dünyayı etkileyen genel bir olgu olduğu daha önce dile getirilmiştir. Bu nedenle ülkemiz açısından da uluslararası göç özellikle son yıllarda önemli bir konu olarak değerlendirilmelidir. Türkiye, daha önceki yıllarda transit ülke konumundayken son yıllarda göçmenler için hedef ülke durumuna gelmiştir. Türkiye 1980'lerden bu yana sadece göç veren bir ülke değil, aynı zamanda göç alan bir ülke konumundadır (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2015). Bu özelliği itibari ile konu ülkemiz açısından öncelikli politikalar arasında yerini almıştır. Özellikle Suriye'de yaşanan iç savaştan en çok etkilenen ülkelerden biri olması Türkiye'yi hassas bir noktaya taşımaktadır (Sezgin ve Yolcu, 2016: 420).

1.2. TÜRKİYE'DE Kİ SURİYELİLERE YÖNELİK YASAL ÇERÇEVE

10.04.2013 tarihinde onaylanan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) ile yabancıların Türkiye'ye girişleri, Türkiye'de kalışları ve Türkiye'den çıkışları; Türkiye'den koruma talep eden yabancılarla sağlanacak korumanın kapsamı ve uygulamasına ilişkin usul ve esaslar ile Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün (GİGM)

kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları belirlenmiştir. Beş kısım ve yüz yirmi altı maddeden oluşan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, geri gönderme yasağı, yabancıların durumları, uluslararası koruma, yabancılar ve uluslararası korumaya ilişkin ortak hükümler ile Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün kuruluş ve işleyişine ilişkin düzenlemeleri içermektedir. Kanun ile göçmen ve mülteci haklarının yasal çerçevesi uluslararası standartlara uygun hale getirilmiştir.

1.2.1. Geçici Koruma Yönetmeliği

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 91. Maddesi uyarınca 22 Ekim 2014'te Resmi Gazetede yayımlanan Geçici Koruma Yönetmeliği ile ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak Türkiye sınırlarına gelen veya sınırlarını geçen ve haklarında bireysel olarak uluslararası koruma statüsü belirleme işlemi yapılamayan yabancılara “geçici koruma (*temporary protection*)” sağlanabileceği kabul edilmiştir (6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu).

Geçici Koruma Yönetmeliği ile Suriyelilerin yasal statüleri, hakları ve faydalanabilecekleri sosyal yardımlar belirlenmiştir. Yönetmelik'te geçici koruma statüsünün geçici olduğu vurgulanmış, mülteci ya da sığınmacı statülerine hak kazandırmayacağı belirtilmiştir. Geçici Koruma Yönetmeliği uyarınca Türkiye'de kalış hakkına sahip Suriyelilere yabancı kimlik belgesi verilmiştir. Ayrıca, beslenme ve barınmaya ek olarak, Yönetmelik kapsamında geçici koruma statüsüne sahip Suriyelilere eğitim, sağlık, iş piyasasına erişim, tercümanlık hizmetleri ve sosyal yardım ve hizmetleri verilmektedir. Geçici koruma statüsüne sahip Suriyelilerin bir kısmı bu hizmetleri sevk edildikleri geçici barınma merkezlerinde alabilmektedir. Bir kısmı da kalmak istediği ilde bu hizmeti alabilmektedir. Kamu düzeni, kamu sağlığı ve kamu güvenliği açısından herhangi bir sakınca oluşturmadıkları durumda GİGM tarafından Geçici Koruma kimlik belgesi düzenlenerek hizmetlerden yararlanabilmektedirler (Nurdoğan, Dur ve Öztürk).

Suriyelileri kapsamına alan Geçici Koruma Yönetmeliği, 22/10/2014 tarihli ve 29153 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup, yabancılara başlıca hak ve yükümlülükler getirilmiştir.

Yönetmelik kapsamında ülkelerindeki iç karışıklıktan dolayı Suriye’den gelen yabancılara sağlanacak olan “Geçici Koruma” hukuki dayanak kazanmış olup, yönetmelikle ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel veya kitlesel akın döneminde bireysel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılardan haklarında bireysel olarak uluslararası koruma statüsü belirleme işlemi yapılamayan yabancılara uygulanmaktadır (04/04/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu 91 inci madde).

Bu yönetmelik kapsamında geçici korunanlar 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) ’nun öngörmüş olduğu uluslararası koruma statülerinden herhangi birini doğrudan elde etmiş sayılmamaktadırlar. Milli güvenlik, kamu düzeni veya kamu güvenliği açısından tehlike oluşturduğu değerlendirilenler ile ciddi bir suçtan mahkûm olarak topluma karşı tehlike oluşturabileceği değerlendirilenler geçici koruma kapsamına alınmayacaklardır (22/10/2014 tarihli Geçici Koruma Yönetmeliği 7 ncı madde).

Geçici koruma kararı Bakanlar Kurulu tarafından alınacak ve sonlandırılacaktır. Bu kararın içeriği yine Bakanlar Kurulu tarafından düzenlenecektir. Ayrıca geçici korumanın yöntemi ve uygulanmasına dair usul ve esaslar Göç Politikaları tarafından belirlenerek, ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından uygulanacaktır. Uygulanmakta olan geçici korumanın sonlandırılması ile ilgili olarak; Bakanlar Kurulu milli güvenliği, kamu düzenini, kamu güvenliğini veya kamu sağlığını tehdit edebilecek şartların oluşması durumunda, geçici koruma tedbirlerinin sınırlandırılmasına ya da süreli veya süresiz durdurulmasına karar verebilecektir. Geçici korumanın uygulandığı süre içerisinde, geçici korunan yabancıların bireysel uluslararası koruma başvurusu, geçici koruma tedbirlerinin etkin şekilde uygulanabilmesi amacıyla işleme konulmayacaktır (22/10/2014 tarihli Geçici Koruma Yönetmeliği 9, 11 ve 16 ncı madde).

Yönetmelik kapsamındaki yabancılara Geçici Koruma Kimlik Belgesi düzenlenecektir. Bu kimlik belgesi;

- ❖ Söz konusu yabancıya Türkiye’de yasal olarak kalış hakkı sağlamaktadır.
- ❖ Herhangi bir harca ve ücrete tabi değildir. Eşdeğer değildir.
- ❖ Türk vatandaşlığına başvuru ya da geçiş hakkı sağlamaz.
- ❖ Söz konusu yabancıya ait yabancı kimlik numarasını içerir.

Yönetmelik kapsamındaki yabancılara başta sağlık hizmetleri olmak üzere eğitim, iş piyasasına erişim, sosyal yardım ve hizmetler ile tercümanlık ve benzeri hizmetlerin sağlanabilmesi detaylı olarak düzenlenmiştir. Ayrıca kayıt işlemlerini yaptırmaması veya yönetmeliğin 8 inci maddesi kapsamında olması sebebiyle geçici korumadan yararlandırılmayacak yabancılardan bu tür hak ve hizmetlere erişimi sınırlandırılacaktır (22/10/2014 tarihli Geçici Koruma Yönetmeliği 6 inci bölüm).

Yönetmelik kapsamında yapılacak düzenlemelerde çocuklarla ilgili tüm işlemlerde çocuğun yüksek yararı gözetilecektir. Ayrıca, refakatsiz çocuklar başta olmak üzere özel ihtiyaç sahipleri hakkında yapılacak iş ve işlemlerde bu kişilere öncelik tanınarak, başta sağlık hizmetleri, psikososyal destek, rehabilitasyon olmak üzere, her türlü yardım ve destek imkanları ölçüsünde öncelikli ve bedelsiz olarak sağlanabilecektir (22/10/2014 tarihli Geçici Koruma Yönetmeliği 48 inci madde).

Yönetmelik kapsamındaki yabancılardan insan ticareti mağduru olabileceği değerlendirilenler hakkında ilgili mevzuat kapsamında gerekli tedbirler derhal alınacaktır. Yönetmelik kapsamındaki yabancılara adres kayıt sistemine kayıt yaptırmaya zorunluluğu getirilmiştir. Ayrıca kayıtlı oldukları illerde bulunmaları şartı ile temel hizmetlere ve diğer sosyal yardımlara erişim hakkı sağlanacaktır. Geçici Koruma Kimlik Belgesine sahip olan yabancılar, Bakanlar Kurulunca belirlenecek sektörlerde, iş kollarında ve coğrafi alanlarda çalışma izni almak için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na başvurabilmektedir. Kendilerine yabancı kimlik numarası tahsis edilen bu Yönetmelik kapsamındaki yabancılara elektronik haberleşme hizmeti dâhil diğer hizmetler için abonelik sözleşmesi yapabilme imkânı tanınmıştır. Yönetmelik kapsamındaki yabancılardan kişisel verileri, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde, Genel Müdürlük ve valiliklerce ilgili mevzuata ve taraf olunan uluslararası anlaşmalara uygun olarak alınmakta, korunmakta ve kullanılmaktadır (22/10/2014 tarihli Geçici Koruma Yönetmeliği 26 inci, 29 uncu ve 50 inci madde).

Ülkemizde yaşayan Suriye uyruklu yabancılar kendileri talep etmedikleri sürece ülkelerine geri gönderilmemektedir. Şartları tutan kişiler talep ederlerse kendileri için İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bünyesinde hizmet veren GBM'ler de kalmaktadırlar. Yabancılardan sayılarının çok fazla olmasından dolayı mevcut barınma merkezlerinin kapasiteleri yetmemektedir. Suriyeliler kayıt altına alındıktan sonra

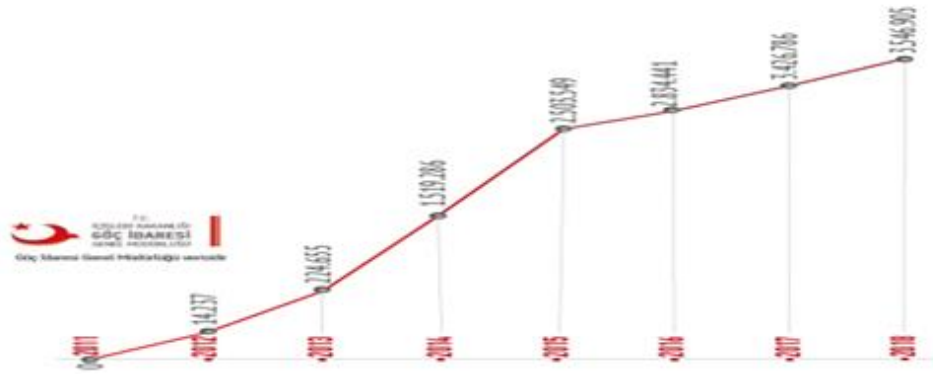
kendilerine “Geçici Koruma Kimlik Belgesi” düzenlenmektedir. GK kimlik belgesine istinaden illerde izin almak şartıyla serbest olarak kalışlarına izin verilmektedir (22/10/2014 tarihli Geçici Koruma Yönetmeliği).

Özetle; GK kapsamındaki Suriyeli yabancılara sağlık hizmetleri, eğitim hizmetleri, sosyal yardım ve hizmetler, iş piyasasına erişim, tercümanlık hizmetleri, psikososyal destek ve benzeri hizmetler kayıtlı oldukları illerde imkanlar dahilinde sağlanmaktadır (22/10/2014 tarihli Geçici Koruma Yönetmeliği).

Ülkenin ekonomik ve mali imkânları ölçüsünde, yabancı ile başvuru sahibinin veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerin ülkemizde toplumla olan karşılıklı uyumlarını kolaylaştırmak ve ülkemizde, yeniden yerleştirildikleri ülkede veya geri döndüklerinde ülkelerinde sosyal hayatın tüm alanlarında üçüncü kişilerin aracılığı olmadan bağımsız hareket edebilmelerini kolaylaştıracak bilgi ve beceriler kazandırmak amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ile uluslararası kuruluşların öneri ve katkılarından da faydalanarak uyum faaliyetleri planlayabilir (Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 96 ncı md.).

Kısa vadeli politikalarla göçmen sorununa çözüm bulunamayacağını birçok çalışmalarda vurgulanmıştır. Bu çalışmalarda göçmenlerin entegrasyonuna yönelik kurumsal düzenlemelerin yapılması gereğine işaret edilmektedir. Yürürlüğe giren YUKK, hukuki düzeyde göçmenlerin kalıcı olabileceğine ve Türkiye'nin bir göç ülkesi olma yolunda ilerlediğine işaret eden bazı maddeler içermektedir. Suriyeli göçmenlerin sosyal uyum sorunu ve Türkiye toplumu tarafından kabul süreci gündeme gelmektedir ki bu toplumun yapısal düzeni açısından önemli bir konudur (Sezgin ve Yolcu, 2016: 423).

Grafik 1: Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Toplam Sayısı

Kaynak: www.goc.gov.tr (12.07.2018 tarihi itibarıyla)

Tablo 1: Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı

ÜLKEMİZDE GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDA BULUNAN SURIYELİLERİN DAĞILIMI 26.07.2018 (ALFABETİK)									
İL SIRA	İLLER	KAYIT EDİLEN	NÜFUS	İL NÜFUSU İLE KARŞILAŞTIRMA YÜZDESİ	İL SIRA	İLLER	KAYIT EDİLEN	NÜFUS	İL NÜFUSU İLE KARŞILAŞTIRMA YÜZDESİ
1	ADANA	220.595	2.216.475	9,95%	42	KAHRAMANMARAŞ	75.575	1.127.623	6,70%
2	ADYAMAN	29.633	615.076	4,82%	43	KARABÜK	639	244.453	0,26%
3	AFYONKARAHİSAR	4.097	715.693	0,57%	44	KARAMAN	612	246.672	0,25%
4	AĞRI	863	536.285	0,14%	45	KARS	148	287.654	0,05%
5	AKSARAY	2.251	402.484	0,54%	46	KASTAMONU	1.045	372.373	0,29%
6	AMASYA	495	329.888	0,15%	47	KAYSERİ	75.267	1.376.722	5,47%
7	ANKARA	78.165	5.445.024	1,44%	48	KIRIKKALE	1.122	278.749	0,40%
8	ANTALYA	1.079	2.364.394	0,05%	49	KIRKLARELİ	2.475	356.050	0,70%
9	ARDAHAN	115	97.094	0,12%	50	KİRŞEHİR	1.079	234.529	0,44%
10	ARTVİN	37	166.143	0,02%	51	KİLİS	130.487	136.319	95,72%
11	AYDIN	11.539	1.080.839	1,07%	52	KOCAELİ	48.391	1.883.278	2,57%
12	BALIKESİR	3.610	1.204.824	0,30%	53	KONYA	88.821	2.180.149	4,07%
13	BARTIN	98	193.577	0,05%	54	KÜTAHYA	672	572.256	0,12%
14	BATMAN	21.440	585.252	3,64%	55	MALATYA	26.741	786.676	3,40%
15	BAYBURT	38	80.417	0,04%	56	MANİSA	12.413	1.413.841	0,88%
16	BİLECİK	528	221.693	0,24%	57	MARDİN	91.827	809.719	11,34%
17	BİNGÖL	889	273.354	0,33%	58	MERSİN	288.556	1.793.931	11,63%
18	BİTLİS	682	341.474	0,20%	59	MUĞLA	13.508	938.751	1,44%
19	BOLU	1.737	303.184	0,57%	60	MUŞ	1.185	406.544	0,29%
20	BURDUR	8.744	264.779	3,30%	61	NEVŞEHİR	9.015	292.365	3,09%
21	BURSA	151.608	2.936.803	5,16%	62	NİĞDE	3.823	352.727	1,08%
22	ÇANAKKALE	3.270	530.417	0,62%	63	ORDU	624	742.341	0,08%
23	ÇANKIRI	458	186.074	0,25%	64	OSMANİYE	44.741	527.724	8,46%
24	ÇORUM	2.249	528.422	0,43%	65	RİZE	761	331.041	0,23%
25	DENİZLİ	12.238	1.818.735	1,20%	66	SAKARYA	14.175	998.214	1,43%
26	DİYARBAKIR	33.031	1.499.901	1,94%	67	SAMSUN	3.982	1.312.998	0,30%
27	DÜZCE	1.329	377.610	0,35%	68	SİİRT	3.525	324.394	1,09%
28	EDİRNE	908	406.855	0,22%	69	SİNOP	111	207.427	0,05%
29	ELAZIĞ	11.882	583.671	2,04%	70	SİVAS	3.684	421.381	0,59%
30	ERZİNCAN	102	231.511	0,04%	71	ŞANLIURFA	478.738	1.965.753	23,71%
31	ERZURUM	991	768.476	0,13%	72	ŞİRİNAK	14.929	503.236	2,97%
32	ESKİŞEHİR	3.327	868.620	0,39%	73	TEKİRBAĞ	18.675	1.005.443	1,86%
33	GAZİANTEP	390.538	2.885.515	19,47%	74	TOKAT	766	402.086	0,16%
34	GİRESUN	138	437.393	0,03%	75	TRABZON	2.685	786.326	0,34%
35	GÜMÜŞHANE	72	178.173	0,04%	76	TUNCELİ	44	82.498	0,05%
36	HAKKARİ	5.723	275.761	2,08%	77	UŞAK	2.091	364.971	0,57%
37	HATAY	442.493	1.575.226	28,09%	78	VAN	1.862	1.106.891	0,17%
38	İGDIR	88	194.775	0,05%	79	YALOVA	2.887	251.283	1,12%
39	İSPARTA	7.192	433.830	1,64%	80	YOZGAT	3.164	418.650	0,74%
40	İSTANBUL	563.876	15.029.231	3,75%	81	ZONGULDAK	372	596.892	0,06%
41	İZMİR	138.356	4.279.677	3,23%					

Kaynak: www.goc.gov.tr

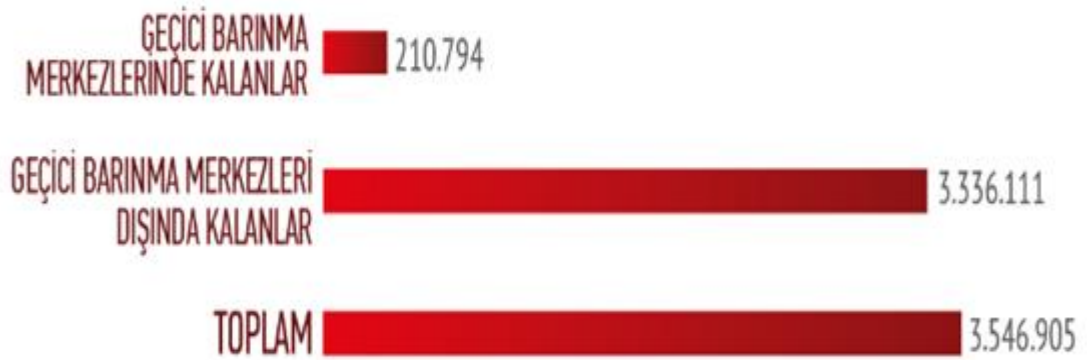
Şekil 1: Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin ilk 10 İle Göre Dağılımı

Kaynak: www.goc.gov.tr

Savaşın başladığı ilk yıllarda Suriyeli göçmenler sınır illerine göç etmişlerdir. Savaşın kısa sürede sonlanacağını düşündükleri için sınır illerinden uzaklaşmak istememişlerdir fakat savaşın uzamasıyla birlikte Suriyeli göçmenler güney illerinden uzaklaşarak batı illerine büyük şehirlere hatta farklı üçüncü ülkeye göç etmeye başladılar. Bölgedeki çatışma ortamının devam etmesi, istikrarsızlığın uzun süre devam etmesi ve Suriyeli yabancıların sayı olarak fazla olması Türkiye'nin Suriye politikasındaki kararlarını oldukça güçleştirmiştir. Uluslararası alanda sürekli değişen dengeler, Türkiye'nin uyguladığı politikaları da devamlı olarak değiştirmiştir (Akgül, Kaptı ve Demir, 2015: 8).

Grafik 2: Geçici Barınma Merkezleri İçinde ve Dışında Kalan Suriyeli Sayısı

Kaynak: www.goc.gov.tr

Suriye’de iç savaşın başlamasıyla ülkemize gelen Suriyelilerin barınma ve temel ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için ülkemizde Geçici Barınma Merkezleri (GBM) kurulmuştur. Suriyeli göçmenler Türkiye’ye göç ettikten sonra geçici barınma merkezlerinde bulunan çadır kent ve konteyner kentlerde kalmaya başladılar. Suriye’den göç eden insan sayısı arttıkça yeni Geçici Barınma Merkezleri kurulmaya başlanılmıştır. Geçici Barınma Merkezleri isminden de anlaşılacağı gibi kalıcı bir çözüm olmadığından ve zamanla çadır kentlerin koşullarının elverişsiz hale gelmesinden dolayı kapatılma kararı alınmıştır.

Tablo 2: Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Geçici Barınma Merkezlerine Göre Dağılımı

GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİ	TOPLAM
ŞANLIURFA	70.974
GAZİANTEP	23.206
KİLİS	22.142
KAHRAMANMARAŞ	16.462
MARDİN	2.532
HATAY	16.961
ADANA	26.455
ADİYAMAN	8.632
OSMANİYE	14.046
MALATYA	9.384
TOPLAM	210.794
GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİ DIŞINDA KALAN SURİYELİ SAYISI	3.336.111
ÜLKEMİZDE BULUNAN TOPLAM SURİYELİ SAYISI	3.546.905

Kaynak: www.goc.gov.tr

Tablo 3: Geçici Koruma Kapsamında Bulunan Suriyelilerin Yaş ve Cinsiyet Dağılımı

YAŞ	ERKEK	KADIN	TOPLAM
TOPLAM	1.923.459	1.623.446	3.546.905
0-4	270.930	252.978	523.908
5-9	246.837	231.296	478.133
10-14	191.179	175.751	366.930
15-18	158.701	127.709	286.410
19-24	313.245	222.028	535.273
25-29	195.650	141.596	337.246
30-34	162.525	121.484	284.009
35-39	114.879	90.515	205.394
40-44	77.418	70.005	147.423
45-49	58.188	54.300	112.488
50-54	47.233	45.252	92.485
55-59	31.538	31.518	63.056
60-64	22.722	23.299	46.021
65-69	14.787	14.855	29.642
70-74	8.185	9.096	17.281
75-79	4.692	5.653	10.345
80-84	2.639	3.427	6.066
85-89	1.388	1.739	3.127
90+	723	945	1.668

Kaynak: www.goc.gov.tr

1.3. METODOLOJİ

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye'ye sığınan Suriyelilerin davranışını ile evrensel bir nitelik taşıyan mülteci davranışı; Türkiye toplumunun davranışını ile göç alan toplum davranışını karşılaştırmak, Suriyeli mülteci krizindeki eğitim politikaları ve bu politikaların uygulanması ile Suriyeli mültecilerin entegrasyonunun sağlanıp sağlanmadığını tespit etmektir. Çalışmada ki bulgular, göç eden toplum davranışlarını belirlemeye yönelik olarak yapılan saha araştırmalarının dayanmaktadır. Çalışma sonucunda, Türkiye'ye göç eden Suriyelilerin ve bu göçü kabul eden Türkiye toplumunun davranış, algı, beklenti ve kaygıları ile harmonizasyonun gerçekleşip

gerçekleşmediğini belirlenecektir. Ayrıca; mülteci krizinin zayıf ve güçlü yönlerini belirleyebilmek, Suriyelilerin Türkiye'ye etkilerini değerlendirebilmek, sosyal uyum ile toplumsal kabul sürecinin birbirini destekleyici politikalar ve eş zamanlı yürütülmesinin önemi vurgulanacaktır. Sürecin yürütülmesinde en önemli politika ise Suriyelilerin eğitimi politikası olduğu düşünülmektedir. Bu süreçte Türkçe dil öğretimi ile başlanması sosyal uyum sürecini hızlandırmaktadır.

Göçmenler yeni bir yaşamla karşı karşıya kalmaktadır. Göçmenlerin gündelik hayatta karşı karşıya kaldıkları bu zorlukları, Bourdieu'nun "alan" kavramı ve De Certeau'nun "taktik" ve "strateji" kavramları ile anlatılabilir. Bourdieu'ye göre, alandaki baskın gruplar daha çok sermaye biriktirmişlerdir çünkü alana erken katılmışlardır ve alanı tanımışlardır. Böylelikle savunmacı reflekslere sahiptirler. Alandaki hâkimiyetlerini korumak için mücadeleye girmektedirler. Hegel'in tabiriyle; gerçek rasyoneldir, rasyonel olan da gerçektir. Alana yeni girenler, baskın gruplarla mücadele edebilmek için yeni stratejiler geliştirirler. Baskın gruplar ise, alandaki hakimiyetlerini devam ettirmek için koruma stratejisi uygular. (Deniz, Hülür ve Ekinci, 2016: 1079).

“Bourdieu'nun alan dolayısıyla kullandığı ve strateji olarak adlandırdığı, Foucault'nun iktidarın kudreti karşısında direniş geliştiren öznenin “mücadele stratejisi” dediği ve De Certeau'nun “taktik” kavramıyla açıkladığı zayıfın/ezilen öznenin eylemi, gündelik hayatta tahakküme ve hâkim kimliğin stratejisine karşı geliştirilen direniş estetiğidir. Kısacası “taktik mekân olarak sadece ötekinin mekânını kullanır. Bu nedenle yabancı bir gücün yasalarıyla düzenlenmiş haliyle kendisine dayatılan alanda oyununu kurmak zorundadır” (De Certeau, 2009: 113).

Suriyeli göçmenlerin alışkanlıkları, eylemleri ve tutumları, taktik ve strateji kavramlarıyla örtüştüğünü söylemek mümkündür. Suriyeli göçmenler de Türkiye'nin yasalarına uyarak kendi taktiklerini oluşturmaya çalışmaktadırlar. Suriyeli göçmenler, gündelik hayatta, yaşama tutunmanın yollarını estetik bir direniş ve var kalma çabası ile sağlamaktadırlar. ”(Deniz, Hülür ve Ekinci, 2016: 1080)

Suriyeli göçmenler, ev sahibi yerel halkın kendi mekânlarında kendi stratejilerine karşın, değişik taktikler uygulamaya koyarak kendi stratejilerini yürürlüğe sokmaya çalışmaktadır (Deniz, Hülür ve Ekinci, 2016: 1080).

Hemen hemen bütün göçlerde; göçmenler , hedef ülkeye yerleşirken, buradaki yaşama uyum sağlamaya çalışırken ihtiyaçlarını büyük ölçüde sosyal ilişki ağlarını kullanarak veya akrabalık ilişkilerini kullanarak çözmektedirler. Göç eden yabancılar, maliyetleri ve göçün zorluklarını aşmak için, kendilerinden önce hedef ülkeye yerleşen arkadaş, komşu veya akrabalarıyla ilişki ağları kurmaktadır. Böylelikle bu ilişki ağları göçmenlerin yeni topluma adapte olmasını sağlaması ve hedef ülkeye yerleşmesi açısından da önemli işleve sahiptir. Göç eden yabancılar, göç ettikleri ülkelerde akrabalık veya arkadaşlık bağı yoksa eğer hedef ülke de ki entegrasyonu daha zor olabilmektedir. Hedef ülkeye yerleşmeleri daha zor olabilmektedir. Suriyeli göçmenlerde, Türkiye'ye ilk geldiklerinde akraba, arkadaş, hemşehri veya komşuluk ilişkilerini kullanarak kentlere yerleştikleri görülmektedir. Suriye'den Türkiye'ye gelip hiçbir akrabalık, komşuluk, hemşehrilik, arkadaşlık bağı bulunmayan ve yoksul olan Suriyeli göçmenler ev sahibinin hakim olduğu alanda tutunabilmek için ilk aşamada birçoğu parklarda, otogarlarda, dükkanlarda, boş ambarlarda ve benzer mekânlarda yaşamak zorunda kalmıştır. İlk fırsatta kiraladıkları evlerde kalmaya başladılar. Suriye'den Türkiye'ye gelirken ekonomik olarak tüm birikimlerini yanlarına alan bazı göçmenler kentlere yerleştiler. Fakat bir süre sonra var olan birikimlerini tükettikten sonra işçi olarak çalışmaya başlamışlardır. Bazı göçmenler hem işçi olarak çalışmak hem de mekân değiştirmek zorunda kalmışlardır. Zamanla birikimi tüketen Suriyeliler hayatlarına devam etmek için azla idare etmeye çalıştılar veya tamamen girmek istediler. Suriyelilerin başvurdukları taktikler, sınıfsal habituslarıyla doğru orantılı olmaktadır (Deniz, Hülür ve Ekinci, 2016: 1081).

İKİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜR VE KÜLTÜRÜN OLUŞUMU

2.1. KÜLTÜR

Kültür, bir milletin asırlar boyunca oluşturduğu yaşam tarzlarının kodlarını içine alan hafıza gibidir. Kültür, milletin yüzyıllar boyunca ilgi, algı, tutum ve davranışlarla tezahür eden yaşam biçimi, maddi ve manevi değerler toplamı olup nesilden nesile bir miras olarak aktarılagelmiştir. Tarihiyle, edebiyatıyla, sanatıyla, düşünleriyle, bayramlarıyla, şarkılarıyla, şiirleriyle, ninnilerle, ağıtlarla, türkülerıyla ait olduğu milletin dilinden, gelenek ve göreneklerinden izler taşır. Bütün bunlar o yaşam tarzının göstergesi olarak kültürün birer unsuru olarak düşünülebilir. Kültür, bir milletin asırlar boyu yaşanmışlıklarının damıtılmış bir özetidir. Kültür, giyim-kuşam, yeme, içme, eğlence, inanç ,sevgi, saygı, iletişim biçimi gibi insanı kuşatan duygu ve düşüncenin yaşama yansıyan hâlidir. İnsanlar içinde bulunduğu toplumlarda birbirleriyle etkileşim içerisindeyler. Bu etkileşim, yaşamın devamı için gerekli bu ihtiyaçları zorunlu kılmaktadır. İnsanlar yaşam kalitesine katkı sağlayacak bu bilgi ve deneyimlerini doğal olarak birbirlerine aktarmaktadırlar (Göçer, 2012: 50-51).

2.2. KÜLTÜRÜN OLUŞUMU

Kültür bir etkileşimdir. Geçirilen zamanda yaşanan olay, olgu ve durumların etkileşimle paylaşılması ve kabul görerek yaygınlaşmasıdır. Yeni kültürel unsurların ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Kültür bir birikim işidir. İster bireysel ve toplumsal açıdan düşünelim, ister millet açısından düşünelim kültür birikim yapılarak oluşur ve kalıcılık kazanır. Kültür yaşanan güzelliklerin paylaşılması ile farklı bireylerce edinilir. Böylelikle ait olunan toplumda yüksek seviyeli ve zengin bir kültür birikimi oluşturulur. Bu yönüyle kültür, paylaşılan, öğrenilen veya edinilen bir niteliğe sahiptir (Göçer, 2012: 51).

Kültür çeşitli özelliklere sahiptir; birleştiricidir, bütünleştiricidir, toplumlara özgüdür, ait olduğu toplumun insanlarını birbirine kenetler, değişkendir ve dinamiktir. Bireylerin ihtiyaçları ve toplumun içinde yaşadığı dönemin genel seyri doğrultusunda değişip dönüşebilecek bir yapısı vardır. Kültürü değişen bir toplumun düşüncesi, töresi, dili, göreneği de değişir. Toplumdaki bireylerin yaşantılarından ve ihtiyaçlarından, o

toplumda yaşanan olay, olgu ve durumlardan etkilenerek kültür boyut değiştirebilir. Medeniyetlerin oluşumunda kültür önemli bir kaynaktır. Milletlerin kültürel birikimlerinin bir bütün haline dönüşümü ile medeniyetler meydana çıkar. Medeniyet, kültürlerden doğar. Uygarlık kültürlerden oluşur; kültürler uygarlığın parçasıdır. Kültür, yalnız bir milletin akli, ahlaki, dinî, lisani, estetik, iktisadi ve fenni hayatlarının ahenkli bir bütünü iken medeniyet, aynı medeniyet dairesine giren birçok milletin sosyal hayatlarının ortak bir birleşimidir. Kültür millî olduğu hâlde medeniyet milletlerarasıdır (Göçer, 2012: 52).

Dil kültürün taşıyıcısıdır. Kültür de dilin niteliklerini göstermesinde önemli bir uygulama alanıdır. Dil, toplumun ilgi , algı ve kültürel değerleri üzerinden somut ürünler aracılığı ile anlam bulur. Konuşmalara konu olan her şey kültürün dil aracılığı ile sosyal hayata yansımalarıdır. Kültürler etkileşime açıktır. Çünkü kültüre dinamizm veren ve etkileşimde önemli bir işleve sahip olan dildir ve işlevi açısından etkileşimin önemli bir aracıdır (Göçer, 2012: 54).

Kültür, bireylerin toplumlara uyumlarını sağlamada ki en önemli faktörlerden birisidir. Kültür, çalışanları sosyalleştirerek, değişim süreci içerisinde kendi görevlerini, diğer çalışanların görevleriyle benzer öneme sahip olduğuna inandırır. Toplumsal ilişkileri en iyi şekilde kurmaya yardımcı olur. Kültür, insanların kendileri için uyarlayabileceği değişken özellikli bir değerler dizisidir. Kültür, işleri yaşamları için motive etmektedir. Değişken kültür insanların paylaştığı değerleri kontrol altında tutmaktadır. Kültürü doğru yorumlayan kişiler topluma uyum sağlama ve sosyalleşme konularında daha başarılı olmaktadır (Çelikten, 2006: 272-273).

Çoğunluk, genellikle toplumun taşıyıcı kültürünün merkezinde iken, etkileme gücü zayıf olan azınlık ise taşıyıcı gücün kıyısında yer alır. Azınlık ve çoğunluk terimleri entegrasyon ve asimilasyon olgularıyla ilgili sosyolojik kavramlardır. Entegrasyon; bütünleştirmek, birleştirmek ve toplamak demektir. Asimilasyon kelimesi ise; tekleştirme, benzeştirme ve eritme anlamlarına gelmektedir. Entegrasyon sürecinde çoğunluk toplumunun mensupları, azınlığın kültürel değerlerine saygı gösterir ve azınlık toplumunun mensuplarını eşit bireyler olarak görüp, onların toplumla bütünleşmesini kabul eder. Bu bağlamda azınlık, çoğunluğun sahip olduğu kültürel, ekonomik ve sosyal bütün haklara sahiptir. Çoğunlukla aynı haklara sahip olan azınlık, özgün kültürel değerlerini koruyarak toplumla bütünleşmeye çalışır, buna karşılık

asimilasyon sürecinde, azınlık çoğunluk kültürü içinde eriyip yok olur. Kültürel ve toplumsal olmak üzere 2 temel aşaması bulunan asimilasyon, azınlık gruplarının kimliklerinin ve kültürel değerlerinin baskın çoğunluk kültürü içerisinde kaybolması demektir. Uygulanan asimilasyoncu politikaların azınlık ve çoğunluk toplumlara bakımından olumsuz sonuçları vardır. Azınlığın, asimilasyoncu uygulamalara karşı tepkisi, ya çoğunlukla irtibatı kesip içine kapanmak, ya da kendi değerlerine daha fazla yönelmek şeklinde ortaya çıkar (Kuyucuoğlu, 2013: 385).

Çok kültürlülüğe göre, azınlıklar kendi kimliklerini ve kültürel değerlerini korurken (tanıma), toplumun farklı grupları yurttaşlık bilinciyle aynı siyasi birlik içinde kendilerine yer bulabilmektedirler (kabul siyaseti). Bu bağlamda çok kültürlülük, kültürel çeşitliliği ve çoğulculuğu onaylayıp teşvik eden bir yaklaşımdır. Çok kültürcü bir toplumda farklı dinî ve etnik gruplar kendi inanç ve değerlerini kuruyup sürdürebilmektedirler (Taylor, 1992: 128-135).

Çok kültürlülük, azınlığın değerlerini koruyarak, toplumsal süreçlere katılıp toplumla bütünleşmesi anlamına gelmektedir (Kuyucuoğlu, 2013: 386).

Sonuç olarak hem çok kültürlülüğü savunan entegrasyoncu kuram ve uygulamalar hem de tek kültürlülüğü savunan asimilasyoncu kuram ve uygulamalar farklı açılardan eleştirilmektedir. Asimilasyoncu uygulamalar, küreselleşme sonucu meydana gelen çok kültürlü toplumsal gerçekliği dikkate almamakla, bunun yanı sıra çok kültürlülüğe zemin hazırlayan entegrasyoncu uygulamalar ise paralel toplumlar oluşturarak toplumsal bütünleşmeye engel olmakla eleştirilmektedir. Bu noktada küreselleşen dünyada toplumsal bütünlüğün korunarak azınlığın toplumla bütünleşmesi öne çıkmaktadır. Entegrasyon konusunda yapılan araştırmalar, başarılı bir sosyal entegrasyonun, tüm toplumsal grupların sosyal, kültürel ve ekonomik yaşama aktif olarak katılmasıyla gerçekleşebileceğini ortaya koymaktadır (Kuyucuoğlu, 2013: 394).

Kültürleşme, etkin kültür ile yeni toplumun kültürü arasında çeşitli konularda (gelenek, dil vs.) etkileşimidir. Ekonomik-sosyal-politik konum, topluma yeni katılan bireyin ekonomik, sosyal ve politik konumu ve haklarını içermektedir. (Şahin, 2010: 107).

2.2.1.Kültürün Oluşumunda Aile

İnsanlığı bir düzene koyan, insanı ahlâkî ve hukukî bir bütün olarak ortaya koyan şey, örflerin ve geleneklerimizin şuur altımızda yasayan tesirlerinden başka bir şey değildir. İnsan ne kadar bulunduğu toplumdaki, içinde bulunduğu kültürden soyutlanmaya çalışsa da bu imkânsız bir şeydir. Çünkü insan çevresiyle kendisini ortaya koymuş olan sosyal bir varlıktır. Bu yüzden insanlar arası ilişkileri düzenleyen kanunnamelerinde yaşanan kültüre var olan değerlere uygun olması gerekmektedir. Aile ve toplumun birbirine girmiş yapısından dolayı toplumda meydana gelen olumlu ve olumsuz her türlü gelişme doğrudan aileyi de etkilemektedir. Aile toplumda meydana gelen değişimlere bir şekilde uyum sağlamak durumunda kalmaktadır (Şartepe, 2006: 13).

Çok sayıda araştırmacı, çocukların gelişimini anlamaya yönelik ekolojik bir yaklaşımın parçası olarak, aile özelliklerini ve toplumla nasıl etkileşime girdiklerini araştırdı. Ancak çocukları gerçekten anlayabilmek için daha geniş bir yönelim seçmeliyiz. Gelişme ancak daha geniş kültürel bağlamda görüldüğü zaman tam olarak anlaşılabilir. Çocukluğun tarihte veya herhangi bir toplumda herhangi bir zamanda ifade ettiği şey demografi, siyaset, ekonomi, kültür ve manevi yaşamın bir yansıması olduğunu” söylemektedir (Gura, 1994: 97).

Kültürün çocuk yetiştirme ve aile etkileşimini şekillendirmedeki önemli rolü iyi anlaşılmalı olsa da, eğitim olanakları üzerindeki etkisi her zaman bilinmemektedir. Erken çocukluk programları ve müfredatları, çocukların, çocukların gelişiminin ve öğrenmesinin ancak daha geniş kültürel bağlamda bakıldığında tam olarak anlaşılabilirdiği fikrini yansıtmalıdır (Berk, 1994). Küçük çocukların yaşamlarında çok güçlü bir güç olan kültür, çocukluk, değerler, gelenekler, çocuk yetiştirme tutumları ve uygulamaları, aile ilişkileri ve etkileşimleri temsil eder. Kültür ayrıca, özellikle eğitim hizmetleri olmak üzere ev dışındaki hizmetlerin sağlanmasını da etkiler. Bir kültürün eğitim programlarının odağı ve felsefi temeli, kültürün çocuklara verdiği değeri yansıtmaktadır. Aşağıdaki genelleştirilmiş örnekler kültürel yönelimdeki farklılıkları göstermeye yardımcı olur (Berk, 1994)

Birçok erken çocukluk dönemi eğitimcisi kültürün eğitimdeki rolünü kabul ederken, bazılarının kültürel etkinin kabul edilmemesi, değer vermemesi ve müfredat kararlarında dikkate alınması durumunda eğitim ortamlarının çocuklar için hoş

olmadığını hatırlaması gerekir. Azınlık kültürleri ve egemen kültürün sahip olduğu farklı değerler, beklentiler ve tutumlar, erken çocukluk eğitimcileri, çocuklar ve ebeveynler arasında sürekli gerilimler yaratabilir. Günümüzün farklı, heterojen toplulukları, genç öğrencileri aktif bir şekilde meşgul edebilecek ve kendi kimlik algılarını geliştirmelerine yardımcı olabilecek kültürel açıdan duyarlı eğitim uygulamaları ve programları talep etmektedir (Rodd, 1995: 121-130).

Hukukun vazifesi “toplumun düzenini sağlamak” olduğuna göre, bunun bir kısmını teşkil eden aile hukukunun vazifesi de toplum içinde aile düzeni sağlamak, aileyi her bakımdan kuvvetlendirerek toplumun temelini sağlam tutmaktır. Bütün hukuk sistemlerinin temel amacı kişilerin hak ve özgürlüklerini korumak olduğundan aile söz konusu olduğu zamanda aile bireylerinin huzur ve güveninin sağlanması ile tüm toplumun düzeninin sağlanması gibi nihâî bir hedefe ulaşılmıştır (Şartepe, 2006: 12).

Medenî Kanun dahilinde aile ve evlilik kurumuyla ilgili hükümler ailenin toplum içerisindeki önemini ve değerini belirtir tarzda ortaya konulmuştur. Medenî Kanunla beraber daha önce uygulanmakta olan İslâm Hukukundan çok farklı hükümler de ortaya konulmuştur. Bu iki hukuk sistemi arasındaki fark, birinin dinî temellere dayanması diğerinin ise lâikseküler bir hukuk anlayışını benimsemesiydi. Ancak evlilik kurumunun evrensel nitelikli bir kurum olmasından ve tamamen insanın ve toplumun huzur ve istikrarını amaçlamasından dolayı, gözettikleri temel ilkeler açısından ortak bir noktada buluşabiliyorlardı ve her ikisinde de evlilik medenî bir akitti (Şartepe, 2006: 13).

İslâm Hukukuna göre evlilik, diğer akitler gibi medenî bir akittir. ”Dinî bir kurumun müdahalesine bağlı kalmaksızın, iki şahit huzurunda sadece iki iradenin birleşmesi ve anlaşmasıyla tamamlanır ve gerekli bütün neticeleri doğurur (Şartepe, 2006: 11).

Aile hukuku uygulamalarını Müslüman ülkelere üç forma ayırıyor. İlk olarak, İslam'ın klasik aile hukukunun, çeşitli okullara göre, günümüze kadar değişmeden ve değiştirilmediği ülkeler. İkincisi, İslami aile hukukunun tamamen terk edildiği ve yerine dinlerine bakılmaksızın tüm vatandaşlar için geçerli olan modern statü kanunu ile değiştirilen ülkeler. Üçüncüsü, yerel olarak geçerli olan İslami aile hukuku biçimlerinin modern yasama süreci yoluyla, ya diğer çeşitli İslami hukuk okullarının hükümlerini

kendisinin kabul etmesiyle ya da bazı kurumlarını belirli düzenleyici önlemlere tabi kılarak biçimlendirilmiş ülkelerdir (Siddi, 24).

Evliliğin devlet kontrolü altında yapılması konusu içerisinde yer verebileceğimiz diğer bir düzenleme ise evlenme yaşına bir alt sınır getirmesidir. Gerek Hanefi mezhebinde, gerekse diğer üç mezhepte bu hususta bir sınır olmamasına ve velileri tarafından hangi yasta olursa olsun küçükler evlendirilmesine rağmen kararname Ibn Sübrüme ve Ebu Bekir el-Esam'ın görüşünü kabul ederek bülüğdan evvel küçüklerin evlendirilmesini yasaklamıştır. Bu uygulamada aile düzeninin tam manasıyla kurulabilmesi ve işleyebilmesi açısından önem arz etmektedir (Şartepe, 2006: 42-43).

Çok eşliliği yasaklayan veya çok eşliliğe hiç izin vermeyen devlet grupları Türkiye ve Tunus'tur. Türk yasaları, halen devam etmekte olan ilk evlilik sırasında birden fazla evliliği yasaklamaktadır. Kanun, bir kişinin evli olmadığını, ilk evliliğin ölüm, boşanma veya iptal beyanı nedeniyle ayrıldığını kanıtlamazsa belirtir (Siddi, 23).

Çok evlilik konusu aslında her dönemin kendi şartları çerçevesinde değerlendirilebilecek çok hassas bir konudur. Böylece medeni kanuna geçiş dönemin içinde bulunduğu şartlar ve farklı fikir akımlarının talepleri doğrultusunda olabilecek an makul düzenleme yapılmaya çalışılmıştır. Bu sayede dinin hukuksal boyutu çok evlilik konusunda da kanunlaştırma faaliyetlerine bir temel teşkil etmiş ve modern olarak değerlendirilebilecek bir çalışmaya imza atılmıştır (Şartepe, 2006: 42-43).

2.2.2. Göçmenlerin Kültürünün Oluşumunda Politikalar

Göçmenlerin entegrasyonu konusunda araştırmalarda 'sistem entegrasyonu' ve 'sosyal entegrasyon' ayrımı temel alınmakta, ancak sosyal entegrasyonun gerçekleşme şekli konusunda eleştirel bir bakış açısı bulunmaktadır (Şahin, 2010: 106).

Sistem entegrasyonu, göç alan ülkede, yabancılar ile yerli gruplar arasında çok büyük problemler olmadan göçmenlerin topluma dahil edilmesidir. Bu yabancılar topluma entegre olmuşlardır. Yasalara uyuyorlardır, çalışıyorlardır, vergilerini veriyorlardır, ekonomiye katkı sağlıyorlardır. Göç eden yabancılar çok iyi dil bilmeleri gerekmektedir. İçinde buldukları toplumun kültür ve geleneklerine uyum sağlamaları gerekmektedir. Göç eden yabancılar yerli halkla bağlantı kurmaları ve etkileşim içinde olmaları da gerekmemektedir. Göçmenler dil bilmeden ve iletişimde bulunmadan da toplum içinde sistemle uyumlu olarak yaşamlarını devam ettirebilmektedirler. Sosyal

entegrasyonun kapsamı daha geniştir. Sosyal entegrasyon sistem entegrasyondan farklı olarak, göçmenlerin yeni topluma entegre olmasını sadece ekonomi yapısına ya da yasal sorumluluklar açısından değil, diğer alanları da kapsayacak şekilde ele almaktadır (Şahin, 2010: 106-107).

Esser, sosyal entegrasyon alanını dört boyutta belirler: kültürleşme (acculturation), sosyo-ekonomik-politik konum (placement), etkileşim (interaction) ve kimlik (identity). Sosyal entegrasyon bu dört boyuta ve bunlar arasındaki etkileşime bağlıdır. Bu dört boyutun gerçekleşme biçimine göre de entegrasyonun dört farklı biçimi ortaya çıkmaktadır. Bunlar, etnik kültüre uyumun baskın olduğu durum 'segrasyon', yeni kültüre uyumun baskın olduğu durum 'asimilasyon', her iki kültüre de uyumun olduğu durum 'çoklu entegrasyon' ve her iki kültürün de reddedildiği durum 'marjinalleşme'dir. Ona göre, sosyal entegrasyon bunlardan daha çok asimilasyon ve segrasyon şeklinde görülmektedir (Şahin, 2010: 107).

Eğitim düzeyinin yükselmesi etnik kültürü benimseme düzeyini azaltmaktadır. Bu durumun nedeninin eğitimin yeni kültüre uyum sağlamayı kolaylaştırması ve yeni sosyal çevreye katılımın artmasıdır. Bu durum etnik kültüre alternatif yaşam alanlarının keşfi ile ilgili olduğu söylenebilir (Şahin, 2010: 125).

Entegrasyon politikaları uygulanırken, etnik kültürün yok sayılması başlangıçta asimilasyona yol açmaktadır. Etnik kültür yok sayılması ile gençler her iki kültürden de uzaklaşmaya başlayacaktır. Daha sonra marjinalleşmeye doğru bir gidiş sergileyecek olan gençler ileride sorunlu bir gençlik haline gelecektir. Entegrasyon için her iki kültürün de birlikteliğini sağlayacak politikalar geliştirilmelidir (Şahin, 2010: 126).

Ülkelerin göçmenlere yönelik üretmiş olduğu entegrasyon politikaları genelde ekonomik olarak değerlendirilmiştir. Ancak göçmenlerle ilgi olarak ev sahibi toplumun en çok sorun yaşadığı alan ekonomi dışı konular olduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla ilave olarak dil, kültür, önyargı ve eğitim gibi konuların da ekonomik entegrasyona ilave olarak gündeme alınması gerekmektedir (Koçak ve Gündüz, 2016: 73-74).

Göçmenlerin kendi kendilerine yetmesi gerektiği beklentisi yıllardır beri vardı. Günümüzde ise yeni gelen göçmenlerden yeni beklentiler söz konusudur. Bu süreç, her ülkenin politikalarının farklılaşmasına neden olmuştur. Almanya'da dil öğrenimi ve ülke hakkında temel bilgilerin kazanımına odaklanma söz konusu iken, Fransa'da dil bir sorun olarak görülmemiştir. Daha ziyade, Fransız kültürü ile uyumlu olan tutum,

davranış ve değerler görülmektedir. Hollanda’da “kalben Hollandalı” olmayı öne çıkaran kültürel entegrasyon benimsenirken, aksine İngiltere’de öğrenilen kültürün uygulamaya yansımaları önemsenmektedir (Koçak ve Gündüz, 2016: 74).

Son yıllarda Avrupa’da aktif entegrasyon politikaları kayda değer bir şekilde hayata geçirilmeye başlanmıştır. Bu politikalar, farklı açılardan, ekonomik, sosyal ve kültürel hayatın şans ve fırsat eşitliğini artırmayı, sosyo-kültürel entegrasyonu, sosyal hizmetlere ulaşımı ve profesyonel eğitim ve sivil katılımı amaçlamaktadır. Pozitif etki yaratan projeler öne çıkmıştır. İnsanlara farklılıkları yönetmeyi öğretici özel eğitimler öne çıkarılarak farkındalığı artırılmıştır. Eşitliği artırıcı ve suçla mücadeleyi destekleyici kişilik oluşturma yönünde çalışmalar söz konusudur (Koçak ve Gündüz, 2016: 74).

AB ülkelerinin bazıları, içinde buldukları ülkeye adapte olabilmesini sağlamak için göçmen işçilere ve ailelerine birtakım programlar üretmişlerdir. Bu programlar, göçmenlerin çalışma hayatı, temel eğitim, dil eğitimi ve mesleki eğitim gibi hayati öneme sahip olan programlardır. Bu programlar işsizlikten en çok etkilenen genç göçmenlere ve özellikle kadınlara yöneliktir. Bu programlar sadece buldukları ülkede ekonomik ve sosyal içermeleri yanında, kendi ülkesine dönenlerin uyumuna da katkı sağlamaktadır (Koçak ve Gündüz, 2016: 75).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM GÖÇMENLERE YÖNELİK EĞİTİM POLİTİKALARI

3.1. GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDAKİ YABANCILARA EĞİTİM HAKKI

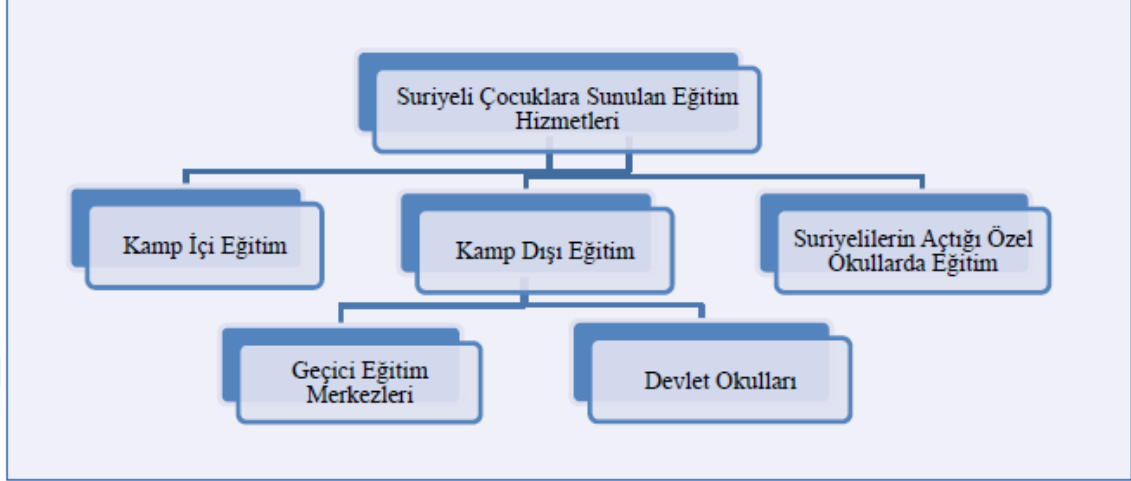
22.10.2014 tarihli Geçici Koruma Yönetmeliğinin altıncı bölümünün 28. Maddesine göre geçici koruma kapsamındaki yabancılara yönelik eğitim hizmetleri geçici barınma merkezlerinin içinde ve dışında Milli Eğitim Bakanlığı koordinasyonunda yürütülmektedir. Bu kapsamda;

- 54-66 aylık çocuklar öncelikli olmak üzere okul öncesi eğitim çağındaki 36-66 aylık çocuklara, okul öncesi eğitim hizmeti verilebilir.
- İlköğretim ve ortaöğretim çağındakilerin eğitim ve öğretim faaliyetleri, Millî Eğitim Bakanlığının ilgili mevzuatı çerçevesinde yürütülür.
- Her yaş grubuna yönelik dil eğitimi, meslek edindirme, beceri ve hobi kursları talebe bağlı olarak düzenlenebilir.
- Geçici korunanların ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimleriyle ilgili usul ve esaslar Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından belirlenir.
- Bu Yönetmelik kapsamında ülkemizde eğitim alan yabancılara, aldıkları eğitimin içeriğini ve süresini gösteren belge verilir. Farklı müfredatta eğitim alınmış ve belgelendirme yapılmış ise bu belgeler, Millî Eğitim Bakanlığı veya Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının ilgili birimleri tarafından değerlendirilir ve uygun bulunan seviyelere denklikleri yapılır.
- Bu Yönetmelik kapsamındaki yabancılardan eğitim faaliyetleriyle ilgili diğer usul ve esaslar, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenir (22/10/2014 tarihli Geçici Koruma Yönetmeliği 6 ncı bölüm).

Milli Eğitim Bakanlığınca, “Ülkemizde bulunan yabancılardan eğitim-öğretim hizmetlerinden yararlanmaları ve yararlandırılmaları hususlarında yaşanmakta olan sorunların ve tereddütlerin giderilmesi amacıyla yol gösterici ve açıklayıcı bir düzenleme yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur” denilerek, Suriyelilere yönelik yürütülen etkinliklerin kapsamını ve kapasitesini artırabilmek amacıyla 23.09.2014 tarih ve 2014/21 sayılı Genelge yayınlanmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı Genelgesi).

Genelge ile göçmenlerin eğitim kurumlarına kayıtlarından gönüllü öğretmenlerin durumuna, sosyal, mesleki ve kültürel içerikli kurslardan kendilerine verilecek resmi belgelere kadar çeşitli düzenlemeler yapılmıştır (Korkmaz, 2016: 99).

Şekil 2: Türkiye'nin Suriyeli Çocuklara Sunduğu Eğitim Hizmetleri

Kaynak: (Emin, 2016: 17).

Türkiye’de GK altında bulunan Suriyeli göçmenlere yönelik çalışmaları milli eğitim bakanlığı iki yönde yürütmektedir. Birinci uygulama Suriyeliler eğitim sistemine erişirken kendi yurttaşları ile birlikte resmi ve özel okullarda eğitim almasıdır. İkinci uygulama ise; Milli Eğitim Bakanlığınca, 2014/21 sayılı Genelge çerçevesinde, Suriyeli göçmenlere yönelik yürütülen çalışmaların kapasitesini ve kapsamını artırabilmek amacıyla yayımlanmıştır. Bu genelge ile GBM ve Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde “geçici eğitim merkezleri” (GEM) açılma kararı alınmıştır. GBM (kamplar) oluşturulan geçici eğitim merkezlerini müfredatı kendilerine uygun olacak şekilde kendi dillerinde özel olarak hazırlanmıştır. Merkezlerde çalışan gönüllü Suriyeli öğretmenler dersleri kendi dillerinde aktarmaktadır. Türkçe derslerini ise milli eğitim bakanlığının görevlendirdiği öğretmenler tarafından aktarılmaktadır. Çocuklar böylelikle eğitimlerine kaldıkları yerden yıl kaybetmeden devam edebilmektedir ve Türkçe öğrenerek uyum süreçleri hızlanmaktadır. İlerleyen zamanda MEB Türkiye vatandaşlarıyla yabancı uyruklu vatandaşların beraber eğitim görecekları müfredatın çalışmasına başlamıştır (Karakütük ve Kavak: 13).

Bu alanda öncelikli sorunlar, ciddi bir öğrenci sayısının varlığı, anadilde eğitim ve dil sorunudur. Büyük bir çoğunluk Türkçe bilmemektedir. Ayrıca Türkiye’deki

eğitim kurumlarının bu yükü ne ölçüde kaldırabileceği hususu da önemli bir konudur (elik ve Vural, 2018: 355).

3.2. GÖÇMENLERİN UYUMUNDA EğİTİMİN YERİ

Eğitim sosyolojisi, eğitimi sosyal bir varlık olan insanın içinde bulunduğu sisteme ve yaşadığı toplama uyum sağlamasında bir araç olarak görür (Sarı ve nkal, 2007: 46).

Eğitim, kişiyi içinde olduğu topluma ve toplumun genel kültürüne, nosyonuna, tavrına, entegre etmek demektir. Eğitim, sistem için bir entegrasyon aracı ve kitlelere kendine uygun birer birey haline getirme formasyonudur (Sarı ve nkal, 2007: 50).

Yabancı bir kültürle yetişmiş göçmen çocukların sosyal anlamda bütünleşmesi ve topluma uyum sağlaması için iyi eğitim görmeleri gerekmektedir. Eğitim ve ğretim, sosyal anlamda bütünleşmenin vazgeçilmezidir. Göçmen ocukların şuanda göreceklere eğitim ileriki zamanda sosyal entegrasyonda nasıl bir gelişme sağlayacağın konusunda önemli bir gösterge olabilir. (Koçak ve Gündüz, 2016: 76).

Uyum, kişinin içinde bulunduğu topluma göre hareket etmesi ve çevresine adapte olmasıdır. Kişiler çevresiyle iyi ilişkiler kurabiliyorsa, kurduğu ilişkileri srdrebiliyorsa, yeniliklere uygun hareket ediyorsa, çevresiyle dengeli ilişkiler kurabiliyorsa uyum sürecini başarıyla gerçekleştirdiği söyleyebiliriz. Özellikle göçmenlerin, kendi ülkelerinden ayrılıp başka bir ülkeye g etmesiyle göç ettikleri ülkeye adaptasyon sağlamaları önemlidir (Apak, 2014: 58).

Uyum, göçmenlerin hem birey hem de grup olarak toplumun bir parçası kabul edildiği süreci belirtir. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu çerçevesinde uyum, toplumun ve göçmenin karşılıklı ve aynı ölçüde çaba göstereceği iki yönlü dinamik bir ilişki olarak ve göçmenlerin kendileriyle ilgili konularda edilgen olmadığı etkin katılımcı bir süreç olarak planlanmakta, uyum programları ise isteğe bağlı etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, Md. 96).

Göçmenler göç ettikleri ülkelerde kendilerini kabul ettirmeye çalışmaktadırlar. Çevreyle etkileşim içerisinde olan göçmenler bazen topluma kendini kabullendirmediği gibi dışlama ortaya çıkabilmektedir. Göçmenlerin kendilerini kabul ettirmesi dili, ekonomik gücü, mesleği ve eğitim durumu etkili olmaktadır. Farklı kültüre sahip göçmen ve ev sahibinin uyum süreci , aynı kültüre sahip göçmen ve ev sahibine göre daha geç olabilmektedir. Ayrıca kültürel yakınlık, ekonomik durum, din, dil gibi

faktörler de uyum süreci üzerinde etkilidirler. Göç edenlerin yaşadığı en önemli sorunları: din, dil, yabancılara karşı tutum, göç edilen ülkede milli nüfus içindeki yabancıların oranı ve yeni çevreye uyum, kültürel farklılıklar ve ekonomik zorluklar oluşturmaktadır. Göçmenlerin yaşadığı en büyük uyum sorunlarının başında dil problemi geldiğinden göçmenler, gittikleri ülkelerin dilini bilmedikleri takdirde çok büyük sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Dil, her şeyden evvel anlamın kurulduğu kültürel bir unsurdur (Apak, 2014: 58).

Suriye krizi ile ilişkili olarak ortaya çıkan sosyal konular; Sağlık politikası, İskân politikası, Çalışma politikası, Entegrasyon politikaları, Nüfus hareketliliği ve Eğitim politikası çerçevesinde şekillenmiştir. Toplumun eğitim durumu, toplumun çevreye olan hassasiyeti, nüfus oranı, tüketici davranışları, yaş dağılımı, toplumun kültürel ve etik değerleri, doğum ve ölüm oranları gibi konularda çok geniş değerlendirmeler yapılabilmektedir (Akgül, Kaptı ve Demir, 2015: 10).

Geniş kapsamlı mülteci politikası oluşturularak yerel halkın Suriyeli sığınmacılara yönelik tepkisi azaltılabilir. Bu konu bir sosyal uyum sorunu olarak ele alınmalı ve eğitim, çalışma hayatı, barınma, belediye hizmetleri, sağlık, toplumun alıştırılması ve toplumun bilgilendirilmesi gibi alanları düzenleyecek bütüncül bir politika uygulanmalıdır. Entegrasyon süreci başarılı yönetilmesi durumunda uzun vadede toplumsal zenginliğe, çok kültürlü yapının gelişmesine katkı sağlayacaktır (Orsam, 2015: 9).

Bir diğer sorun ise, okullarda birlikte eğitim alan Türk ve Suriyeli öğrencilerin farklı kültürel özelliklere sahip olmalarından kaynaklanan kültürel uyum sorunudur. Bu farklılık zaman zaman öğrenciler arasında anlaşmazlıklara sebep olmakta, bu anlaşmazlıkları giderme görevi de öğretmenlere ve okul yönetimine düşmektedir. Tüm öğrencilerin barış ve huzur içinde eğitim-öğretim görmeleri için öğretmenlerin ve okul yönetimlerinin sürekli olarak bir mücadele içinde oldukları gözlemlenmektedir (Çelik ve Vural, 2018: 356).

Göç eden çocuklar göç ettikleri ülkelerde kendilerini toplumdan soyutlayarak farkında olmadan çeşitli sokak eylemlerine ve toplumsal olaylara katılmaktadır. Avrupa yakın zamanda bu olayları yaşayarak bu sorunun farkına varmıştır. Toplumca dışlanan ve kendisini toplum ile bütünleştirmeyip izole eden çocuklar, topluma entegre olamayıp marjinalleşmeye itmektedir. Göçmenlerin, göç ettikleri ülkelerde yeni topluma

entegrasyonu aile içinde başlar. Göçmenlerin öncelikli olarak dil öğrenmesi gerekir. Toplumsal entegrasyonu hızlandıracak ve kolaylaştıracak en önemli araç eğitimidir (Uluslararası Kitlesele Göçler ve Türkiye'deki Suriyeliler, rapor no:5, Polis akademisi yayınları, Ankara, 2016)

Devlet kendi vatandaşları ile göçmenler arasında birlik sağlayabilmek için vermiş olduğu eğitimde göçmenlerin aynı zamanda geçimini sağlayabilmesini, mesleki bilgilere ve diplomalara gelişimini sağlayabilmesini hedeflemektedir. Yaşanan hızlı küresel göç hareketleri belki de etkisini ilk ve en açık şekilde eğitim alanında hissettirmektedir. Batı ülkelerinde okul çağı çocuklarının önemli bir göçmen ailelerin çocuklarından oluşmaktadır. Amerika'da dört çocuktan biri göçmendir. Çocukların entegrasyonu için eğitim çok önemlidir. Türkiye'de 5-17 yaş arasında 1 milyon civarında Suriyeli genç ve çocuk bulunmakta ve bunların ancak yarıya yakını eğitim imkanlarından yararlanmaktadır (Uluslararası Kitlesele Göçler ve Türkiye'deki Suriyeliler, rapor no:5, Polis akademisi yayınları, Ankara, 2016)

Suriye'de olaylar başladıktan sonra ilk olumsuz etkilenenler çocuklar ve gençler olmuştur. Eğitim hizmeti alamayan çocuklar ve gençler Türkiye'ye geldikten sonra kaldıkları eğitim düzeylerinden okullara giderek eğitimlerine devam etmişlerdir (Akpınar, 2017: 20).

Türkiye'deki Suriyelilerin on sekiz yaş (18) yaş ve altındaki çocuk ve gençlerin oranı % 54.2'dir. Özel ihtiyaç sahibi kadın ve çocukların oranı % 75'tir. 2011-2016 yılları arasında Türkiye'de doğan Suriyeli bebek sayısının 230 binin üzerindedir. Gelecek için bu durum dikkate alınması gereken önemli bir konudur. Çocuk ve gençlerin eğitimi gelecekte kalıcılık sürecinin artmasıyla daha da önemli hale gelecektir (Erdoğan, 2016: 2).

Mülteci çocukların ve gençlerin entegrasyonlarının kolaylaşması için gerekli altyapılar oluşturulması gerekmektedir. Böylelikle eğitim alan mülteci çocuklar ve gençlerin nitelikleri de artmış olacaktır. Devletin, devlet okullarında ve geçici eğitim merkezlerinde mülteci çocuklara yönelik eğitim faaliyetlerini daha fazla yürütmesi gerekmektedir (Ateş ve Bektaş, 2016: 17).

Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin yaklaşık yarısını (1.618.877 kişi), eğitim çağındaki 0-18 yaş grubu oluşturmaktadır. Bu da iki milyona yakın Suriyeli öğrencinin eğitime devam etmesi gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Bu rakama 18 yaş üstü üniversite

eğitimi yarıda kalanlar ile üniversite çağına gelenleri de eklediğimizde sorunun ciddiyeti daha açık görülmektedir. Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) genelgelerle Suriyeli öğrencilerin ilkokul, ortaokul, lise ve üniversitelere intibakının sağlanması yönünde çalışmalarını sürdürmektedir (Çelik ve Vural, 2018: 355).

Tablo 4: Türkiye’de ki Eğitim Kurumlarında Öğrenim Gören Suriyeli Öğrenci Sayısı

Eğitim Kademesi	Mevcut Durum (2016 Ekim) Yaklaşık Sayılar			Öğrenim Yılı Sonu Hedefi (2017 Haziran) Yaklaşık Sayılar		
	Bakanlığa Bağlı Kurumlarda	Geçici Eğitim Merkezlerinde	Toplam	Bakanlığa Bağlı Kurumlarda	Geçici Eğitim Merkezlerinde	Toplam
Okul Öncesi	16.233	10.925	27.158	20.000	10.500	30.500
İlkokul	108.950	190.234	299.184	110.000	143.500	253.500
Ortaokul	30.388	84.894	115.282	55.000	118.000	173.000
Lise	10.101	44.928	55.029	15.000	28.000	43.000
Toplam	165.672	330.981	496.653	200.000	300.000	500.000

*Kasım 2016 tarihi itibarıyla

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, 2017 Bütçe Sunuşu, 115

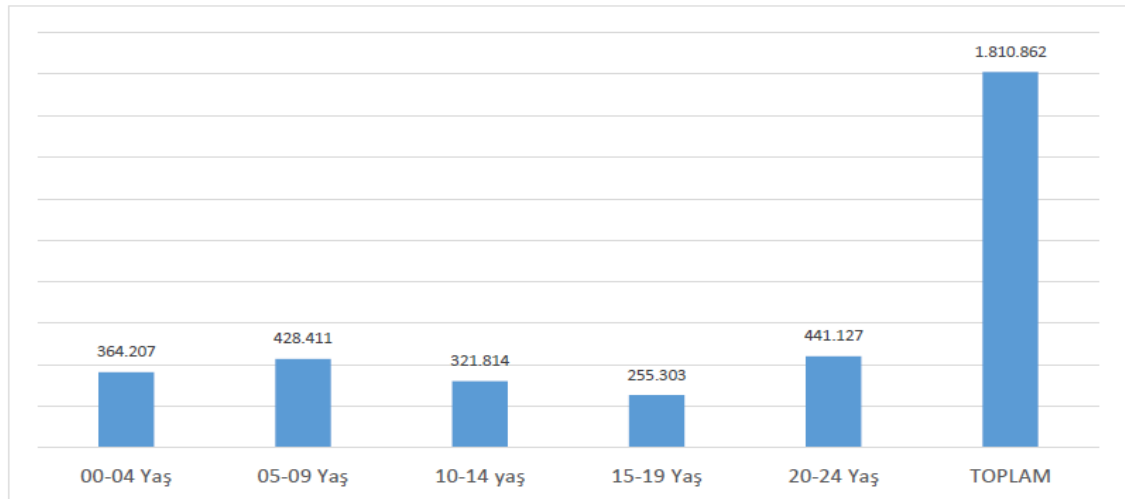
2015-2016 öğretim yılında, açıköğretim hariç toplam (okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim yükseköğretim) 14 milyon 540 bin örgün eğitim resmi öğrenci bulunmaktadır. Suriyeli öğrencilerin bunun içindeki oranı % 3,4’tir. Yükseköğretim öğrencileriyle birlikte açıköğretim hariç resmi 18 milyon 417 bin örgün eğitim öğrencisi vardır. 27.04.2017 tarihinde geçici koruma altındaki 2.992.567 Suriyelinin 249.236’sı (% 8.3) geçici barınma merkezlerinde, geri kalanı geçici barınma merkezi dışında oturmaktadır. 2016-2017 öğretim yılında resmi devlet okullarında 165.672, geçici barınma merkezlerinde 330.891 (geçici barınma merkezlerindeki (kamplarda) geçici eğitim merkezlerinde yaklaşık 109.000, kentlerdeki geçici eğitim merkezlerinde ise yaklaşık 221.000) olmak üzere öğrenim gören Suriyeli öğrenci sayısı 496.653’tür. Suriyeli çocukların % 67’si Geçici Eğitim Merkezlerinde, % 37’si de Bakanlığa bağlı eğitim kurumlarında öğrenim görmektedir. Eğitim hizmetine erişemeyenlerin sayısı yaklaşık 467.000’dir. Devlet ilköğretim okullarında öğrenim gören 158.618 Suriyeli öğrencinin sınıflara göre dağılımı da şöyledir: Anasınıfı 16.946, 1. Sınıf 62.879, 2. Sınıf

21.352, 3. Sınıf 14.244, 4. Sınıf 10.260, 5. Sınıf 14.691, 6. Sınıf 4.682, 7. Sınıf 3.317, 8. Sınıf 2.319 (Milli Eğitim Bakanlığı, 2017 Bütçe Sunuşu, 115).

Geçici barınma merkezlerinde kreş, okul öncesi eğitim, ilkokul, ortaokul düzeyindeki eğitime çok büyük oranda sağlandığı, lise düzeyi eğitime ise öğrencilerin yaklaşık yarısının katılım sağladığı görülmektedir. Bu okullarda hem Suriye asıllı hem de Türk öğretmenlerin çalışması ve kamplarda çocuk işçiliğinin olmaması çocukların eğitime katılım oranlarını yükseltmektedir (Çelik ve Vural, 2018: 355).

Geçici eğitim merkezleri dışında, Türkiye’de ki okullarda yerli öğrencilerin yanı sıra Suriyeli öğrenciler de eğitim-öğretim görmektedir. Bu okullarda öğretim dili Türkçe olup, hem Türk hem Suriyeli öğrencilere aynı Türkçe eğitim müfredatına göre hazırlanan dersler verilmektedir. Bu durum, bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu okullarda Türk öğretmenler çalışmakta ve bu öğretmenlerin hiçbiri Arapça bilmemektedir. Bazı sınıflar sadece Suriyeli öğrencilerden oluşurken bazı sınıflar hem Türk hem Suriyeli öğrencilerden oluşmaktadır. Ayrıca Suriyeli öğrencilerin sayısı her geçen yıl artış göstermektedir. Böylece bu okullarda karşımıza ilk olarak dil sorunu çıkmakta ve bu sorunla hem öğretmenler hem de öğrenciler mücadele etmektedirler. Okullarda çalışan tercümanlar ise, bu soruna kıs-men çözüm getirmektedirler (Çelik ve Vural, 2018: 356).

Grafik 3: Okul Çağındaki Suriyeli Öğrenci Nüfusu

Kaynak: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 27.04.2017 tarihli verilerine göre 0-24 yaş Suriyeli göçmenlerden okul çağındaki öğrenci nüfusu grafikte görülmektedir. Grafik.3'e göre 2.992.567

Suriyelinin 1.810.862'si 0-24 yaşları arasındadır. Bu rakamlardan da Suriyeli sığınmacıların büyük çoğunluğunun genç olduğu ve eğitim çağında oldukları görülmektedir.

Avrupa Birliği finansmanı ile geçici korumadan yararlanan Suriyelilerin ülkemize uyumunu kolaylaştırmak, kişilere beceri ve meslek kazandırmak amacıyla Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Eğitim Hizmetlerinin Desteklenmesi Projesi, İçişleri Bakanlığı 2014 Eylem Planınının 6. etkinliği doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığı eşgüdümünde Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ortaklığında üç yıl süreyle hazırlanmıştır. Proje imza sürecinin tamamlanması ile Proje etkinliklerine başlanacaktır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2017 Yılı Bütçe Sunuşu, 95).

Milli Eğitim Bakanlığı, 8 Eylül 2015'te yayımladığı 2015-2019 Stratejik Planında da Türkiye'deki göçmenlerin uyum sürecini daha hızlı daha kolay hale getirmek için göçmenlerin eğitimlerine yönelik çalışma başlatmıştır. Göçmenler, geçici koruma altındaki yabancılar, mülteciler veya vatansız olarak yurdumuzda bulunanların da buldukları sürece eğitim görmelerini sağlamak üzere bu öğrencilerin eğitim sistemine entegrasyonunun sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2015: 37). Göçmenlerin eğitimine yönelik engellerin kaldırılması ve öğrencilere denklik belgelerinin temin edilmesi için uluslararası kuruluşlarla iş birliği yapılacağı belirtilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2015: 37).

Milli Eğitim Bakanlığının daha önce yayımlanmış olduğu stratejik ve kalkınma planlarına bakıldığında, ilk defa mültecilerin eğitimlerine yönelik planlamaların yer aldığı görülmektedir. Bu durum, uzun vadede Türkiye'nin göçmenlere yönelik eğitim politikası geliştirebilmesi açısından oldukça önemlidir (Emin, 2016: 15).

Bunların yanı sıra, erken yaşta yapılan evlilikler ve çocuk işçiliği de, çocukların eğitimlerinin yarıda kalmasındaki ciddi risk unsurlarıdır (Çelik ve Vural, 2018: 355). Eğitim hayatları yarıda kalan ya da başlamadan biten bu çocuklar çalışıp ailelerine ekonomik katkı sağlamak zorunda kalmaktadırlar (Çelik ve Vural, 2018: 357).

Suriye'den Türkiye'ye gelen kadınların yoğun yaş grubu aralığı 19-54 yaş grubudur ve kamplarda kalan kadınlar ile kamp dışında ikamet eden kadınlar yaş grupları birbirlerine benzemektedirler. Bu yaş grubundaki kadınların çalışabilecek yaş grubunda olmasına rağmen işgücüne katılımı çok düşüktür.(AFAD, 2014: 21). Çeşitli projelerle Suriyeli kadınların, mesleki ve kişisel gelişim atölyelerinde yaptıkları el işi ürünlerin (minder, yastık, peçete, takı ve cam aksesuar ürünleri vb.) mağazalara

satılarak elde edilen gelirin üretici kadınlara dağıtımını da söz konusudur (Çelik ve Vural, 2018: 356).

Tablo 5: Okul Çağındaki Kayıtlı Suriyeli Çocuk Sayılarının Cinsiyetlere Göre Şubelere Dağılımı

	Yaş	Erkek	Kız	Toplam	Genel Toplam
Okul Öncesi	5	30970	29350	60320	60320
İlkokul	6	29.908	28.394	58.302	218.099
	7	30.103	28.907	59.010	
	8	27.808	26.344	54.152	
	9	24.113	22.522	46.635	
Ortaokul	10	22.156	21.065	43.221	172.544
	11	22.757	21.534	44.291	
	12	21.644	20.024	41.668	
	13	22.795	20.569	43.364	
Lise	14	21.290	19.401	40.691	174.192
	15	24.477	21.567	46.044	
	16	22.610	20.304	42.914	
	17	23.746	20.797	44.543	
TOPLAM		324377	300778	625155	625155

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 27.11.2015

Tablo 6: Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Şubelere Dağılımı

Okul Türü	Geçici Eğitim Merkezleri	Şehirlerimizde Oluşturulan Geçici Eğitim Merkezleri	Bakanlığımıza Bağlı Her Tür ve Derecedeki Eğitim Kurumu
Okul Öncesi	6.857	4.494	2.847
İlkokul	42.491	86.912	40.443
Ortaokul	20.051	36.687	9.036
Lise	9.308	16.728	3.034
Örgün Eğitim Toplamı	78.707	144.821	55.360

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 27.11.2015

Suriye'den Türkiye'ye gelen kitlesel göçmenler genç nüfusa sahiptir. Suriyeli göçmenlerin % 50'den fazlası 18 yaş altındadır. Suriyeli göçmenlerin nüfus içerisinde

okullaşma oranı % 50'yi çok yakın zamanda aşmıştır. Kitlesel göçler çok hızlı gelişir ve bunun sonucunda adaptasyon problemi yaşanır. Bu problemi sistemin parçası olan kurumlarda yaşamaktadır. Bu problem en hızlı ve en etkili olarak eğitim politikalarının uygulanmasıyla aşılabacaktır. Toplumla faydalı bireyler kazanabilmek için; Göç ettikleri ülkelerde toplumun yapısını öğrenen ve topluma aidiyet duygusu hisseden bireylerin eğitim göreberek yetiştirmek gereklidir. (Uluslararası Kitlesel Göçler ve Türkiye'deki Suriyeliler, rapor no:5, Polis akademisi yayınları, Ankara, 2016).

Tablo 7: Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Örgün Eğitime Erişimi

Yıllar	Resmi Okula Kayıtlı Öğrenci Sayısı ve Oranı	Geçici Eğitim Merkezine Kayıtlı Öğrenci sayısı ve Oranı	Kayıtlı Toplam Öğrenci Sayısı	Çağ Nüfusu	Okullaşma Oranı
2014 - 2015	40.000 / %17,39	190.000 / %82,61	230.000	756.000	%30
2015 - 2016	62.357 / %20,03	248.902 / %79,97	311.259	834.842	%37
2016 - 2017	201.505 / %40,91	291.039 / %59,09	492.544	833.039	%59
2017 - 2018	384.292 / %62,64	227.232 / %37,16	611.524	976.200	%62,64

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Göç ve Acil Durum Eğitim Daire Başkanlığı, Geçici Koruma Kapsamı Altındaki Öğrencilerin Eğitim Hizmetleri, 2018

Milli Eğitim Bakanlığının verilerine göre, 2017 – 2018 eğitim öğretim yılı itibariyle, Suriyeli sığınmacıların okullaşma oranı %62'ye, eğitim ve öğretime kayıtlı öğrenci sayısıysa 976.200'e yükselmiştir. Verilen istatistiklerden de anlaşılacağı üzere, 2013 yılı itibariyle değişen politika, Suriyeli sığınmacılara yönelik eğitim çalışmalarının ağırlığı ve önemsenmesi sonucunu doğurmuştur. Ancak, yapılan araştırmalar göstermektedir ki, burada yer verilen istatistik veriler, çoğunlukla geçici eğitim merkezlerine devam eden ve bu devamlılığı geçici barınma merkezlerinde ve bu merkezlerin buldukları illerde sürdüren Suriyelileri kapsamaktadır. Nitekim resmi okullara kayıtlı öğrenci sayısı, ilk defa 2017 – 18 eğitim öğretim yılında geçici eğitim merkezlerine kayıtlı öğrenci sayısını geçmiştir (Şahin, 2018: 98).

Bu noktada, geçici eğitim merkezlerinde yürütülen eğitim faaliyetlerine ilişkin bilgilerin de verilmesi gerekecektir. Esasen bir acil durum çözümü olarak düşünülen bu merkezlerde eğitim, Suriye müfredatına bağlı ve Arapça olarak yürütülmektedir. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı, bu merkezleri akredite ederek, ilk ve orta öğretim düzeyini kapsayan eğitim merkezleri olarak tanımlamıştır. Okul çağındaki ciddi oranda bir nüfusun, farklı bir dil ve müfredatla eğitim yapan geçici eğitim merkezlerine devam ediyor olmasının, uzun dönemli kalıcı olacağı düşünülen Suriyeli sığınmacıların Türk toplumuna entegrasyonu konusunda olumsuz etki yapacağı ortadadır. Ayrıca, yaklaşık %40 dolayında bir okul çağı nüfusunun da, halen eğitim almaya başlamamış olması da ayrı bir sorun olarak değerlendirilmelidir (Şahin, 2018: 98).

Suriye'den zorunlu olarak Türkiye'ye kitlesel olarak gerçekleşen göç ile birlikte fiziksel gereksinimler artmıştır. Fiziksel gereksinimlerin yanında dil problemi, müfredat problemi, sistem problemi ve insan kaynağı gibi problemler de mevcuttur. Bütün bunların yanında savaştan kaçan çocuklar travmatik deneyimler yaşamaktadır. Savaştan ve şiddetten etkilenmiş olan çocuklar terör örgütlerinin odak noktası haline gelebilmektedir. Çocuklar için bu sürecin en az hasarla atlatılması gerekmektedir. Bu yüzden çocuklara daha fazla dikkat etmek gerekmektedir. (Uluslararası Kitlesel Göçler ve Türkiye'deki Suriyeliler, rapor no:5, Polis akademisi yayınları, Ankara, 2016).

Bütün süreçlerin en az kayıp ile atlatılması için eğitime erişim çok önemlidir. Göçmenlerin göç ettikleri ülkede eğitimlerini zaman kaybetmeden alması için yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Geçici Koruma statüsünde ki Suriyelilerin eğitimleri için yapısal faktörlerin düzenlenmesi gerekmektedir. Göçmenlere özel politikalar uygulanmalıdır. Eğitim sistemi bütünlüyci olmalıdır. Bütün bu düzenlemeler tamamlandıktan sonra göçmenlerin topluma entegrasyonunu kapsayan açık ve yalın bir eğitim sistemi hazırlanabilir. Suriyeli çocukların eğitimi için bazı Suriyeli girişimciler ve STK'lar bu konuda hizmet vermeye başlamışlardır (Uluslararası Kitlesel Göçler ve Türkiye'deki Suriyeliler, rapor no:5, Polis akademisi yayınları, Ankara, 2016).

Gaziantep, Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'tan sonra son olarak Ankara'da açılan okullar daha sonra Geçici Eğitim Merkezi adıyla MEB kontrolüne girmiştir. 2014'de Arap ve Suriyeli eğitimcilerin eğitimleriyle ve Suriye Eğitim Derneği'nin de kurduğu komisyonla yaptığı müfredatı yeniden düzenleme çalışmasıyla yürüten sistem, her ilde bir koordinatör gözetiminde sabah Türk öğleden sonra da Suriyeli gençlere olmak üzere

devam etmektedir. Yine aynı şekilde dil engeli mevcuttur ve verilen tercüme hizmeti yetersiz durumdadır. Bunun için ise dil kurslarının açılması ve yaygınlaşması gerekmektedir (Uluslararası Kitlemel Göçler ve Türkiye'deki Suriyeliler, rapor no:5, Polis akademisi yayınları, Ankara, 2016).

Türkiye'de tahmini olarak zorunlu okul çağında bulunan 1 milyonun üzerinde Suriyeli çocuk bulunmaktadır. Bu Suriyeli çocukların 612 bini 2017-2018 öğretim yılında okula kayıt yaptırmıştır. Suriye'de eğitimlerini devam edemeyen çocuklar ve gençler Türkiye'ye geldikten sonra eğitimlerine devam etmişlerdir. Liseyi gerek ülkesinde gerek Türkiye'de bitiren gençler üniversite sınavlarına girerek devlet ve vakıf üniversitelerinde eğitimlerine devam etmektedirler (Erdoğan, 2017: 8-9).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ANKET SONUÇLARI VE ANALİZİ

4.1. BULGULAR VE ANALİZ

Türkiye’de eğitim almanın Suriyeli göçmenlerin entegrasyonuna etkisi adlı yüksek lisans tez çalışması için ocak-şubat 2019 dönemlerinde Gaziantep’te anket uygulanmıştır. Anket yoluyla elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Anket nicel bir çalışmadır. Anket 26 sorudan oluşmaktadır. Ankete toplam katılım 310 kişidir. Katılımcıların 148’i erkek 152’si de kadındır. Katılımcıların 20’si halk eğitim merkezlerinde, 40’ ı lise (GEM) de, 75’i Üniversitede eğitim görmektedir. Katılımcıların 175’i de sivil halktan oluşmaktadır.

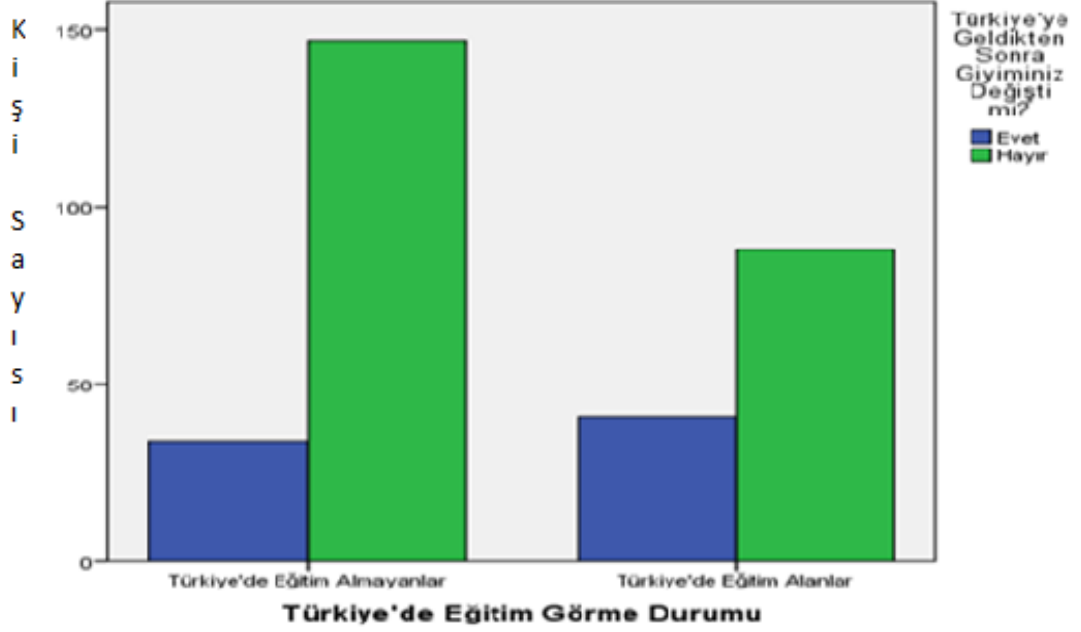
Tablo 8: Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Türkiye’ye Geldikten Sonra Giyiminiz Değişti mi?

			Türkiye’ye Geldikten Sonra Giyiminiz Değişti mi?		Toplam
			Evet	Hayır	
Türkiye’de Eğitim Görme Durumu	Türkiye’de Eğitim Almayanlar	N	34	147	181
		%	18,8%	81,2%	100,0%
	Türkiye’de Eğitim Alanlar	N	41	88	129
		%	31,8%	68,2%	100,0%
Toplam		N	75	235	310
		%	24,2%	75,8%	100,0%

Tablo 9: Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Türkiye’ye Geldikten Sonra Giyiminiz Değişti mi? Sorusunun Ki-Kare Testi sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2 Taraflı)	Kesin Önem (2 Taraflı)	Kesin Önem (Tek Taraflı)
Pearson Ki-Kare Testi	6,939	1	,008		
Süreklilik Düzeltmesi	6,248	1	,012		
Benzerlik Oranı	6,863	1	,009		
Fisher’s Kesin Testi				,010	,006
Doğrusal İlişkilendirme	6,916	1	,009		
Geçerli Kişi Sayısı	310				

Grafik 4: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Türkiye'ye Geldikten Sonra Giyiminiz Değişti mi?

Ki kare testi sonuçlarımıza göre; Türkiye'ye geldikten sonra eğitim görmeyen katılımcıların %18.8'inin giyimi değişmişken, %81.2'sinin giyimi değişmemiştir. Türkiye'ye geldikten sonra eğitim görenlerin ise; %31.8'nin giyimi değişmişken, %68.2'sinin giyimi değişmemiştir. Bu durumda Türkiye'de eğitim gören Suriyeli göçmenlerin giyim-kuşamının değiştiğini söyleyebiliriz.

Tablo 10: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Türkçe Şarkı Dinliyor musunuz?

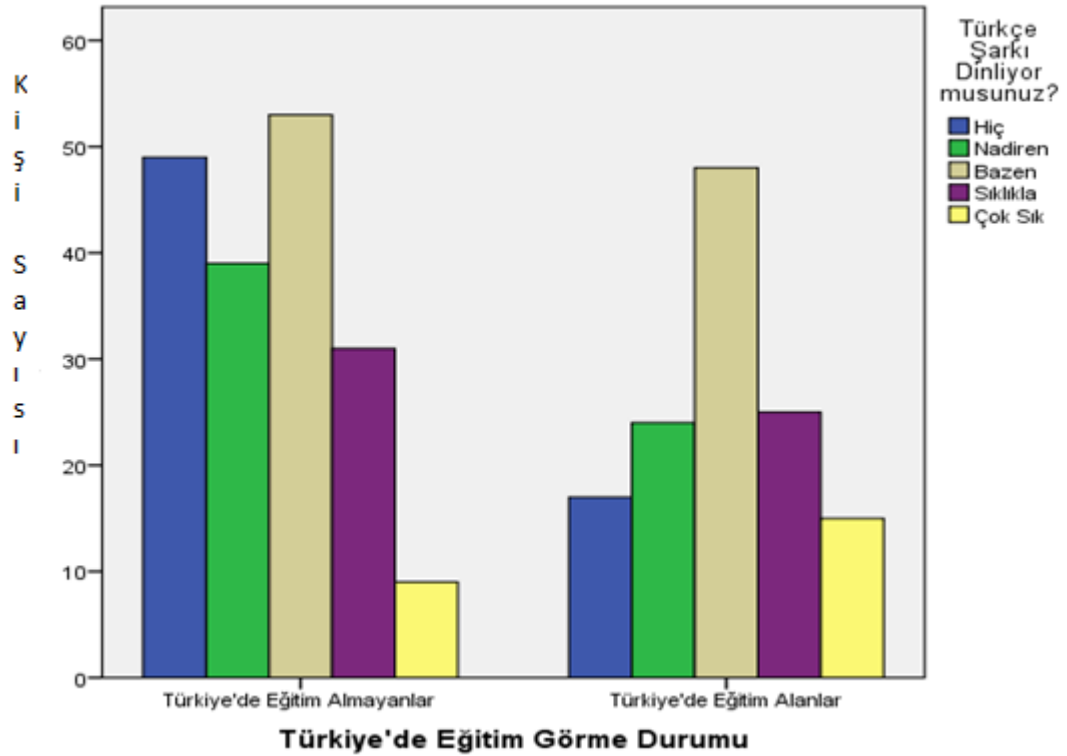
			Türkçe Şarkı Dinliyor musunuz?					Toplam
			Hiç	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Çok Sık	
Türkiye'de Eğitim Görme Durumu	Türkiye'de Eğitim Almayanlar	N	49	39	53	31	9	181
		%	27,1 %	21,5%	29,3%	17,1%	5,0%	100,0%
	Türkiye'de Eğitim Alanlar	N	17	24	48	25	15	129
		%	13,2 %	18,6%	37,2%	19,4%	11,6%	100,0%
Toplam		N	66	63	101	56	24	310
		%	21,3 %	20,3%	32,6%	18,1%	7,7%	100,0%

Tablo 11 : Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Türkçe Şarkı Dinliyor musunuz? Sorusunun Ki-Kare Testi Sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Tarafli)
Pearson Ki-Kare Testi	13,124	4	,011
Benzerlik Oranı	13,438	4	,009
Doğrusal İlişkilendirme	11,028	1	,001
Geçerli Kişi Sayısı	310		

Ki kare testi sonuçlarımıza göre; Türkiye’ye geldikten sonra eğitim görmeyen katılımcıların %27.1’i hiç Türkçe şarkı dinlemezken, %29.3’ü bazen şarkı dinlemektedir. %4.4’ü çok sık Türkçe şarkı dinlemektedir. Türkiye’ye geldikten sonra eğitim görenlerin ise; %13.2’i hiç Türkçe şarkı dinlemezken, %37.2’si bazen şarkı dinlemektedir. %11.6’sı çok sık Türkçe şarkı dinlemektedir. Bu durumda Türkiye’de eğitim gören Suriyeli göçmenlerin dili öğrendikten sonra Türkçe şarkı dinleme oranının arttığını söyleyebiliriz.

Grafik 5: Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Türkçe Şarkı Dinliyor musunuz?

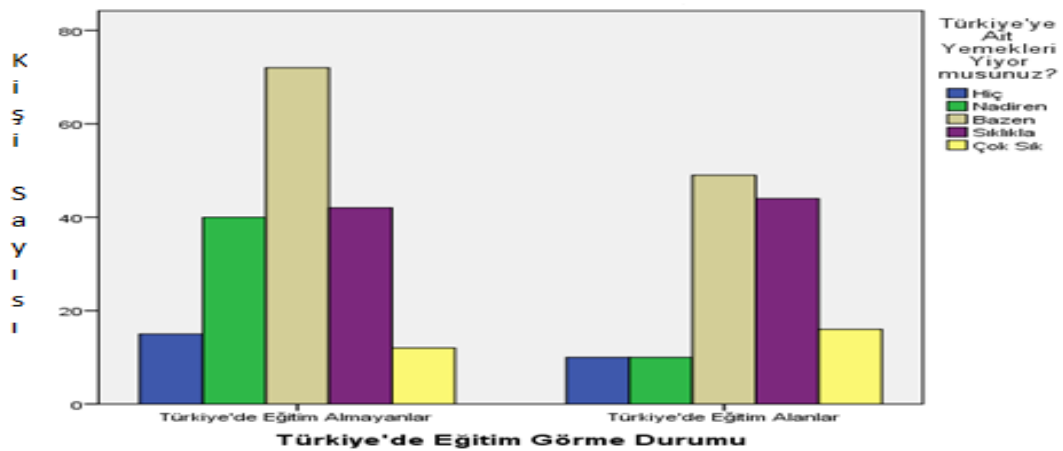
Tablo 12: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Türkiye'ye Ait Yemekleri Yiyor musunuz?

			Türkiye'ye Ait Yemekleri Yiyor musunuz?					Toplam
			Hiç	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Çok Sık	
Türkiye'de Eğitim Görme Durumu	Türkiye'de Eğitim Almayanlar	N	15	40	72	42	12	181
		%	8,3%	22,1%	39,8%	23,2%	6,6%	100,0%
	Türkiye'de Eğitim Alanlar	N	10	10	49	44	16	129
		%	7,8%	7,8%	38,0%	34,1%	12,4%	100,0%
Toplam		N	25	50	121	86	28	310
		%	8,1%	16,1%	39,0%	27,7%	9,0%	100,0%

Tablo 13: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Türkiye'ye Ait Yemekleri Yiyor musunuz? Sorusunun Ki-Kare Testi Sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Tarafli)
Pearson Ki-Kare Testi	15,709 ^a	4	,003
Benzerlik Oranı	16,536	4	,002
Doğrusal İlişkilendirme	9,750	1	,002
Geçerli Kişi Sayısı	310		

Grafik 6: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Türkiye'ye Ait Yemekleri Yiyor musunuz?

Ki kare testi sonuçlarımıza göre; Türkiye'ye geldikten sonra eğitim görmeyen katılımcıların %8.3'ü hiç Türkiye yemekleri yemezken, %39.8'i bazen Türkiye yemekleri yemektedir. %6.6'sı çok sık Türkiye yemekleri yemektedir. Türkiye'ye geldikten sonra eğitim görenlerin ise; %7.8'i hiç Türkiye yemekleri yemezken, %38.0'ı bazen Türkiye yemekleri yemektedir. %12.4'ü çok sık Türkiye yemekleri yemektedir. Bu durumda Türkiye'de eğitim gören Suriyeli göçmenlerin Türkiye yemeklerini yeme oranının arttığını söyleyebiliriz.

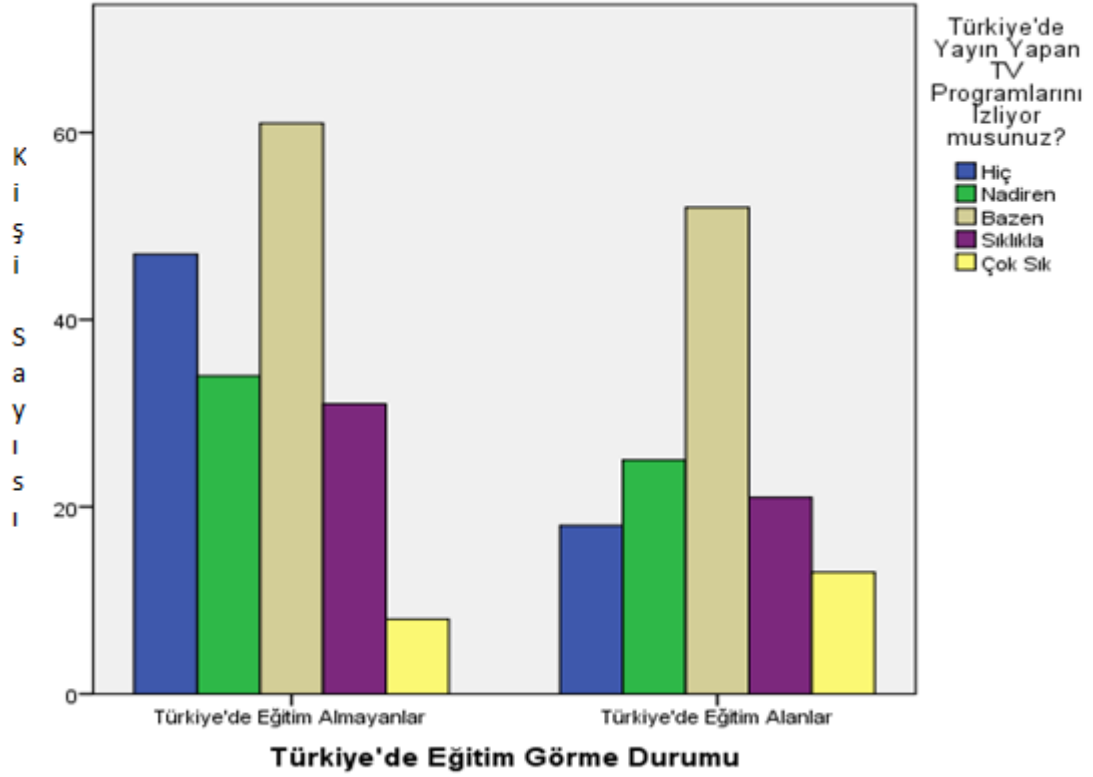
Tablo 14: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Türkiye'de Yayın Yapan TV Programlarını İzliyor musunuz?

			Türkiye'de Yayın Yapan TV Programlarını İzliyor musunuz?					Toplam
			Hiç	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Çok Sık	
Türkiye'de Eğitim Görme Durumu	Türkiye'de Eğitim Almayanlar	N %	47 26,0 %	34 18,8%	61 33,7%	31 17,1%	8 4,4%	181 100,0%
	Türkiye'de Eğitim Alanlar	N %	18 14,0 %	25 19,4%	52 40,3%	21 16,3%	13 10,1%	129 100,0%
Toplam		N %	65 21,0 %	59 19,0%	113 36,5%	52 16,8%	21 6,8%	310 100,0%

Tablo 15: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Türkiye'de Yayın Yapan TV Programlarını İzliyor musunuz? Sorusunun Ki-Kare Testi Sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Tarafli)
Pearson Ki-Kare Testi	9,692	4	,046
Benzerlik Oranı	9,875	4	,043
Doğrusal İlişkilendirme	6,280	1	,012
Geçerli Kişi Sayısı	310		

Grafik 7: Türkiye’de Eğitim Görme Durumu, Türkiye’de Yayın Yapan TV Programlarını İzliyor musunuz?

Ki kare testi sonuçlarımıza göre; Türkiye’ye geldikten sonra eğitim görmeyen katılımcıların %26.0’ı hiç Türkiye’de yayın yapan bir TV programı izlemezken, %33.7’si bazen Türkiye’de yayın yapan bir TV programını izlemektedir. %4.4’ü çok sık Türkiye’de yayın yapan bir TV programı izlemektedir. Türkiye’ye geldikten sonra eğitim görenlerin ise; %14.0’ı hiç Türkiye’de yayın yapan bir TV programı izlemezken, %40.3’ü bazen Türkiye’de yayın yapan bir TV programı izlemektedir. %10.1’i çok sık Türkiye’de yayın yapan bir TV programı izlemektedir. Bu durumda Türkiye’de eğitim gören Suriyeli göçmenlerin Türkiye’de yayın yapan bir TV programı izleme oranında artış olduğunu söyleyebiliriz.

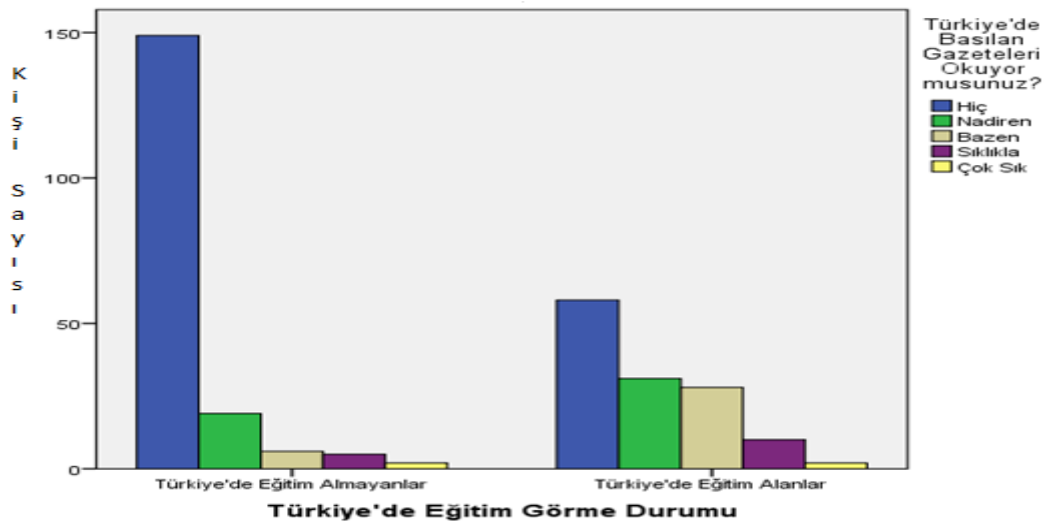
Tablo 16: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Türkiye'de Basılan Gazeteleri Okuyor musunuz?

			Türkiye'de Basılan Gazeteleri Okuyor musunuz?					Toplam
			Hiç	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Çok Sık	
Türkiye'de Eğitim Görme Durumu	Türkiye'de Eğitim Almayanlar	N	149	19	6	5	2	181
		%	82,3	10,5%	3,3%	2,8%	1,1%	100,0%
	Türkiye'de Eğitim Alanlar	N	58	31	28	10	2	129
		%	45,0	24,0%	21,7%	7,8%	1,6%	100,0%
Toplam		N	207	50	34	15	4	310
		%	66,8	16,1%	11,0%	4,8%	1,3%	100,0%

Tablo 17: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Türkiye'de Basılan Gazeteleri Okuyor musunuz? Sorusunun Ki-Kare Testi Sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Tarafli)
Pearson Ki-Kare Testi	51,514	4	,000
Benzerlik Oranı	52,694	4	,000
Doğrusal İlişkilendirme Geçerli Kişi Sayısı	37,167	1	,000
	310		

Grafik 8: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Türkiye'de Basılan Gazeteleri Okuyor musunuz?

Ki kare testi sonuçlarımıza göre; Türkiye'ye geldikten sonra eğitim görmeyen katılımcıların %82.3'ü hiç Türkiye'de basılan bir gazeteyi okumazken, %3.3'ü bazen Türkiye'de basılan bir gazeteyi okumaktadır. %1.1'i çok sık Türkiye'de basılan bir gazeteyi okumaktadır. Türkiye'ye geldikten sonra eğitim görenlerin ise; %45.0'ı hiç Türkiye'de basılan bir gazeteyi okumazken, %21.7'si bazen Türkiye'de basılan bir gazeteyi okumaktadır. %1.6'sı çok sık Türkiye'de basılan bir gazeteyi okumaktadır. Bu durumda Türkiye'de eğitim gören Suriyeli göçmenlerin okuma-yazma öğrendikten sonra Türkiye'de basılan bir gazeteyi okuma oranının da ciddi bir artış söyleyebiliriz.

Tablo 18: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Çok Eşliliği Savunma

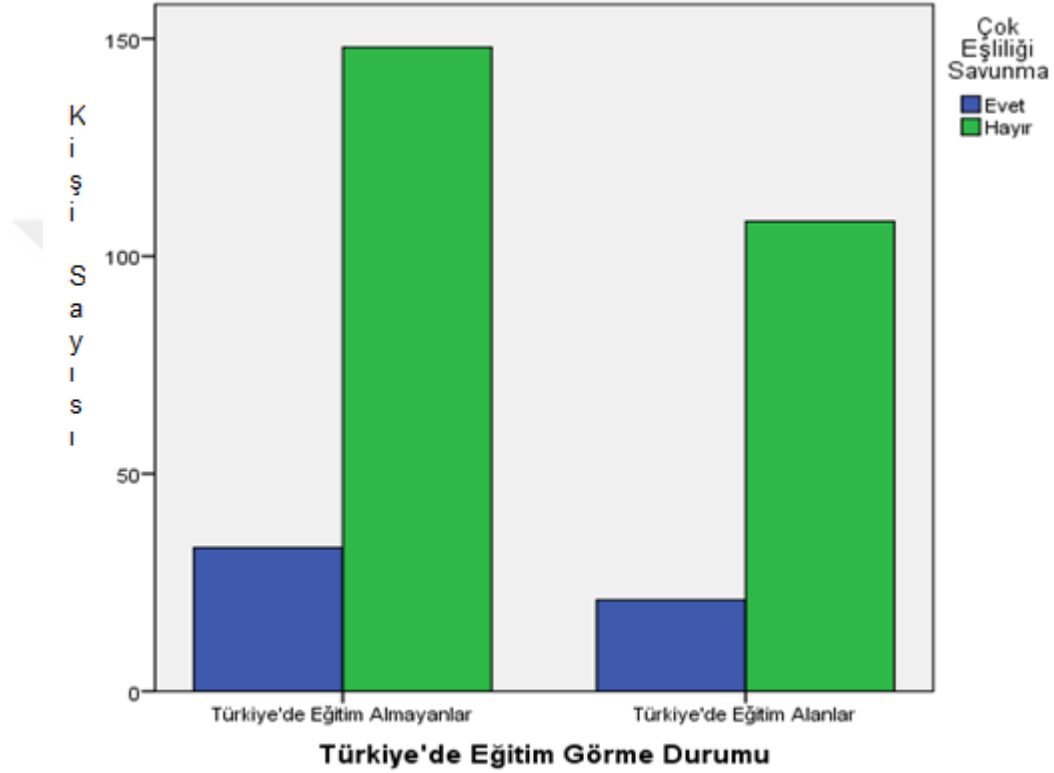
			Çok Eşliliği Savunma		Toplam
			Evet	Hayır	
Türkiye'de Eğitim Görme Durumu	Türkiye'de Eğitim Almayanlar	N	33	148	181
		%	18,2%	81,8%	100,0%
	Türkiye'de Eğitim Alanlar	N	21	108	129
		%	16,3%	83,7%	100,0%
Toplam		N	54	256	310
		%	17,4%	82,6%	100,0%

Tablo 19: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Çok Eşliliği Savunma Ki-Kare Testi Sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Taraflı)	Kesin Önem (2-Taraflı)	Kesin Önem (1-Taraflı)
Pearson Ki-Kare Testi	,200	1	,655		
Süreklilik Düzeltmesi	,087	1	,768		
Benzerlik Oranı	,201	1	,654		
Fisher's Kesin Testi				,762	,386

Doğrusal İlişkilendirme	,199	1	,655	
Geçerli Kişi Sayısı	310			

Grafik 9: Türkiye'de Eğitim Görme Durumu, Çok Eşliliği Savunma

Ki kare testi sonuçlarımıza göre; Türkiye'ye geldikten sonra eğitim almayan katılımcıların %18.2'si çok eşliliği savunurken, %81.8'i çok eşliliği savunmamaktadır. Türkiye'ye geldikten sonra eğitim alanların ise; %16.3'ü çok eşliliği savunurken, %83.7'si çok eşliliği savunmamaktadır. Bu durumda Türkiye'ye geldikten sonra eğitim gören Suriyeli göçmenlerin çok eşlilik konusunda fikirlerinin değişmediğini söyleyebiliriz. Türkiye' de gördükleri eğitimin çok eşliliğe bir etkisinin olmadığını söyleyebiliriz.

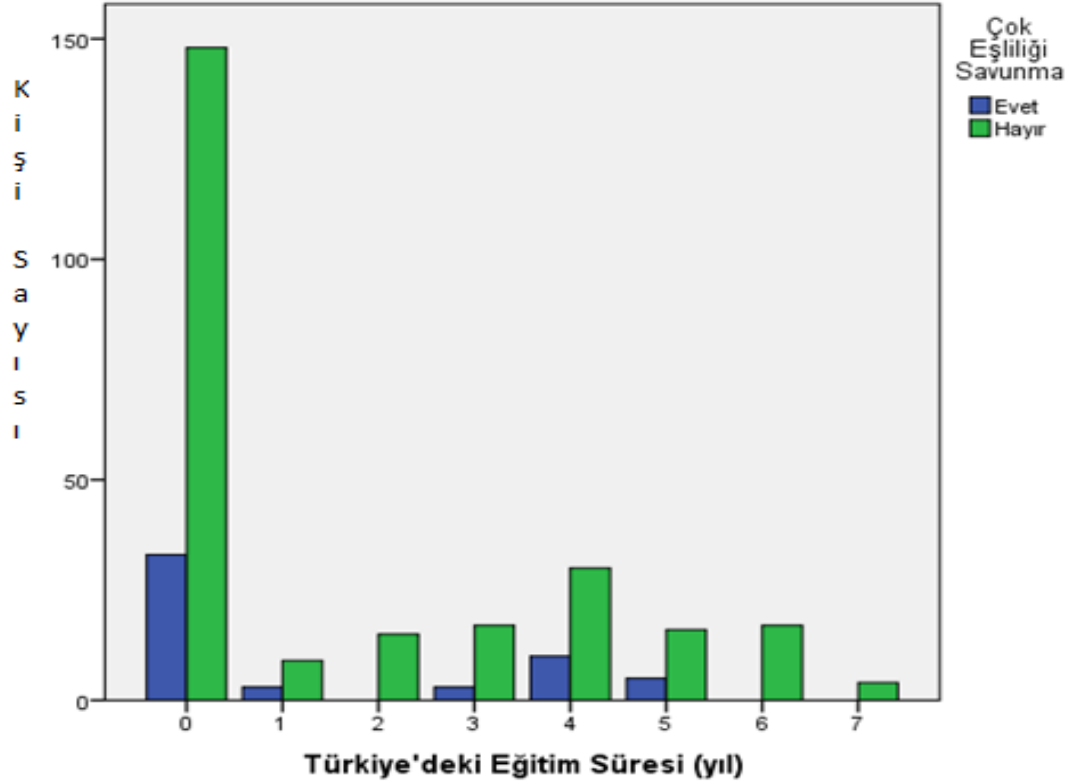
Tablo 20: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Çok Eşliliği Savunma

			Çok Eşliliği Savunma		Toplam
			Evet	Hayır	
Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl)	0	N	33	148	181
		%	18,2%	81,8%	100,0%
	1	N	3	9	12
		%	25,0%	75,0%	100,0%
	2	N	0	15	15
		%	0,0%	100,0%	100,0%
	3	N	3	17	20
		%	15,0%	85,0%	100,0%
	4	N	10	30	40
		%	25,0%	75,0%	100,0%
	5	N	5	16	21
		%	23,8%	76,2%	100,0%
	6	N	0	17	17
		%	0,0%	100,0%	100,0%
	7	N	0	4	4
		%	0,0%	100,0%	100,0%
Toplam		N	54	256	310
		%	17,4%	82,6%	100,0%

Tablo 21: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Çok Eşliliği Savunma Ki-Kare Testi Sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Tarafli)
Pearson Ki-Kare Testi	10,432	7	,165
Benzerlik Oranı	16,378	7	,022
Doğrusal İlişkilendirme	,445	1	,505
Geçerli Kişi Sayısı	310		

Grafik 10: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Çok Eşliliği Savunma

Ki kare testi sonuçlarımıza göre; Türkiye'ye geldikten sonra eğitim almayan katılımcıların %18.2'si çok eşliliği savunurken, %81.8'i çok eşliliği savunmamaktadır. Türkiye'ye geldikten sonra en az 1 yıl eğitim alanların; %25'i çok eşliliği savunurken, en az 3 yıl eğitim alanların; %15'i, en az 5 yıl eğitim alanların; %23.8'i çok eşliliği savunmaktadır. Türkiye'ye geldikten sonra en az 6 yıl ve üzeri eğitim alanların ise hiçbiri çok eşliliği savunmamaktadır. Bu durumda Türkiye'ye geldikten sonra eğitim

gören Suriyeli göçmenlerin çok eşlilik konusunda fikirlerinin değişmediğini söyleyebiliriz. Türkiye’ de gördükleri eğitimin çok eşliliğe bir etkisinin olmadığını söyleyebiliriz.

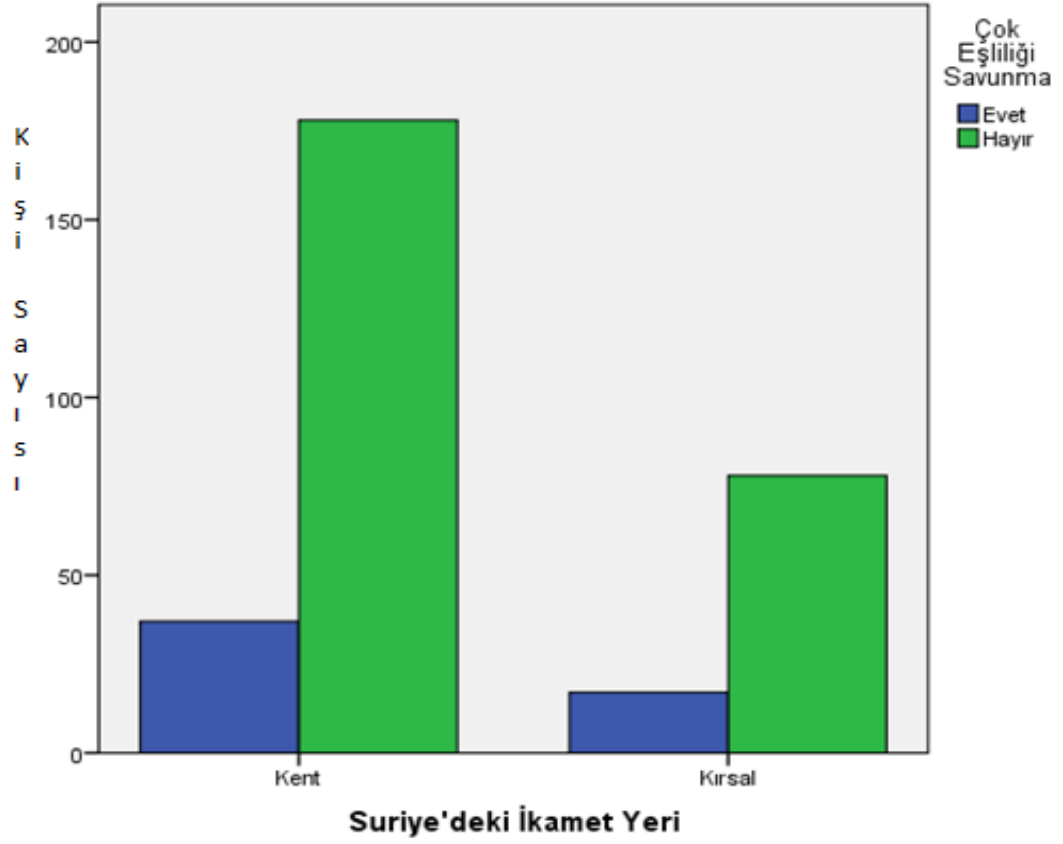
Tablo 22: Suriye'deki İkamet Yeri, Çok Eşliliği Savunma

			Çok Eşliliği Savunma		Toplam
			Evet	Hayır	
Suriye'deki İkamet Yeri	Kent	N	37	178	215
		%	17,2%	82,8%	100,0%
	Kırsal	N	17	78	95
		%	17,9%	82,1%	100,0%
Toplam		N	54	256	310
		%	17,4%	82,6%	100,0%

Tablo 23: Suriye'deki İkamet Yeri, Çok Eşliliği Savunma Ki-Kare Testi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Tarafli)	Kesin Önem (2-Tarafli)	Kesin Önem (1-Tarafli)
Pearson Ki-Kare Testi	,022	1	,883		
Süreklilik Düzeltmesi	,000	1	1,000		
Benzerlik Oranı	,021	1	,884		
Fisher's Kesin Testi				,872	,501
Doğrusal İlişkilendirme	,021	1	,884		
Geçerli Kişi Sayısı	310				

Grafik 11: Suriye'deki İkamet Yeri, Çok Eşliliği Savunma

Katılımcıların %69.4'ü Suriye'de bir kentte ikamet etmektedir. %30.6'sı kırsalda ikamet etmektedir. Suriye'de kentte ikamet edenlerin %17.2'si çok eşliliği savunurken, %82.8'i çok eşliliği savunmamaktadır. Suriye'de kırsalda ikamet edenlerin %17.9'u çok eşliliği savunurken, %82.1'i çok eşliliği savunmamaktadır.

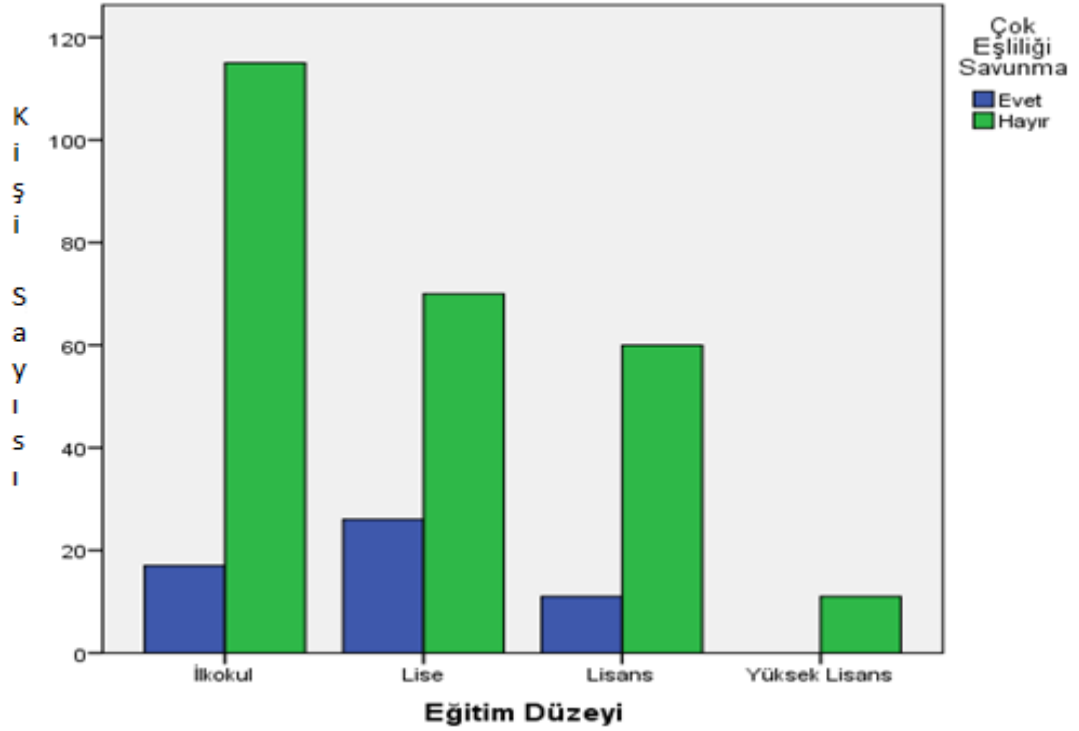
Tablo 24: Eğitim Düzeyi, Çok Eşliliği Savunma

			Çok Eşliliği Savunma		Toplam
			Evet	Hayır	
Eğitim Düzeyi	İlkokul	N	17	115	132
		%	12,9%	87,1%	100,0%
	Lise	N	26	70	96
		%	27,1%	72,9%	100,0%
	Lisans	N	11	60	71
		%	15,5%	84,5%	100,0%
	Yüksek Lisans	N	0	11	11
		%	0,0%	100,0%	100,0%
Toplam		N	54	256	310
		%	17,4%	82,6%	100,0%

Tablo 25: Eğitim Düzeyi, Çok Eşliliği Savunma Ki-Kare Testi Sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Tarafli)
Pearson Ki-Kare Testi	10,628	3	,014
Benzerlik Oranı	11,968	3	,007
Doğrusal İlişkilendirme	,018	1	,893
Geçerli Kişi Sayısı	310		

Grafik 12: Eğitim Düzeyi, Çok Eşliliği Savunma

Eğitim durumuna göre yaptığımız anketleri ki-kare testi sonuçlarımıza göre yorumladık. Eğitimini Suriye’de veya Türkiye’de tamamlayan bireylerde; İlkokul mezunu olan katılımcıların %12.9’u çok eşliliği savunurken, Lise mezunu olan katılımcılarda bu oran %27.1, Lisans mezunu olan katılımcılarda %15.5, yüksek lisans mezunu olan katılımcılarda ise bu oran %0’dır. Ki-kare test sonuçlarımıza göre anlamlıdır. Eğitim düzeyi ile çok eşlilik arasında oransal olarak bir ilişki olduğunu söyleyebiliriz. Lise mezunlarında bu oran farklı çıkmaktadır. Bunun çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi erken yaşta yapılan evliliklerdir. Erken yaşta evlilik yapan Suriyeli göçmenler orta yaşlara gelince çok eşliliğe daha olumlu bakmaktadırlar. Burada eğitimin etkisinden çok kültürel etkiden bahsedebiliriz. Kültürel etki kişilerin karar alma süreçlerinde önemli yer tutmaktadır.

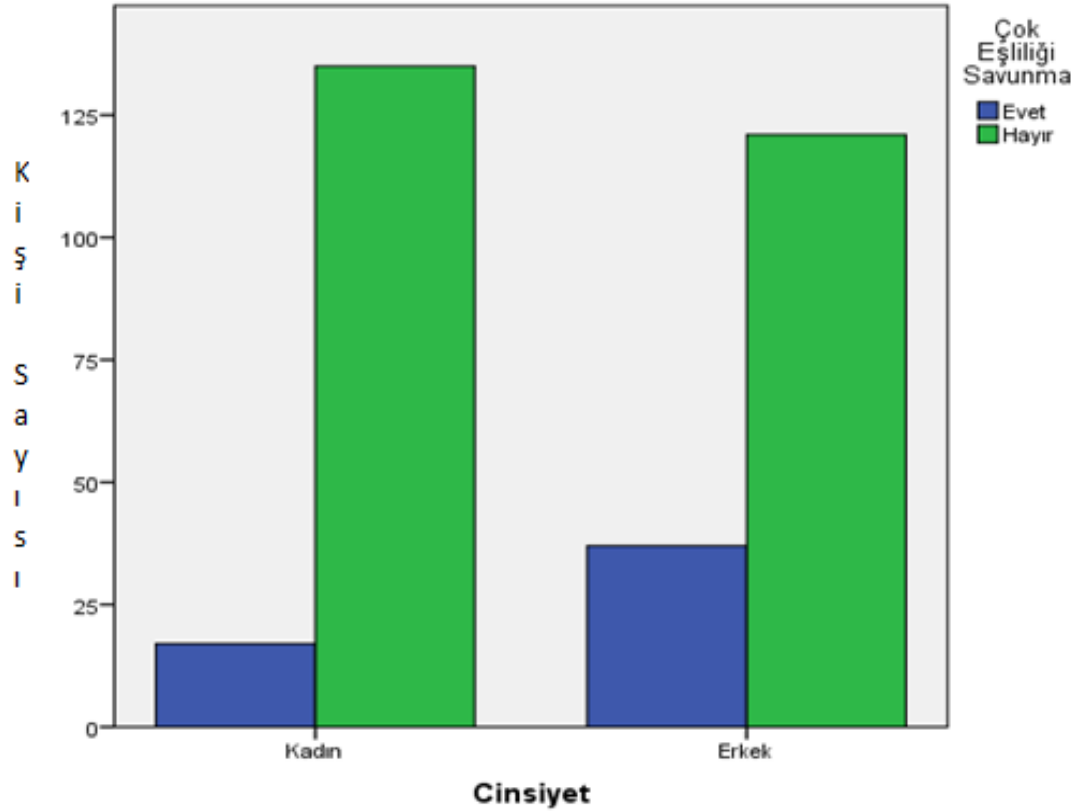
Tablo 26: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma

			Çok Eşliliği Savunma		Toplam
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Kadın	N	17	135	152
		%	11,2%	88,8%	100,0%
	Erkek	N	37	121	158
		%	23,4%	76,6%	100,0%
Toplam		N	54	256	310
		%	17,4%	82,6%	100,0%

Tablo 27: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma Ki-Kare Testi Sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Tarafli)	Kesin Önem (2-Tarafli)	Kesin Önem (1-Tarafli)
Pearson Ki-Kare Testi	8,060	1	,005		
Süreklilik Düzeltmesi	7,232	1	,007		
Benzerlik Oranı	8,237	1	,004		
Fisher's Kesin Testi				,007	,003
Doğrusal İlişkilendirme	8,034	1	,005		
Geçerli Kişi Sayısı	310				

Grafik 13: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma

Cinsiyet ve çok eşlilik arasında ki bağı incelediğimizde ise; Kadınların %11.2'si çok evliliği savunurken, %88.8'i çok eşliliği savunmamaktadır. Erkeklerin ise; %23.4'ü çok eşliliği savunurken, %76.6'sı çok eşliliği savunmamaktadır. Erkeklerin çok eşliliği savunma oranı kadınlardan daha fazladır. Bunun da en temel sebebi islam dininin erkeklere en fazla dört kadınla evlenmelerine icazet vermesi ve kültürel alışkanlıklardır. Suriyeli göçmenlerin yaşayışlarında kültürün etkisinin çok fazla olduğunu bir kez daha görmekteyiz.

Tablo 28: Suriye'deki Eğitim Düzeyi, Çok Eşliliği Savunma

			Çok Eşliliği Savunma		Toplam
			Evet	Hayır	
Suriye'deki Eğitim Düzeyi	İlkokul	N	17	101	118
		%	14,4%	85,6%	100,0%
	Ortaokul	N	12	69	81
		%	14,8%	85,2%	100,0%
Lise	N	20	75	95	
	%	21,1%	78,9%	100,0%	
Lisans	N	5	11	16	
	%	31,3%	68,8%	100,0%	
Toplam	N	54	256	310	
	%	17,4%	82,6%	100,0%	

Tablo 29: Suriye'deki Eğitim Düzeyi, Çok Eşliliği Savunma Ki-Kare Testi Sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Tarafli)
Pearson Ki-Kare Testi	4,126	3	,248
Benzerlik Oranı	3,821	3	,282
Doğrusal İlişkilendirme	3,273	1	,070
Geçerli Kişi Sayısı	310		

Suriye’de ki eğitim durumuna göre yaptığımız anketleri ki-kare testi sonuçlarımıza göre yorumladık. Eğitimini Suriye’de tamamlayan bireylerde; İlkokul mezunu olan katılımcıların %14.4’ü çok eşliliği savunurken, Lise mezunu olan katılımcılarda bu oran %14.8, Lisans mezunu olan katılımcılarda %21.1, yüksek lisans

mezunu olan katılımcılarda ise bu oran %31.3'dür. Ki-kare test sonuçlarımıza göre anlamsızdır. Suriye'de eğitim düzeyi ile çok eşlilik arasında oransal olarak bir ilişki olmadığını söyleyebiliriz. Tam tersine eğitim düzeyi yükseldikçe çok eşliliği savunanların oranı da artmaktadır. Burada eğitimin etkisinden çok kültürel etkiden bahsedebiliriz. Kültürel etki kişilerin karar alma süreçlerinde önemli yer tutmaktadır.

Tablo 30: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma, Suriye'deki Eğitim Düzeyi

Suriye'deki Eğitim Düzeyi				Çok Eşliliği Savunma		Toplam	
				Evet	Hayır		
İlkokul	Cinsiyet	Kadın	N	9	53	62	
			%	14,5%	85,5%	100,0%	
	Erkek	N	8	48	56		
		%	14,3%	85,7%	100,0%		
	Toplam			N	17	101	118
				%	14,4%	85,6%	100,0%
Ortaokul	Cinsiyet	Kadın	N	3	34	37	
			%	8,1%	91,9%	100,0%	
	Erkek	N	9	35	44		
		%	20,5%	79,5%	100,0%		
	Toplam			N	12	69	81
				%	14,8%	85,2%	100,0%
Lise	Cinsiyet	Kadın	N	5	41	46	
			%	10,9%	89,1%	100,0%	
	Erkek	N	15	34	49		
		%	30,6%	69,4%	100,0%		

Toplam			N	20	75	95
			%	21,1%	78,9%	100,0%
Lisans	Cinsiyet	Kadın	N	0	7	7
			%	0,0%	100,0%	100,0%
		Erkek	N	5	4	9
			%	55,6%	44,4%	100,0%
Toplam			N	5	11	16
			%	31,3%	68,8%	100,0%
Toplam	Cinsiyet	Kadın	N	17	135	152
			%	11,2%	88,8%	100,0%
		Erkek	N	37	121	158
			%	23,4%	76,6%	100,0%
Toplam			N	54	256	310
			%	17,4%	82,6%	100,0%

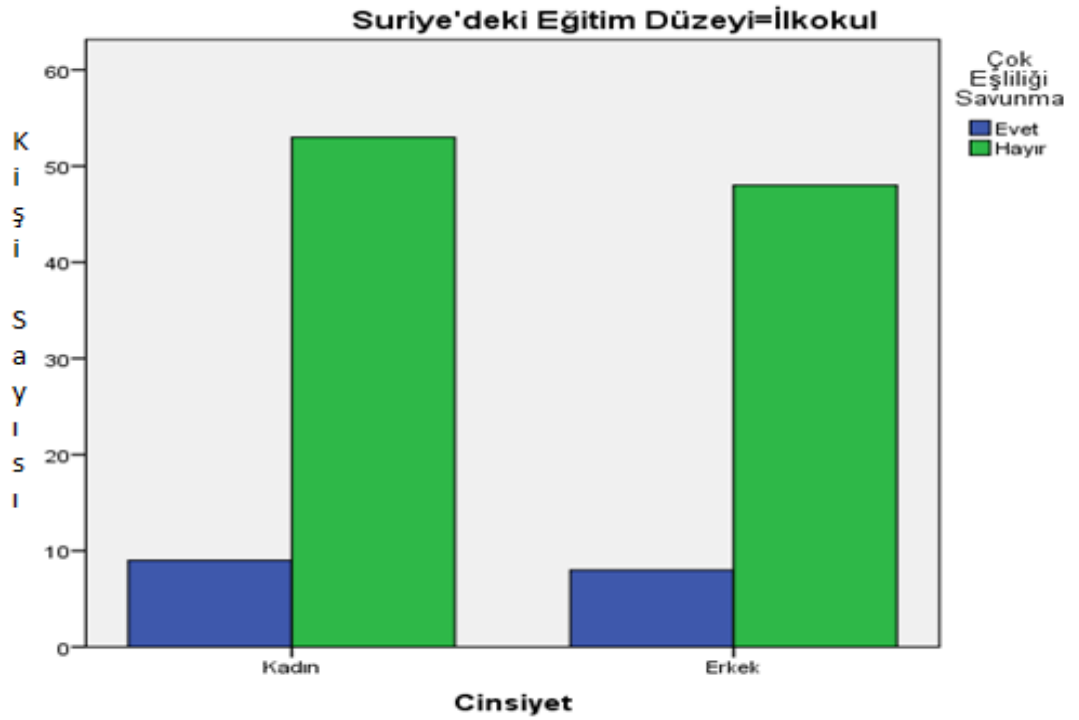
Tablo 31: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma, Suriye'deki Eğitim Düzeyi Ki-Kare Testi Sonuçları

Suriye'deki Eğitim Düzeyi		Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Taraflı)	Kesin Önem (2-Taraflı)	Kesin Önem (1-Taraflı)
İlkokul	Pearson Ki-Kare Testi	,001	1	,972		
	Süreklilik Düzeltmesi	,000	1	1,000		
	Benzerlik Oranı	,001	1	,972		
	Fisher's Kesin Testi				1,000	,591

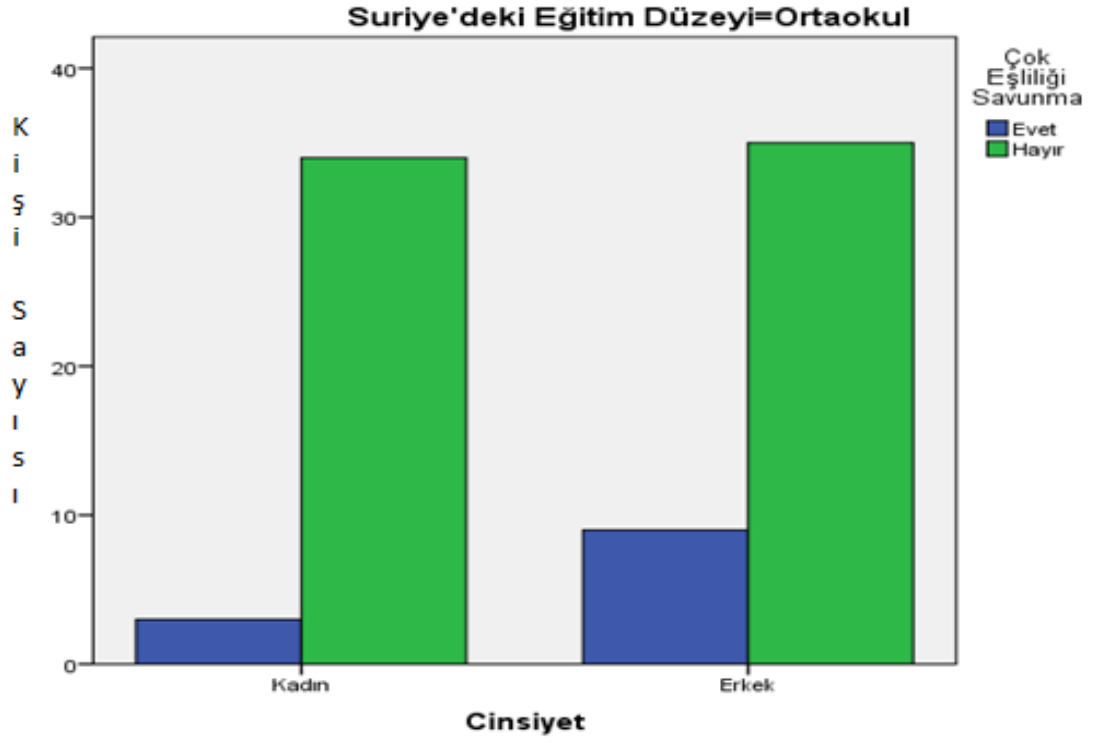
	Doğrusal İlişkilendirme	,001	1	,972		
	Geçerli Kişi Sayısı	118				
Ortaokul	Pearson Ki-Kare Testi	2,428	1	,119		
	Süreklilik Düzeltmesi	1,548	1	,213		
	Benzerlik Oranı	2,548	1	,110		
	Fisher's Kesin Testi				,208	,106
	Doğrusal İlişkilendirme	2,398	1	,122		
	Geçerli Kişi Sayısı	81				
Lise	Pearson Ki-Kare Testi	5,564	1	,018		
	Süreklilik Düzeltmesi	4,440	1	,035		
	Benzerlik Oranı	5,792	1	,016		
	Fisher's Kesin Testi				,024	,016
	Doğrusal İlişkilendirme	5,506	1	,019		
	Geçerli Kişi Sayısı	95				
Lisans	Pearson Ki-Kare Testi	5,657	1	,017		
	Süreklilik Düzeltmesi	3,366	1	,067		
	Benzerlik Oranı	7,509	1	,006		

	Fisher's Kesin Testi				,034	,029
	Doğrusal İlişkilendirme	5,303	1	,021		
	Geçerli Kişi Sayısı	16				
Toplam	Pearson Ki-Kare Testi	8,060	1	,005		
	Süreklilik Düzeltmesi	7,232	1	,007		
	Benzerlik Oranı	8,237	1	,004		
	Fisher's Kesin Testi				,007	,003
	Doğrusal İlişkilendirme	8,034	1	,005		
	Geçerli Kişi Sayısı	310				

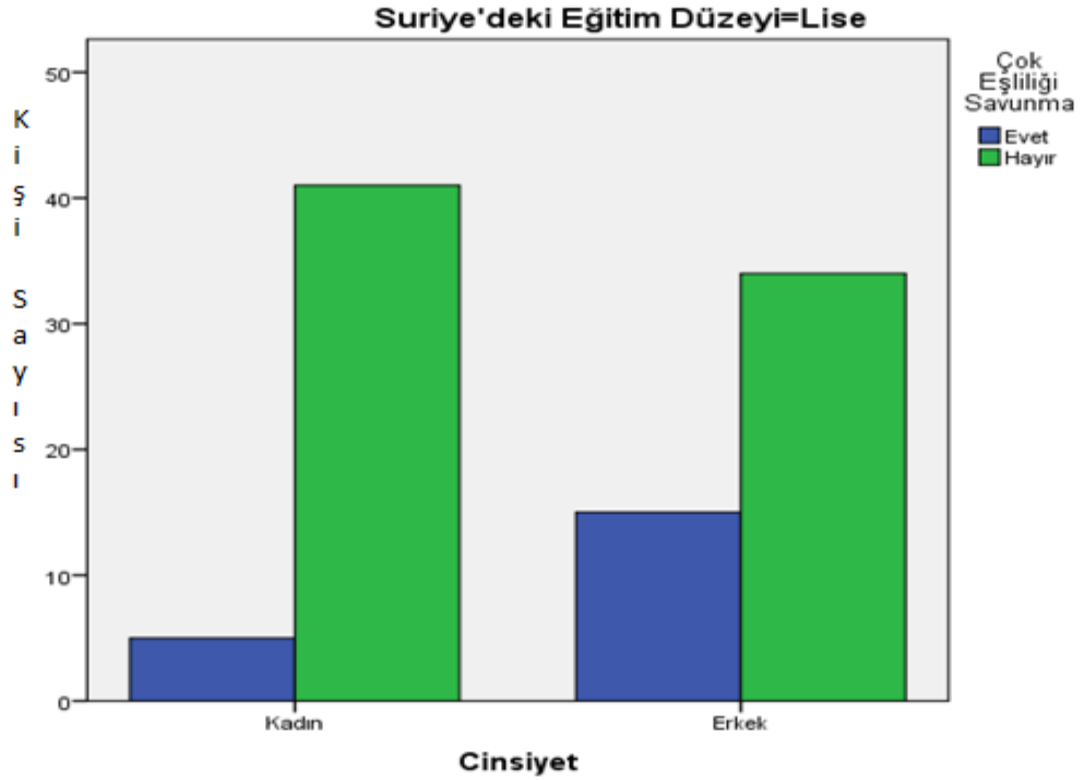
Grafik 14: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma, Suriye'deki Eğitim Düzeyi (İlkokul)

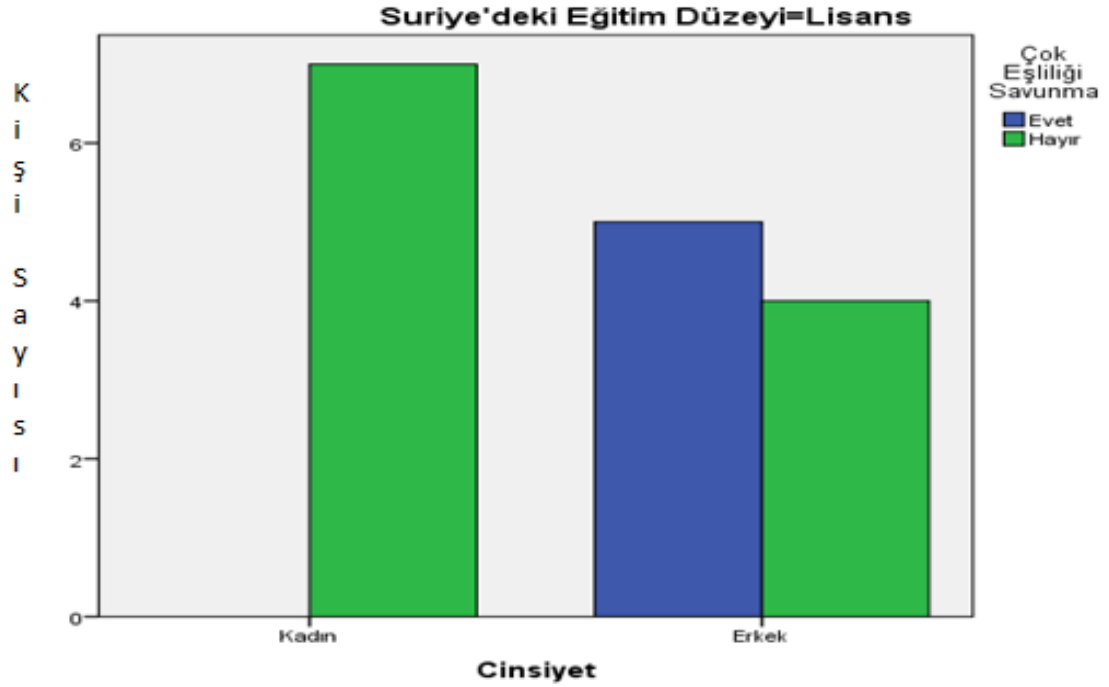
Grafik 15: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma, Suriye'deki Eğitim Düzeyi (Ortaokul)

Grafik 16: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma, Suriye'deki Eğitim Düzeyi (Lise)

Grafik 17: Cinsiyet, Çok Eşliliği Savunma, Suriye'deki Eğitim Düzeyi (Lisans)

Suriye’de eğitim alan katılımcıların, cinsiyet ve çok eşliliği savunma parametrelerini üçlü incelediğimizde; ilkokul eğitimini Suriye’de tamamlayan kadınların %14.5’i çok eşliliği savunurken, ilkokul eğitimini Suriye’de tamamlayan erkeklerin %14.3’ü çok eşliliği savunmaktadır. Ortaokul eğitimini Suriye’de tamamlayan kadınların %8.1’i çok eşliliği savunurken, ortaokul eğitimini Suriye’de tamamlayan erkeklerin %20.5’i çok eşliliği savunmaktadır. Lise eğitimini Suriye’de tamamlayan kadınların %10.9’u çok eşliliği savunurken, lise eğitimini Suriye’de tamamlayan erkeklerin %30.6’sı çok eşliliği savunmaktadır. Lisans eğitimini Suriye’de tamamlayan kadınların %0.00’ı çok eşliliği savunurken, lisans eğitimini Suriye’de tamamlayan erkeklerin %55.6’sı çok eşliliği savunmaktadır. Ki-kare test sonuçlarımıza göre anlamsızdır. Suriye’de eğitim düzeyi ile çok eşlilik arasında oransal ilişki kadın ve erkeklerde farklı olduğunu söyleyebiliriz. Kadınlarda eğitim düzeyi yükseldikçe çok eşliliği savunanların oranı da azalmaktadır. Lisans mezunu olan kadınlar çok eşliliği hiç savunmamaktadır. Erkeklerde eğitim düzeyi yükseldikçe çok eşliliği savunanların oranı da artmaktadır. Kadınlarda eğitimin etkisinden söz etmek mümkündür fakat erkeklerde eğitimin etkisinden söz edemeyiz. Erkeklerde daha çok kültürel etkiden bahsedebiliriz. Kültürel etki erkeklerde karar alma süreçlerinde önemli yer tutmaktadır.

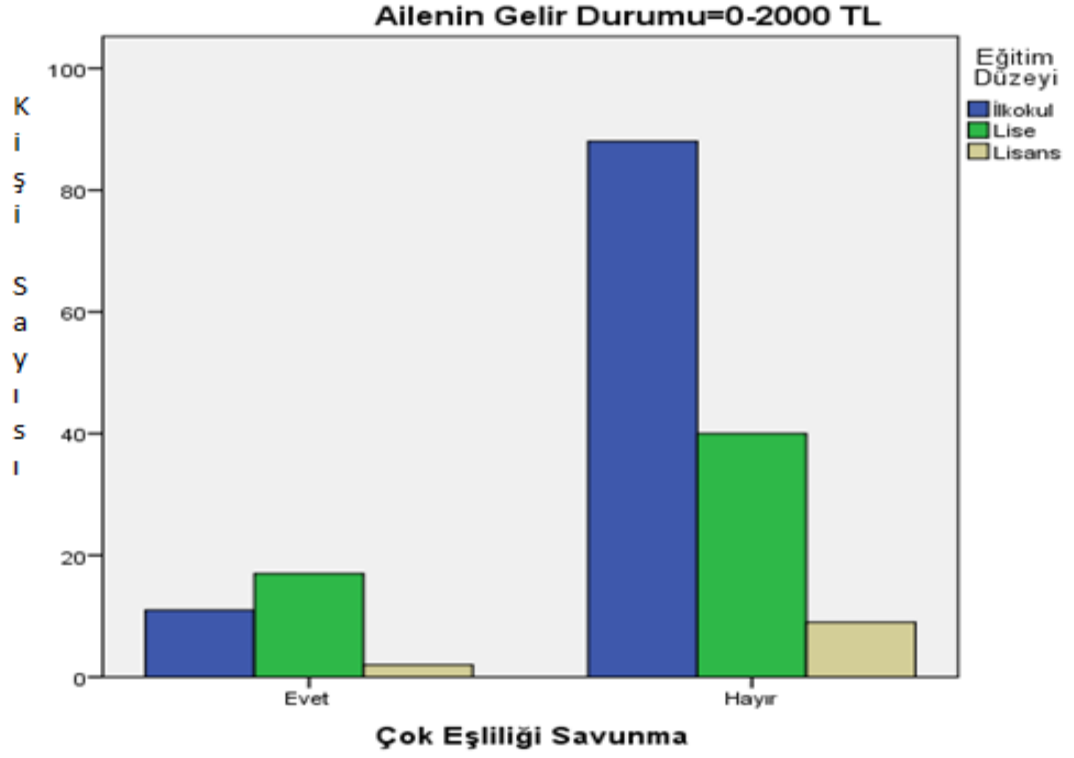
Tablo 32: Çok Eşliliği Savunma, Eğitim Düzeyi ve Ailenin Gelir Durumu

Ailenin Gelir Durumu				Eğitim Düzeyi			Toplam
				İlkokul	Lise	Lisans	
0-2000 TL	Çok Eşliliği Savunma	Evet	N	11	17	2	30
			%	36,7%	56,7%	6,7%	100,0%
	Hayır	N	88	40	9	137	
		%	64,2%	29,2%	6,6%	100,0%	
Toplam			N	99	57	11	167
			%	59,3%	34,1%	6,6%	100,0%
2001 TL ve üzeri	Çok Eşliliği Savunma	Evet	N	6	9	9	24
			%	25,0%	37,5%	37,5%	100,0%
	Hayır	N	27	30	62	119	
		%	22,7%	25,2%	52,1%	100,0%	
Toplam			N	33	39	71	143
			%	23,1%	27,3%	49,7%	100,0%
Toplam	Çok Eşliliği Savunma	Evet	N	17	26	11	54
			%	31,5%	48,1%	20,4%	100,0%
	Hayır	N	115	70	71	256	
		%	44,9%	27,3%	27,7%	100,0%	
Toplam			N	132	96	82	310
			%	42,6%	31,0%	26,5%	100,0%

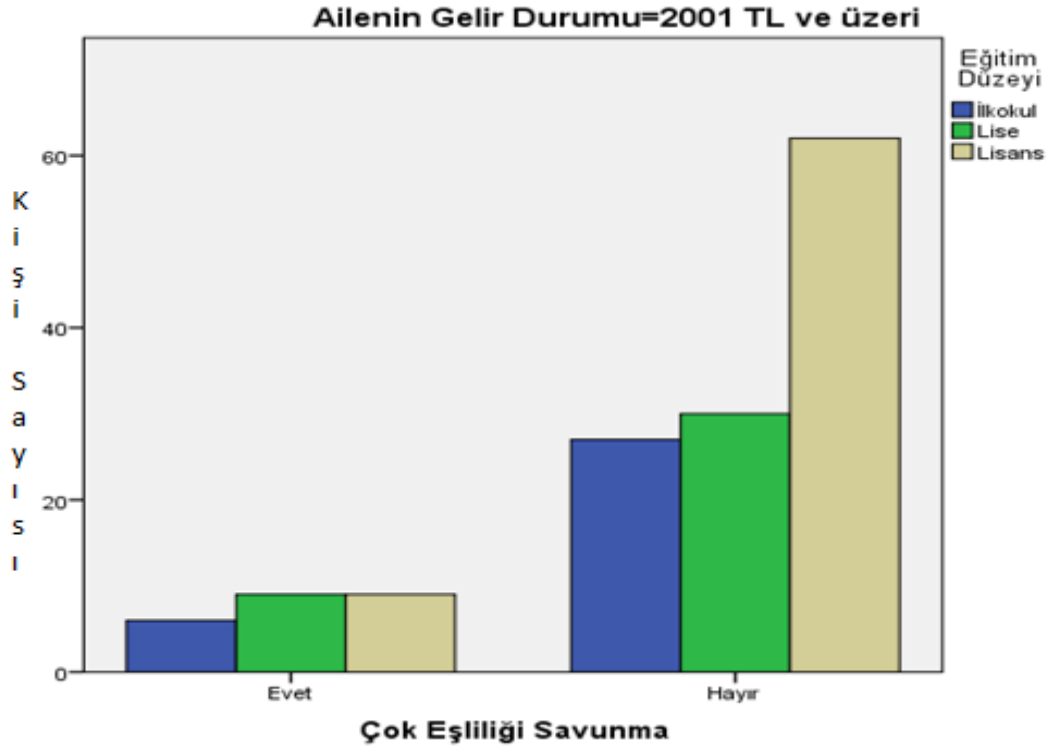
Tablo 33: Çok Eşliliği Savunma, Eğitim Düzeyi ve Ailenin Gelir Durumu Ki-Kare Testi Sonuçları

Ailenin Gelir Durumu		Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Taraflı)
0-2000 TL	Pearson Ki-Kare Testi	8,596	2	,014
	Benzerlik Oranı	8,295	2	,016
	Doğrusal İlişkilendirme	4,914	1	,027
	Geçerli Kişi Sayısı	167		
2001 TL ve üzeri	Pearson Ki-Kare Testi	2,010	2	,366
	Benzerlik Oranı	1,981	2	,371
	Doğrusal İlişkilendirme	,864	1	,353
	Geçerli Kişi Sayısı	143		
Toplam	Pearson Ki-Kare Testi	9,039	2	,011
	Benzerlik Oranı	8,545	2	,014
	Doğrusal İlişkilendirme	,247	1	,619
	Geçerli Kişi Sayısı	310		

Grafik 18: Çok Eşliliği Savunma, Eğitim Düzeyi ve Ailenin Gelir Durumu (0-200 TL)

Grafik 19: Çok Eşliliği Savunma, Eğitim Düzeyi ve Ailenin Gelir Durumu (2000 TL ve Üzeri)

Suriye’de ailede tek bir bireyin çalışmasıyla geçimini sağlayan Suriyeliler, Suriye’den Türkiye’ye geldikten sonra ailede tek bir bireyin çalışmasıyla geçimlerini sağlayamadılar. Hayata tutunmak için ailede birden fazla birey çalışmak zorunda kalmıştır. Bu üçlü parametrede de ailenin aylık toplam gelir durumu, eğitim düzeyi ve çok eşliliği savunmayı incelediğimizde, aylık geliri 0-2000 tl arasında olup çok eşliliği savunanların; %36.7’si ilkokul mezunu, %56.7’si lise mezunu, %6.7’si lisans mezunu katılımcılar oluşturmaktadır. Aylık geliri 0-2000 tl arasında olup çok eşliliği savunmayanların; %64.2’si ilkokul mezunu, %29.2’si lise mezunu, %6.6’sı lisans mezunu katılımcılar oluşturmaktadır.

Aylık geliri 2000 tl ve üzeri olup çok eşliliği savunanların; %25.0’ı ilkokul mezunu, %37.5’i lise mezunu, %37.5’i lisans mezunu katılımcılar oluşturmaktadır. Aylık geliri 0-2000 tl üzeri olup çok eşliliği savunmayanların; %22.7’si ilkokul mezunu, %25.2’si lise mezunu, %52.1’i lisans mezunu katılımcılar oluşturmaktadır. Ki-kare testi sonuçlarımıza göre anlamlıdır. Gelir düzeyi ve eğitim seviyesi arttıkça çok eşliliği savunmayanların oranı da artmaktadır.

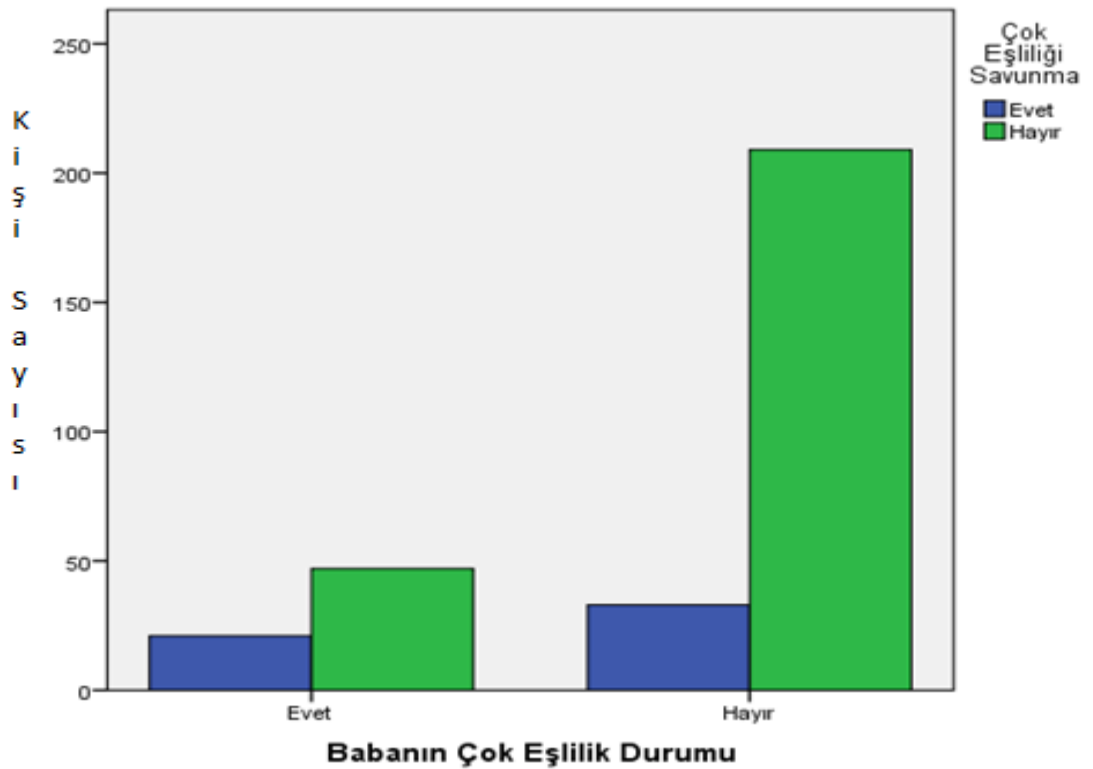
Tablo 34: Babanın Çok Eşlilik Durumu, Çok Eşliliği Savunma

			Çok Eşliliği Savunma		Toplam
			Evet	Hayır	
Babanın Çok Eşlilik Durumu	Evet	N	21	47	68
		%	30,9%	69,1%	100,0%
	Hayır	N	33	209	242
		%	13,6%	86,4%	100,0%
Toplam		N	54	256	310
		%	17,4%	82,6%	100,0%

Tablo 35: Babanın Çok Eşlilik Durumu, Çok Eşliliği Savunma Ki-Kare Testi Sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Tarafli)	Kesin Önem (2-Tarafli)	Kesin Önem (1-Tarafli)
Pearson Ki-Kare Testi	10,976	1	,001		
Süreklilik Düzeltmesi	9,809	1	,002		
Benzerlik Oranı	9,884	1	,002		
Fisher's Kesin Testi				,002	,001
Doğrusal İlişkilendirme	10,940	1	,001		
Geçerli Kişi Sayısı	310				

Grafik 20: Babanın Çok Eşlilik Durumu, Çok Eşliliği Savunma

Katılımcıların %21.9'unun babası çok eşlidir. Katılımcılardan babası çok eşli olup çok eşliliği savunanların oranı %30.9'dur. Babası çok eşli olup çok eşliliği

savunmayanların oranı %69.1'dir. Katılımcılardan babası çok eşli olmayıp çok eşliliği savunanların oranı %13.6'dır. Babası çok eşli olmayıp çok eşliliği savunmayanların oranı %86.4'dur. Katılımcıların babası çok eşli olup çok eşliliği savunmaları kültürün eğitimden daha etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 36: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Çok Eşliliği Savunma ve Babanın Çok Eşlilik Durumu

Babanın Çok Eşlilik Durumu			Çok Eşliliği Savunma		Toplam
			Evet	Hayır	
Evet	Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl)	0	14	31	45
			31,1%	68,9%	100,0%
		1	2	2	4
			50,0%	50,0%	100,0%
		2	0	3	3
			0,0%	100,0%	100,0%
		3	0	3	3
			0,0%	100,0%	100,0%
		4	4	3	7
			57,1%	42,9%	100,0%
		5	1	2	3
			33,3%	66,7%	100,0%
		6	0	2	2
			0,0%	100,0%	100,0%
		7	0	1	1
			0,0%	100,0%	100,0%
Toplam			21	47	68

			30,9%	69,1%	100,0%
Hayır	Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl)	0	19	117	136
			14,0%	86,0%	100,0%
		1	1	7	8
			12,5%	87,5%	100,0%
		2	0	12	12
			0,0%	100,0%	100,0%
		3	3	14	17
			17,6%	82,4%	100,0%
		4	6	27	33
			18,2%	81,8%	100,0%
		5	4	14	18
			22,2%	77,8%	100,0%
		6	0	15	15
			0,0%	100,0%	100,0%
		7	0	3	3
			0,0%	100,0%	100,0%
	Toplam		33	209	242
			13,6%	86,4%	100,0%
Toplam	Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl)	0	33	148	181
			18,2%	81,8%	100,0%
		1	3	9	12
			25,0%	75,0%	100,0%
		2	0	15	15

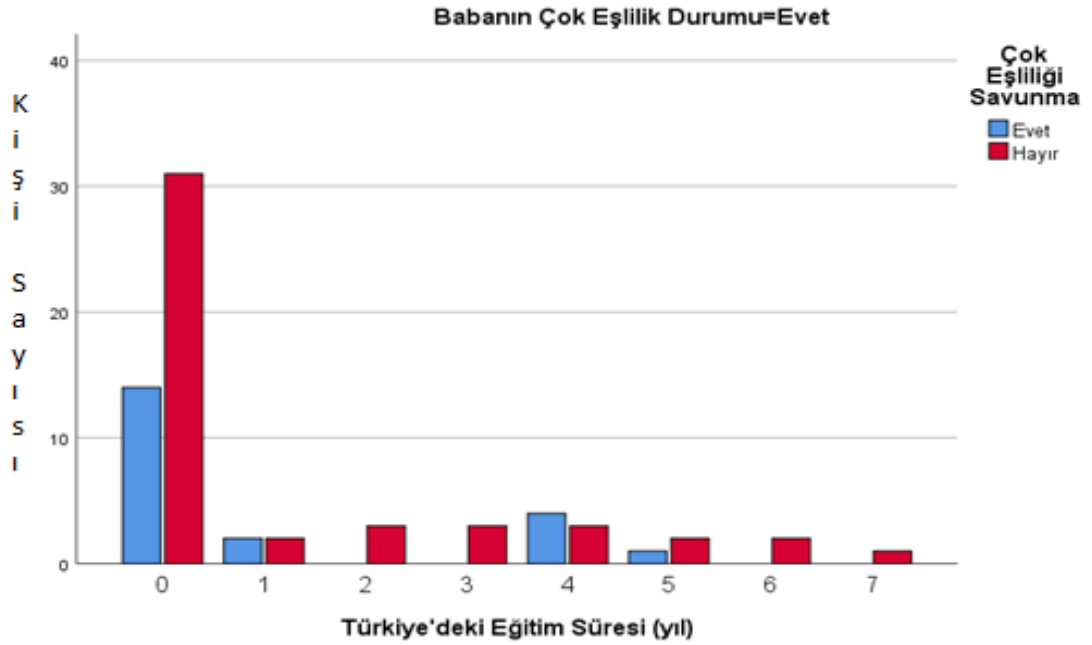
		0,0%	100,0%	100,0%
	3	3	17	20
		15,0%	85,0%	100,0%
	4	10	30	40
		25,0%	75,0%	100,0%
	5	5	16	21
		23,8%	76,2%	100,0%
	6	0	17	17
		0,0%	100,0%	100,0%
	7	0	4	4
		0,0%	100,0%	100,0%
Toplam		54	256	310
		17,4%	82,6%	100,0%

Tablo 37: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Çok Eşliliği Savunma ve Babanın Çok Eşlilik Durumu Ki-Kare Testi Sonuçları

Babanın Çok Eşlilik Durumu		Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Tarafli)
Evet	Pearson Ki-Kare Testi	6,977	7	,431
	Benzerlik Oranı	9,345	7	,229
	Doğrusal İlişkilendirme	,074	1	,786
	Geçerli Kişi Sayısı	68		
Hayır	Pearson Ki-Kare Testi	6,696	7	,461
	Benzerlik Oranı	10,541	7	,160
	Doğrusal İlişkilendirme	,054	1	,816

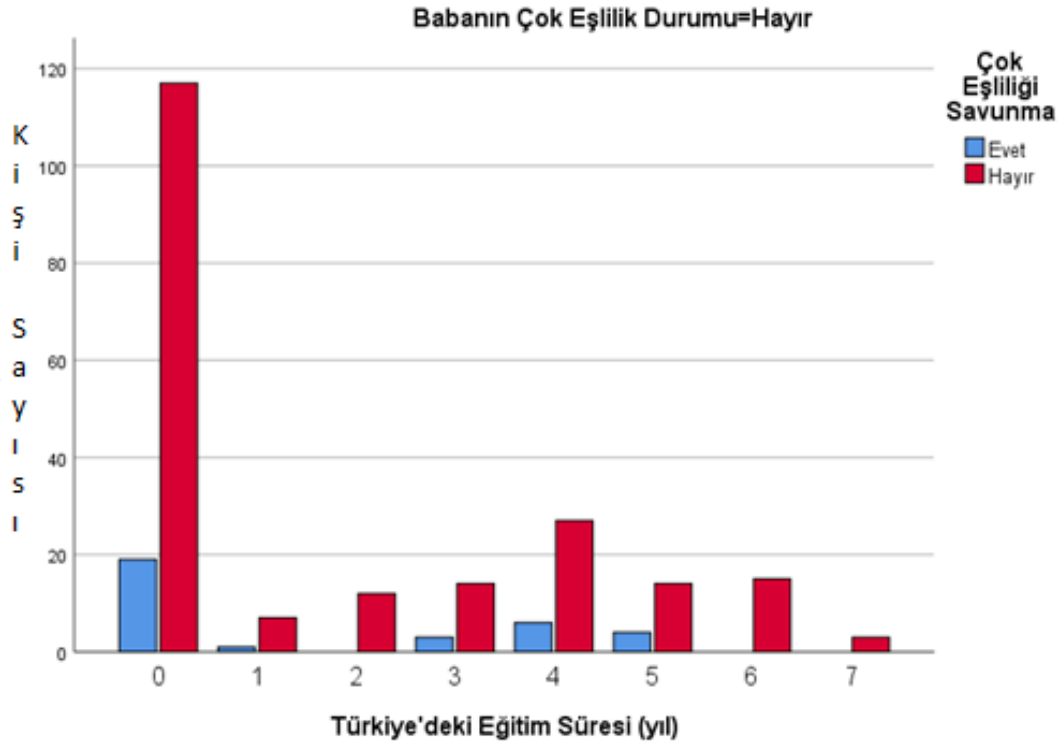
	Geçerli Kişi Sayısı	242		
Toplam	Pearson Ki-Kare Testi	10,432	7	,165
	Benzerlik Oranı	16,378	7	,022
	Doğrusal İlişkilendirme	,445	1	,505
	Geçerli Kişi Sayısı	310		

Grafik 21: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Çok Eşliliği Savunma ve Babanın Çok Eşlilik Durumu (Evet)

Bu üçlü parametrede babası çok eşli olan ve babası çok eşli olmayan katılımcıların Türkiye’de eğitim aldıktan sonra çok eşliliği savunup savunmadığını analiz ettiğimizde, kültürün eğitime kıyasla daha etkili olduğunu görülmektedir. Babası çok eşli olup Türkiye’de hiç eğitim almayan katılımcıların çok eşliliği savunma oranı %31.1’dir. Babası çok eşli olup Türkiye’de en az 1 yıl eğitim alan katılımcıların çok eşliliği savunma oranı %50.0’dır. Babası çok eşli olup Türkiye’de en az 4 yıl eğitim alan katılımcıların çok eşliliği savunma oranı %57.1’dir. Babası çok eşli olup Türkiye’de en az 5 yıl eğitim alan katılımcıların çok eşliliği savunma oranı %33.3’dür. Babası çok eşli olup Türkiye’de en az 6 yıl ve üzeri eğitim alan katılımcıların çok eşliliği savunma oranı %0.0’dır.

Grafik 22: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Çok Eşliliği Savunma ve Babanın Çok Eşlilik Durumu (Hayır)

Babası çok eşli olmayıp Türkiye’de hiç eğitim almayan katılımcıların çok eşliliği savunma oranı %14.0’dır. Babası çok eşli olmayıp Türkiye’de en az 1 yıl eğitim alan katılımcıların çok eşliliği savunma oranı %12.5’dır. Babası çok eşli olmayıp Türkiye’de en az 4 yıl eğitim alan katılımcıların çok eşliliği savunma oranı %18.2’dır. Babası çok eşli olmayıp Türkiye’de en az 5 yıl eğitim alan katılımcıların çok eşliliği savunma oranı %22.2’dır. Babası çok eşli olmayıp Türkiye’de en az 6 yıl ve üzeri eğitim alan katılımcıların çok eşliliği savunma oranı %0.0’dır.

Suriyeli göçmenlerin Türkiye’de almış oldukları eğitimlerin Türkiye toplumuna entegrasyonunda etkisinin çok az olduğu söylenebilir. Suriyeli göçmenlerin günlük yaşantılarında örf ve adetlerin daha baskın olduğu söylenebilir. Türkiye’de eğitim gören Suriyeli göçmenler ile eğitim görmeyen Suriyeli göçmenler arasında minimal düzeyde farklar olduğu görülmektedir. Kültürün Suriyeli göçmenler üzerinde daha etkili olduğu söylenebilir.

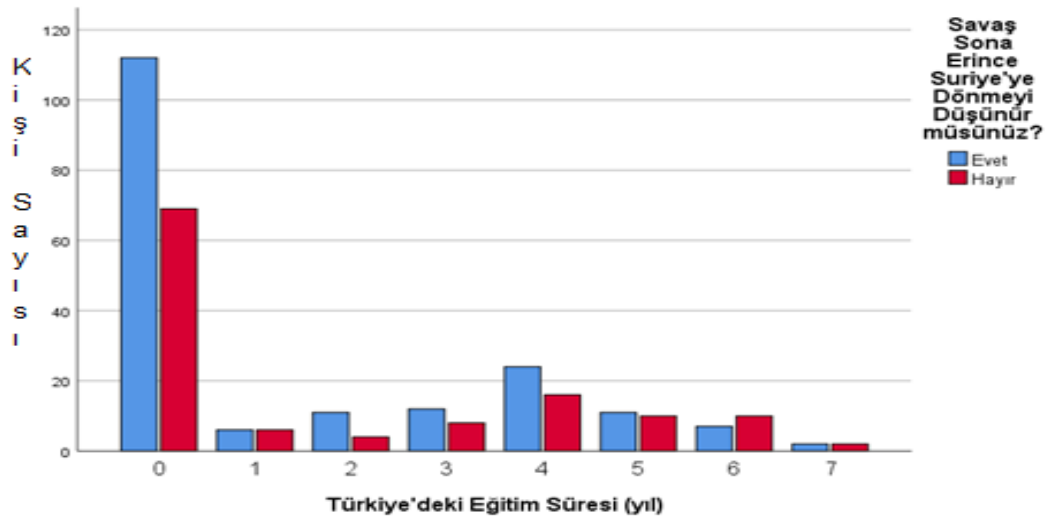
Tablo 38: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Savaş Sona Erince Suriye'ye Dönmeyi Düşünür müsünüz?

		Savaş Sona Erince Suriye'ye Dönmeyi Düşünür müsünüz?		Toplam
		Evet	Hayır	
Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl)	0	112	69	181
		61,9%	38,1%	100,0%
	1	6	6	12
		50,0%	50,0%	100,0%
	2	11	4	15
		73,3%	26,7%	100,0%
	3	12	8	20
		60,0%	40,0%	100,0%
	4	24	16	40
		60,0%	40,0%	100,0%
	5	11	10	21
		52,4%	47,6%	100,0%
	6	7	10	17
		41,2%	58,8%	100,0%
	7	2	2	4
		50,0%	50,0%	100,0%
Toplam		185	125	310
		59,7%	40,3%	100,0%

Tablo 39: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Savaş Sona Erince Suriye'ye Dönmeyi Düşünür müsünüz? Ki-Kare Testi Sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Tarafı)
Pearson Ki-Kare Testi	5,035	7	,656
Benzerlik Oranı	5,020	7	,657
Doğrusal İlişkilendirme	1,900	1	,168
Geçerli Kişi Sayısı	310		

Grafik 23: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Savaş Sona Erince Suriye'ye Dönmeyi Düşünür müsün?

Türkiye’de hiç eğitim görmeyen Suriyeli göçmenlerin %61.9’u savaş sona erince ülkelerine dönmek istiyor. Türkiye’de en az 1 yıl eğitim gören Suriyeli göçmenlerin %50.0’ı savaş sona erince ülkelerine dönmek istiyor. Türkiye’de en az 4 yıl eğitim gören Suriyeli göçmenlerin %60.0’ı savaş sona erince ülkelerine dönmek istiyor. Türkiye’de en az 7 yıl eğitim gören Suriyeli göçmenlerin %50.0’ı savaş sona erince ülkelerine dönmek istiyor. Ki-Kare test sonuçlarımıza göre anlamsızdır. Suriyeli göçmenlerin savaş sona erince ülkelerine geri dönmeleri ile Türkiye’de eğitim görmeleri arasında anlamlı bir ilişkidenden bahsedilemez.

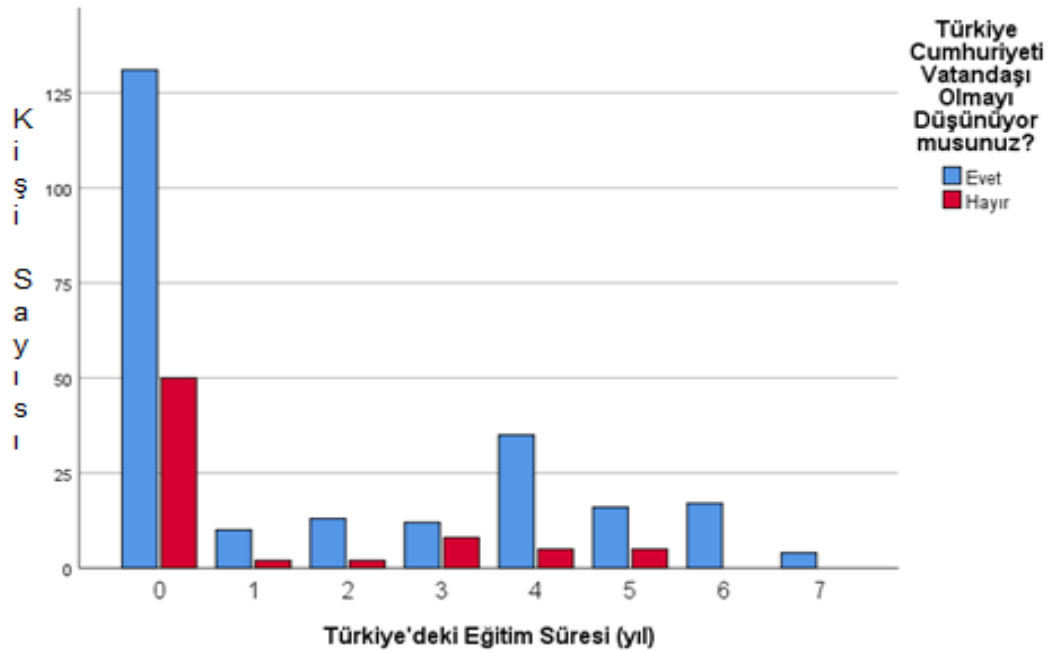
Tablo 40: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olmayı Düşünüyor musunuz?

		Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olmayı Düşünüyor musunuz?		Toplam
		Evet	Hayır	
Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl)	0	131	50	181
		72,4%	27,6%	100,0%
	1	10	2	12
		83,3%	16,7%	100,0%
	2	13	2	15
		86,7%	13,3%	100,0%
	3	12	8	20
		60,0%	40,0%	100,0%
	4	35	5	40
		87,5%	12,5%	100,0%
	5	16	5	21
		76,2%	23,8%	100,0%
	6	17	0	17
		100,0%	0,0%	100,0%
	7	4	0	4
		100,0%	0,0%	100,0%
Toplam		238	72	310
		76,8%	23,2%	100,0%

Tablo 41: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olmayı Düşünüyor musunuz? Ki-Kare Testi Sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Taraflı)
Pearson Ki-Kare Testi	15,170	7	,034
Benzerlik Oranı	19,974	7	,006
Doğrusal İlişkilendirme	6,399	1	,011
Geçerli Kişi Sayısı	310		

Grafik 24: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olmayı Düşünüyor musunuz?

Türkiye’de hiç eğitim görmeyen Suriyeli göçmenlerin %72.4’u Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı almak istiyor. Türkiye’de en az 1 yıl eğitim gören Suriyeli göçmenlerin %83.3’ü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı almak istiyor. Türkiye’de en az 4 yıl eğitim gören Suriyeli göçmenlerin %87.5’i Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı almak istiyor. Türkiye’de en az 6 yıl ve üzeri eğitim gören Suriyeli göçmenlerin %100.0’ı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı almak istiyor. Ki-Kare test sonuçlarımıza

göre anlamlıdır. Suriyeli göçmenlerin Türkiye’de aldıkları eğitim ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak istemeleri arasında anlamlı bir ilişki den bahsedilebilir.

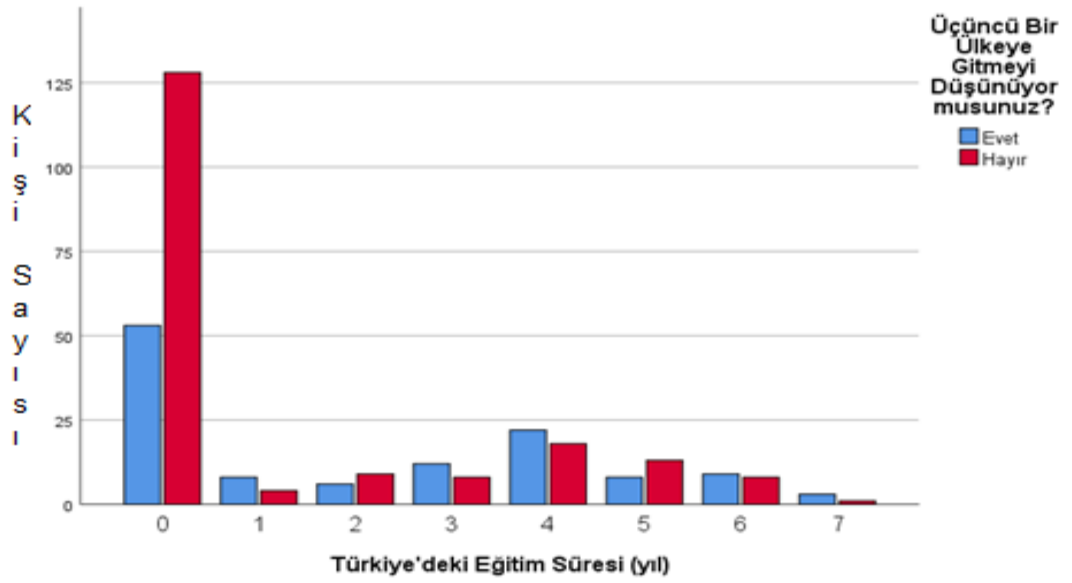
Tablo 42: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Üçüncü Bir Ülkeye Gitmeyi Düşünüyor musunuz?

		Üçüncü Bir Ülkeye Gitmeyi Düşünüyor musunuz?		Toplam
		Evet	Hayır	
Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl)	0	53	128	181
		29,3%	70,7%	100,0%
1		8	4	12
		66,7%	33,3%	100,0%
2		6	9	15
		40,0%	60,0%	100,0%
3		12	8	20
		60,0%	40,0%	100,0%
4		22	18	40
		55,0%	45,0%	100,0%
5		8	13	21
		38,1%	61,9%	100,0%
6		9	8	17
		52,9%	47,1%	100,0%
7		3	1	4
		75,0%	25,0%	100,0%
Toplam		121	189	310
		39,0%	61,0%	100,0%

Tablo 43: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Üçüncü Bir Ülkeye Gitmeyi Düşünüyor musunuz? Ki-Kare Testi Sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Önem (2-Tarafı)
Pearson Ki-Kare Testi	22,633	7	,002
Benzerlik Oranı	22,473	7	,002
Doğrusal İlişkilendirme	12,395	1	,000
Geçerli Kişi Sayısı	310		

Grafik 25: Türkiye'deki Eğitim Süresi (yıl), Üçüncü Bir Ülkeye Gitmeyi Düşünüyor musunuz?

Türkiye’de hiç eğitim görmeyen Suriyeli göçmenlerin %29.3’ü üçüncü bir ülkeye gitmek istiyor. Türkiye’de en az 1 yıl eğitim gören Suriyeli göçmenlerin %66.7’si üçüncü bir ülkeye gitmek istiyor. Türkiye’de en az 4 yıl eğitim gören Suriyeli göçmenlerin %55.0’ı üçüncü bir ülkeye gitmek istiyor. Türkiye’de en az 7 yıl eğitim gören Suriyeli göçmenlerin %75.0’ı üçüncü bir ülkeye gitmek istiyor. Ki-Kare test sonuçlarımıza göre anlamlıdır. Suriyeli göçmenlerin Türkiye’de aldıkları eğitim ile üçüncü bir ülkeye gitmek istemeleri arasında anlamlı bir ilişkiden bahsedilebilir.

SONUÇ

Göç dünyanın her bir bölgesi için yaşanabilir bir durumdur. Dünyada devam eden ekonomik krizler ve siyasi istikrarsızlıklar insanların ülkelerini terk edip, yaşamlarını güveli bir şekilde devam ettirecekleri, hayat standartları daha yüksek ülkelere doğru göç etmeye zorlamaktadır. Sığınmacılar ve mülteciler için gelişmiş ülkeler hedef ülke konumundadır (Nurdoğan, Dur ve Öztürk). Gelişen teknoloji ile birlikte ülkeler mutlaka; göç alan, transit geçiş ülkesi veya göç veren ülke durumlarından birini veya bir kaçını kaçınılmaz bir şekilde yaşamaktadır. Ülkeler arasındaki gelişmişlik düzeylerinin artması ile birlikte başta iş gücü olmak üzere imkânların arttığı ülkelere talep artarken, vazgeçilen ülkedeki yaşam standartları aynı şekilde kaldığı sürece göç sürekli dönüşüm içerisinde yaşanmaya devam edecektir. Sınırları olmayan göç kavramı sürekli dinamik halini korumaktadır. Bunda etkili olan şey şüphesiz zamanda ve mekânda yaşanan olayların değişerek gündelik hayatı etkilemesindedir. Böylelikle göç nicelik ve nitelik olarak sürekli kendini değiştirmekte, yarattığı etkiler genişleyen bir halka halinde tüm dünyayı etkilemektedir. Yaşanan göçlerin nedeni her ne olursa olsun, göç eden için de göç edilen yer için de bir takım zorunluluklar ortaya çıkmaktadır. Daha iyi yaşam standartları için veya can güvenliği vb. şartlar için göç eğiliminde olan göçmenlerin çoğu zaman eski yaşantılarından daha kötü bir yaşam standardı içerisinde yaşamaya mecbur kaldıkları görülmüştür. Bununla birlikte göç edilen yerdeki hayata adapte olma süreci hem göçmen açısından bazı sıkıntılar getirmekte hem de göç edilen yerdeki kişiler ile bazı noktalarda çatışmalarına neden olmaktadır. Bunun dışında göç alan yerde yaşanan sorunların medyaya farklı şekilde yansıtılması, göçmenlere yönelik olumsuz bakış açılarına neden olmaktadır. Göç alan yerde yeterli alt yapının olmaması, hastane okul, sağlık ocağı gibi imkânların kısıtlı olması alınan göç ile birlikte sosyal ihtiyaçların giderilmesi noktasında sıkıntı oluşturmuştur. Göç alan yer için bir başka olumsuz özellik gecekondulaşma oranının artması iken, şehirlerdeki kiralık ev oranlarının düşmesi buna bağlı olarak göçmenlere daha fazla ücretlerle kiralanan evler, yerli halk açısından da bir sorun olarak gösterilmektedir (Çakı, 2018: 94)

Mart 2011'de başlayarak başta Türkiye olmak üzere bölgedeki pek çok ülkeyi de etkisi altına alan Suriye'deki iç savaş ve neticesinde gerçekleşen zorunlu kitlesel göç hareketi, belki de en çok bu hareketin içinde yer alan kadınları, çocukları ve gençleri

etkisi altına almıştır. Ailelerini, alıştıkları yaşam şartlarını geride bırakan Suriyeli göçmenler ve Suriye'nin gelecek nesillerini temsil eden Suriyeli gençler kendilerine, yeni bir toplum düzeni içinde uyum sağlayıp, kabul görecekları bir ortam yaratmaya çalışmaktadır.

Savaşın ilk yıllarında ülkemize sığınan Suriyeli göçmeler sınıra komşu ülkelerden fazla uzaklaşmak istemediler. Çünkü Suriye'de siyasi istikrarsızlık sonucu meydana gelen iç savaşın bitmesiyle ülkelere geri dönmeyi düşünmekteydiler. Fakat savaşın bitmemesi ve Suriye'de ki iç savaşın devam etmesiyle Suriyeli göçmenler sınır bölgelerinden İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Mersin, Konya vs. gibi büyük illere göç etmeye başladılar. Türkiye'de kalış süreleri arttıkça hayata tutunabilmek için iş bulup çalışmaya başladılar. Suriye'den Türkiye'ye ilk geldikleri yıllarda hem Türkiye'de yasal zeminin olmayışı hem de ailelerin kendi istekleri doğrultusunda çocuklar eğitim göremediler. Fakat daha sonra kalıcılık artmaya başlayınca Milli Eğitim Bakanlığı çıkarmış olduğu genelgeyle Suriyeli çocukların ve gençlerin eğitimlerine kaldıkları yerden devam ettirme kararı aldı.

Suriye'den Türkiye'ye gelen Suriyeli göçmenlere 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu gereğince Geçici Koruma statüsü verilmiştir. Bu statü le Suriyeli sığınmacılar başta sağlık hizmetleri olmak üzere, eğitim hizmetlerinden ve bir çok sosyal hizmetlerden yararlanmaktadırlar. 99 ile başlayan yabancı kimlik numarası sahibi Suriyeliler çalışma hayatına uyumları hızlandırılması için çalışma izni alabilmektedirler.

Göç, farklı kültürlerin karşılaşmasına neden olmaktadır. Göçmenler farklı bir kültüre sahip olan toplumlarla karşılaştığı zaman, yaşamları bir arada sürdürebilmek için birbirlerine uyum sağlamaya çalışırlar. Bazen toplumlar birbirlerine uyum sağlayamayabilirler. Kültürlerarası iletişimin problemi hukuki altyapılarla ve kamu politikalarıyla aşılabilir. Uluslararası göçlerin ortaya çıkardığı en büyük sorunlardan birisi kültürel farklılıklardan kaynaklanan uyum sorunudur. Uyum tek taraflı olmaz. Karşılıklı toplumların birbirleriyle iletişimlerinin güçlendirilmesiyle gerçekleşir.

Göçmenler göç ettikleri ülkelere gittikten sonra uyum süreci kendiliğinden başlar. Nitekim Suriyeli göçmenler Türkiye'ye gelip yerleşmeleriyle uyum süreci kendiliğinden başlamış oldu. Suriyelilerin uyumu için de gerek hukuksal açıdan gerekte kamu politikaları açısından desteklenmesine ihtiyaç bulunmaktaydı. Geçtiğimiz 8 yılda

sosyal uyum ve toplumsal kabul sürecinin birbirini destekleyecek yeni politikalar oluşturulmuştur. Bu politikaların başında eğitim politikası gelmektedir. Çünkü sosyal uyum konusunda Suriyelilerin taleplerinin karşılanması ve Türkiye toplumunun yüksek kabul oranı nedeniyle uygulanabilir bir politika olarak görülmektedir. Uyumun gerçekleşmesi için en önemli etkenlerin başında dil gelmektedir. Suriye'den Türkiye'ye gelen göçmenler gerek okullarda eğitim alarak, gerek TÖMER kurslarında eğitim alarak gerekte gündelik yaşamda iletişim kurarak Türkçeyi hızlı bir şekilde konuşmaya başladılar. Göçmenlerin geçimlerini sağlamak için iş bulmaları gerekir. İş bulabilmek içinde dil biliyor olmaları gerekir. Bireyin kendi kendisini ifade edebilmesi için dil biliyor olması önemlidir (Tunç, 2015: 58-59).

Göçmenlerin kitlesel olarak göç etmesiyle, göç alan ülkeler genelde uyum politikaları uygulamak istemezler. Çünkü kitlesel göçlerde uyum politikaları toplumda tepkiye yol açabilir ve uyum politikaları kalıcılığı arttırır. Kitlesel göçlerde geri dönüş ihtimali büyük ölçüde ortadan kalkmış ise hedef ülke uyum politikalarından başlatmak ister. Çünkü kayıp kuşakların ileride bir riske dönüşme ihtimali her zaman daha yüksektir ve maliyeti de daha yüksektir.

Son yıllarda dünyada en çok konuşulan konuların başında göç ve göçmen problemi gelmektedir. Dengesiz yük dağılımı, gelişmiş ülkelerin göçe duyarsız kalmak istemesi, ülkesinde yoğun göçmen barındıran ülkelerin uyum politikalarını ağırdan almaya zorlamaktadır. Çünkü uyum kabullenme olduğu gibi aynı zamanda da bir teşviktir (Erdoğan, 2017: 44).

1951 Cenevre sözleşmesinde Türkiye tarafından konulan coğrafi kısıtlama nedeniyle Suriye'den Türkiye'ye göç eden Suriyelilere mültecilik statüsü verilmesi söz konusu değildir. Üçüncü ülkede hayat standartlarının daha iyi olduğunu düşünen ve Türkiye'de mülteci statüsü elde edemeyen Suriyelilerden eğitim ve yetenek sahibi olanlar başka ülkelere gitme eğilimi devam etmektedir. Türkiye uyum politikaları ile yetişkin insan kaynağını ülkede tutarak köprü kişiliklerini kaçırmamak için yeni kamu politikalarını uygulamaya koyması gerekir. Bu yüzden göç eden yabancılar için statü konusu son derece önemlidir. Mülteci hakları bakımından bu kısıtlamanın kaldırılması büyük önem taşımaktadır. Dünyada devam eden korumacı yaklaşım, coğrafi kısıtlamanın kaldırılmasını zorlamaktadır. Uyum sürecinin son aşaması olarak görülen vatandaşlık geçicilik durumunu ortadan kaldırmaktadır. Vatandaşlık için öncelikle

toplumsal uyumun, mekansal uyumun, ekonomik uyumun sağlanması ve en önemlisi toplumun siyasi otorite tarafından buna hazırlanması gerekmektedir. Türkiye’de ki politika belirleyicilerin 3.6 milyon Suriyelilerin gettolaşma riskini göze alarak politika üretmesi gerekmektedir. Toplumsal kabul için; Suriyeli göçmenlerin geliş şekilleri, eğitimleri, yaşadıkları koşullar ve Türkiye toplumunun yaklaşımını ve desteğini alarak planlama yapılması gerekmektedir. Türkiye’ye gelen Suriyelilerin büyük bölümü Suriye’nin kuzeyinden gelmektedir ve çok büyük bir bölümünün eğitim seviyesi düşüktür. Türkiye’deki Suriyelilerin genel eğitim durumu yapılacak planlamalarda dikkate alınmalıdır. Ne yazık ki Suriyeliler içinde Türkiye ortalamasının oldukça altında olan eğitim seviyesi, Suriyelilerin nitelikleri ve ekonomiye verecekleri katkının boyutları, çocuklarının eğitime verdikleri önemi, geleneksel yaşam biçimleri, kendi içlerine kapanma risklerini de artırmaktadır ve uyum sürecini zorlaştırmaktadır (Erdoğan, 2017: 44).

Uyum karşılıklı olacağından Suriyeliler ile birlikte yaşama çerçevesinin en önemli unsurlarından birisi de Suriyelilerin karar alma süreçlerine daha fazla dahil edilmeleri ihtiyacıdır. Bu süreç uyumlu ve huzurlu ortak bir hayat içinde sağlıklı kararlar için de son derece önemli ve hatta şarttır. Burada temel hedef, mevcut koşullar içinde huzurlu bir geleceğin yaratılması olmalıdır (Erdoğan, 2017: 45).

Entegrasyonun kültürel boyutunun gerçekleştirilebilmesi için; dil eğitiminin sağlanması gerekmektedir. Entegrasyonun bir proje olarak değil bir süreç olarak görülmesi gerekmektedir. Çok dilli eğitimin yaygınlaşması gerekmektedir. Kültürlerarası eğitimin desteklenmesi ve yaygınlaşması gerekmektedir. Pozitif rol modellerin varlığı ve önyargı ve basmakalıplar ile mücadele edilmesi gerekmektedir. Entegrasyon sürecinde kültürel odaklanmanın ekonomik odaklanmanın önüne geçmesi gerekmektedir. Entegrasyonun iki boyutlu bir süreç olduğunun kabul etmek gerekmektedir.

Türkiye’de eğitim almanın Suriyeli göçmenlerin entegrasyonuna etkisi adlı yüksek lisans tez çalışması için ocak-şubat 2019 dönemlerinde Gaziantep’te anket uygulanmıştır. Anket yoluyla elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Anket 26 sorudan oluşmaktadır. Ankete toplam katılım 310 kişidir. Katılımcıların 148’i erkek 152’si de kadındır. Katılımcıların 20’si halk eğitim merkezlerinde, 40’ 1 lise

(GEM) de, 75'i Üniversitede eğitim görmektedir. Katılımcıların 175'i de sivil halktan oluşmaktadır.

Yapmış olduğum anket sonuçlarına göre Suriye'den Türkiye'ye zorunlu olarak göç eden Suriyeli göçmenlerin Türkiye'ye entegrasyonunda eğitimin etkisinden çok kültürün etkili olduğu görülmüştür. Eğitim, günlük hayatta belli konularda etkili olurken; kültür, Suriyeli göçmenler için önem arz eden örf ve adetleri üzerinde daha etkilidir. Türkiye'ye geldikten sonra ve Türkiye'ye eğitim gören Suriyeli göçmenler, Türkiye'ye geldikten sonra ve Türkiye'ye eğitim görmeyen Suriyeli göçmenlere göre; Türkiye toplumu gibi giyinmeye başlamıştır, Türkçe şarkı dinleme oranı daha fazladır, Türkiye'ye ait yemekleri yeme oranı daha fazladır ve Türkiye'de basılan gazeteleri okuma oranının daha fazla olduğunu söyleyebiliriz. Fakat kültürün etkili olduğu konularda Türkiye'de gördükleri eğitimin etkili olmadığı görülmektedir. Örneğin; Suriye'den Türkiye'ye geldikten sonra eğitim gören Suriyeli göçmenler çok eşliliği daha fazla savunmaktadır. Babası çok eşli olan Suriyeli göçmenler Türkiye'de eğitim gördükten sonra çok eşliliği daha çok savunduğunu görmekteyiz. Burada görülen eğitimden çok kültürün baskın olduğunu söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA

AFAD. (2014). Türkiye'deki Suriyeli Kadınlar. Ankara: AFAD.

Apak, H. (2014). "Suriyeli Göçmenlerin Kente Uyumları: Mardin Örneği". Mukaddime 5 (2), 53-70.

Akgül, A., Kaptı, A. ve Demir, O. Ö. (2015). "Göç Ve Kamu Politikaları Suriye Krizi Üzerine Bir Analiz". The GLOBALA Journal of Policy and Strategy, 1 (2), 1-22.

Akpınar, T. (2016). "Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Çocukların ve Kadınların Sosyal Politika Bağlamında Yaşadıkları Sorunlar". Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 3 (3), 16-29.

Berk, L. (1994). Infants and Children. Prenatal Through Early Childhood. Needham Heights, MA: Allyn and Bacon.

Castles, S. ve Miller, J. M. (2008). Göçler Çağı, Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.

Çelik, İ. A. ve Vural, F. (2018). "Suriyeli Mülteci Kadınların Kuma Dramı: Kilis İli Örneği". Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 8 (14), 343-382.

Çelikten, M. (2005). "Kültür ve Öğrenme Metaforları". Pamukkale Üniversitesi XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 28-30 Eylül 2015, Denizli.

Deniz, A. Ç. , Hülür, A. B., ve Ekinci, Y. (2016). "Göç, Strateji ve Taktik: Suriyeli Sığınmacıların Gündelik Hayat Deneyimleri". Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9 (42), 1077-1087.

De Certeau, M. (2009). Gündelik Hayatın Keşfi-I: Eylem, Uygulama, Üretim Sanatları, (çev.) L. A. Özcan, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Emin, M, N. (2016). Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Eğitimi: Temel Eğitim Politikaları (Rapor No: SETA: 153). Ankara: SETA.

Erdoğan, M, M. (2017). "Suriyeliler Barometresi: Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamın Çerçevesi". Ankara

Geçici Koruma Yönetmeliği. (2014). T. C. Resmi Gazete, 29153, 22.10.2014.

Göçer, A. (2012). "Dil-Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine". Türk Dili, 50-57.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, (2015). —Türkiye'nin Düzensiz Göçle Mücadelesini Erişim tarihi: 04 Kasım 2015,

http://www.goc.gov.tr/icerik3/turkiyenin-duzensiz-goclemucadelesi_409_422_424

GÖÇMER. (2016). Uluslararası Kitleli Göçler ve Türkiye'de ki Suriyeliler (Rapor No:5). Ankara: GÖÇMER Polis Akademisi Yayınları.

Gura, P. (1994). Childhood: A multiple reality. Early Child Development and Care, 98-111.

Karakütük, K. ve Kavak, Y. (2017). "Göç Olgusu ve Eğitim Planlaması". Ankara, 1-25.

Korkmaz, A. (2016). "Suriyeli Sığınmacılardan Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri". Akademik Hassasiyetler, 83-116.

Kuyucuoğlu, İ. (2013). "Danimarka'da Müslüman Toplumun Entegrasyon Sürecinde Dinin İşlevi". Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 8 (3), 383-398.

Mazman, İ. ve Pınar, Ş. (t.y.). "Ortadoğu'da Göç Hareketleri Ve Türkiye'ye Etkisi". <http://muham.org/ortadoguda-goc-hareketleri-ve-turkiyeye-etkisi.html>, Erişim Tarihi: 07.08.2018.

MEB. (2013). Ülkemizde Kamp Dışında Misafir Edilen Suriye Vatandaşlarına Yönelik Tedbirler. http://melikgazi.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_05/03024558_suriye.pdf

MEB. (2013b). Ülkemizde Geçici Koruma Altında Bulunan Suriye Vatandaşlarına Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri Genelgesi. http://fethiye.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_10/02093016_scannedimage24.pdf

MEB. (2014). Yabancılara Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/yabyonegiogr_1/yabyonegiogr_1.html

MEB. (2015). MEB Stratejik Plan (2015-2019). http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/10052958_10.09.2015sp17.15imzasz.pdf

Milli Eğitim Bakanlığı (2014). Yabancılara Yönelik Eğitim- Öğretim Hizmetleri (Genelge).

Milli Eğitim Bakanlığı. (2016). 2017 Yılı Bütçe Sunuşu. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı.

Nurdoğan, A, K. , Dur, A, İ, B. ve Öztürk, M. (t.y.). “Türkiye’nin Mülteci Sorunu ve Suriye Krizinin Mülteci Sorununa Etkileri”. İş ve Hayat Dergisi, 217-238.

ORSAM. (2015). Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’ye Etkileri (Rapor No:195). Ankara: ORSAM.

Rodd, J. (1995b). Early Socialisation Attitudes and Practices of Recently-arrived Immigrant Mothers in Australia: A Pilot Study. Journal for Australian Research in Early Childhood Education, 1, 121-130.

Sezgin, A, A. ve Yolcu, T. (2016). “Göç İle Gelen Uluslararası Öğrencilerin Sosyal Uyum ve Toplumsal Kabul Süreci”. Humanıtas Uluslararası Sosyal Bilimsel Dergisi, 4 (7), 417-436.

Sarı, Ö. ve Önkal, G. (2007). “Eleştirel Düşüncede Entegrasyon Süreci Olarak Eğitim”. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (1), 45-52.

Şahin, A, U. (2018). Kitleli Zorunlu Göçlerin Afetselliği Suriyeli Göçü Perspektifinden Göç Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar. (Doktora Tezi). Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şahin, B. (2010). “Almanya’deki Türk Göçmenlerin Sosyal Entegrasyonunun”. Bilig, Güz (55), 103-134.

Şertepe, S. (2006). Cumhuriyet Geçiş Dönemi Değişim Sürecinde Evlilik Kurumu Açısından Dinin ve Hukukun Rolü. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Taylor, C. (1992). Multiculturalism and The Politics of Recognition, Princeton University Press, 25-73.

Tunç, A, Ş. (2015). “Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri, Türkiye’deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme”. Tesam Akademi Dergisi, 2 (2), 29-63.

Tümtaş, M, S. ve Ergun, C. (2016). “Göçün Toplumsal ve Mekânsal Yapı Üzerindeki Etkileri” 21 (4), 1347-1359.

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu. (2013). T. C. Resmi Gazete, 6458, 04.04.2013.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı	Mehmet Servet YELKEN
Uyruğu	T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri	07.12.1990 Adıyaman
E-Posta	mehmetservetyelken@gmail.com

Eğitim Durumu	Okul/Program	Mezuniyet Yılı
Lise	Birecik Lisesi	2007
Üniversite	Gaziantep Üniversitesi	2012
Yüksek Lisans	Adıyaman Üniversitesi	Devam

İş Deneyimi	Başlama-Ayrılma (Yıl)	Çalıştığı Yer	Görev
1	2014 - 2018	Gaziantep İl Göç İdaresi Müdürlüğü	İl Göç Uzmanı
2	2018 - Devam	Aksaray İl Göç İdaresi Müdürlüğü	İl Göç Müdür V.

Yabancı Dil	İngilizce
-------------	-----------

EKLER LİSTESİ

14.01.2019

Boş Test - Google Formlar

Bu anket, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalında yürütülen "Türkiye'de Bulunan Suriyelilerin Entegrasyonunda Eğitimin Etkisi" başlıklı Yüksek Lisans Tezi için Gaziantep ilinde uygulanmaktadır. Anket, Türkiye'de bulunan ve araştırma kapsamındaki Suriyeli Göçmenlerin; Türkiye'ye uyum sağlama konusunda eğitimin önemini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Ankette katılımcıların kişisel bilgileri alınmamaktadır.

Mehmet Servet YELKEN
Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

* Required

1. Cinsiyetiniz ? *

Mark only one oval.

- Kadın
 Erkek

2. Yaşınız ?

Mark only one oval.

- 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26

3. Türkiye'ye ne zaman geldiniz?

Mark only one oval.

- 2011
 2012
 2013
 2014
 ...

4. Eğitim düzeyiniz nedir?

Mark only one oval.

- Lise
 Lisans
 Yüksek Lisans
 ...

5. Suriye'de kaç yıl eğitim aldınız?

6. Türkiye'de kaç yıl eğitim aldınız?**7. Babanızın eğitim düzeyi nedir?***Mark only one oval.*

- okuma-yazma bilmiyor
 İlkokul
 ortaokul
 Lise
 Lisans
 Yüksek lisans ve üstü

8. Babanızın Türkçe bilgisini 1-10 arasında derecelendirin?*Mark only one oval.*

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

-

9. Annenizin eğitim düzeyi nedir?*Mark only one oval.*

- okuma-yazma bilmiyor
 İlkokul
 ortaokul
 Lise
 Lisans
 Yüksek lisans ve üstü

10. Annenizin Türkçe bilgisini 1-10 arasında derecelendirin?*Mark only one oval.*

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

-

11. Aileniz kaç kişi?**12. Ailenizin gelir durumu nedir?***Mark only one oval.*

- 0-1000
 1000-2000
 2000-3000
 3000-4000
 4000 ve üstü

13. Türkçe bilginizi 1-10 arasında derecelendirin?*Mark only one oval.*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

14. Çok eşliliği savunuyor musunuz?*Mark only one oval.*

Evet
 Hayır

15. Babanız çok eşli mi?*Mark only one oval.*

Evet
 Hayır

16. Türkiye'de ki kanunlar izin verseydi çok eşliliği düşünür müsünüz?*Mark only one oval.*

Evet
 Hayır

17. Suriye'de ki ikamet yeriniz?*Mark only one oval.*

Kent
 Kırsal

18. Eşinizin hangi ülke vatandaşı olmasını isterdiniz ?*Mark only one oval.*

...

19. Türkiye'ye geldikten sonra giyiminiz değişti mi?*Mark only one oval.*

Evet
 Hayır

20. Türkçe şarkı/türkü dinliyor musunuz?*Mark only one oval.*

Hiç
 Nadiren
 Bazen
 Sık
 Çok Sık

21. Türkiye'ye ait yemekleri yiyiyor musunuz?*Mark only one oval.*

- Hiç
 Nadiren
 Bazen
 Sık
 Çok Sık

22. Türkiye'de yayın yapan TV programlarını izliyor musunuz?*Mark only one oval.*

- Hiç
 Nadiren
 Bazen
 Sık
 Çok Sık

23. Türkiye'de basılan gazeteleri okuyor musunuz?*Mark only one oval.*

- Hiç
 Nadiren
 Bazen
 Sık
 Çok Sık

24. Savaş sona erince Suriye'ye dönmeyi düşünüyor musunuz?*Mark only one oval.*

- Evet
 Hayır

25. Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı olmak istiyor musunuz?*Mark only one oval.*

- Evet
 Hayır
 ...

26. Üçüncü bir ülkeye gitmeyi düşünüyor musun?*Mark only one oval.*

- Evet
 Hayır